

3. Argum.

Animal,
quod ex terre
fit: fit aquati-
le.

imprimuntur, alijsq; cōpluribus, quorū ort⁹ aliorū interitū nō deposcit.
Ad hæc. Certum est apud Iapones in insula, quam Gotū vocāt, ani-
mal quoddam esse corporis magnitudine, & figura simile cani, vel, ut
alij narrant, lupo. Quod primò quidem in terra viuit, deinde certo tē-
pore mare incipit frequētare in eoq; se natatu assiduo excercēs paula-
tim efformatur in piscē; ac tandē mēbris iā in piscis figurā cōpositis pe-
lago se dat, fitque marina bellua, vna de squamigero grege. Cū igitur
animantes, quæ in aquis degunt, specie differre videātur à terrestribus,
nequibit istiusmodi animal ē terrestri in aquatile commutari, nisi aliam
formam substantialem capiat; & tamen non amittit eam, quam ante
habuerat; alioqui interiret: induit ergo nouā formam superstitē priori,
& quod inde consequēs est, datur generatio sine corruptione.

ARTICVLVS III.

STATVNTVR ALIQVOT
assertiones, quibus tota quæstio explanatur.

Planum est generationē vnus non idē re esse, atque alterius cor-
ruptionē, ut euicit primū superioris articuli argumentū. Restat
ergo, ut Aristotelica propositio in vtrouis duorū sensuum, quos
ibidē subiēcimus, vera sit. Sed adhuc ea sub priori sensu bifariā intelli-
gi potest, nimirū vel ut sermo sit de forma, huc substantiali, siue acci-
dentaria; dicaturque nunquā exoriri nouam formā, quin prior corrū-
patur, & contra. Vel de cōposito; sic ut affirmetur non posse cōpositū
vnum sine præeunte alterius corruptione gigni; similiterq; vice versa.

Prima con-
clusio.

Confirmatio

His prænotatis sit prima conclusio. Non semper ortus nouæ formæ
substantialis, antecedētem alterius obitū requirit; tñ semper extinctio-
nem, discessum ve prioris, nouæ successio consequitur. Prior pars hu-
ius conclusionis patet in morte hominis, vbi, ut supra argumenta-
bamur, introducitur forma cadaveris, & tamen anima, & si recedit à
materia, non tamen interit. Posterior verò ex eo ostenditur, quia si
vna forma intereunte, alia in materiam non succederet; cū in materia
non sit, nisi vna forma substantialis, ut suo loco ostendemus, relinque-
retur materia absque omni substantiali forma. Diximus, succederet, nō
aut produceretur; quia cū vna forma interit, nō necesse est, ut in ei⁹ ma-
teria producat alia de nouo, sed sufficit, ut antea producta eam tunc
denuo subeat, ut in hominis v. g. nutritione accidit.

2. Conclusio

Probatio.

Secunda conclusio. Semper vnus compositi substāialis productio
cum alterius occasu, seu totali, seu partiali: semper vnus occasus cum
alterius productione, vel saltem aggeneratione coniunctus est. Hæc
quoad priorem partem inde ostenditur, quia si aliquod substantiale cō-
positum in lucem prodiret, quin aliud nec ex toto, nec ex parte occū-
beret, sequeretur in eandem materiam, duplicem formā substantialem
coire posse, videlicet eam, quæ præextiterat, & illam, quā noua genera-
tio

D. Th. opusc.
37. Caiet. 1. p.
q. 76. ar. 4.

tio inuehit. Diximus, seu totali, seu partiali; quia non necesse est quod
 ties aliquod cōpositum naturale gignitur, totū aliud corrumpi, vt pa-
 tet cum per actionem natūi caloris in humidum deperit pars viuentis,
 in cuius partis materiam inducitur forma alterius corporis: tunc enim
 gignitur quoddam totum, & tamen non perit totum aliud, sed illius
 pars. Deinde probatur conclusio quo ad posteriorem partem; quia si
 quod substantiale compositum interiret, quin aliud nasceretur; id sanè
 fieret, quia agens naturale non aliam formam substitueret loco eius,
 quam depulit. In quo euentu maneret, vt proximè dicebamus, materia
 absque omni substantiali forma; & agens physicum, quoad eius fieri po-
 test, mortalitati non succurreret; sed interitum, atque adeo naturæ ma-
 lum per se intenderet, quorum vtrumque à naturæ prouidentia, & bo-
 nitate alienum est. Addidimus, vel aggeneratione, quia in nutritione,
 corruptio alimenti non est coniuncta cum generatione alterius rei, sed
 cum aggeneratione viuentis, quod nutritur. Observat autem Scotus in
 2. dist. 12. quæst. 1. ideò generans patientis formam excludere, ipsum
 que interimere; quia cum generationem intendat, & totam rei genera-
 dæ essentiam in sua virtute non cohibeat; siquidem eius materiam effi-
 cere non potest, opus fuit aliunde materiam quærere, nimirum à subie-
 cto intereunte, eamque quodammodo suam facere, ac genito attribuere.
 Aduerte autem circa hanc Scoti rationem generans in productione ho-
 minis non solum non continere in sua virtute materiam, sed nec formā,
 vt patet: siquidem hanc solus Deus creat, nisi habere in sua virtute su-
 matur admodum latè, ita vt etiam dicatur de eo, quod, etsi nequeat
 formam producere, habet tamen in sua potestate materiam disponere,
 qua disposita Deus animam creat, cuius introductionem, & vnionē id,
 quod materiam disponit, simul attingat.

Actio natūi
 caloris in hu-
 midum.

3. Argum.

Cur generans
 patientis fo-
 mam exclu-
 dat.

5. Argum.

Lege Capr.
 in 2. d. 13. q. 2.
 ar. 3.

Aegd. quodl.
 4. q. 11.

Tertia conclusio. Generatio vnus accidentis interdum amissionē
 alterius coniunctam habet; interdum non. Prior pars huius conclu-
 sioni patet in quatuor primis qualitibus. Nec enim V. G. calor
 vnquam acquiritur, quin frigus, vel ex toto, vel ex parte in eodē sub-
 iecto deperat. Posterior liquet in productione luminis, & aliorum
 complurium accidentium, vt superius ostendebamus.

3. Conclusio.
 Probatio.

Solutio argu-
 mentorū pri-
 mi articuli.

Argumenta verò initio quæstionis adducta nihil contra superiores
 conclusiones efficiunt. Ac primo quidem rectè occurrebatur. Cæ-
 teris ita respondendum. Imprimis cum desinit esse corpus Christi sub
 speciebus panis, non dari ibi corruptionem, licet detur generatio com-
 positi Physici. Verum id non ex naturæ ordine, sed ex vi facti mira-
 culi euenire. Quæ verò sequuntur de ortu cadaueris, & de productio-
 ne accidentium soluta iam sunt. Ad illud de Iaponeasi animali, dic-
 cum eiusmodi animal è terrestri fit natatile, nec nouam formā ascise-
 re, nec antiquam species deserere: sed externam tantum effigiem ad
 natatum accommodare. Itaque negandum est omne aquatile à quouis
 terrestri specie distingui. Quod ex eo etiam confirmari potest, quia
 teste Cicerone 2. de natura deorum quædam serpentes oriuntur ex-
 tra aquam, quæ simulac primū nati possunt, nihil mutata natura, aquā

Philosophi-
 cam axioma
 est lib. de cau-
 sis

De aquatilibus, & amphibijs.

prosequuntur. Et, ut docet Aristoteles lib. 1. de histor. anim. cap. 1. quaedam primum in aquis degunt, deinde foris viuunt. Item, ut idem refert lib. 8. cap. 2. eiusdem operis quaedam sunt bestiae ancipites in utroque elemento, terra, inquam, & mari viuentes, ut genus testudinum, & tamen non propterea pertinent simul ad duas species. Quare neque quae ex terrestribus omnino aquatiles fiunt speciem mutabunt.

Q V A E S T I O XVIII.

A N I N C V I V S L I B E T R E I naturalis interitu fiat vsque ad materiam primam resolutio; nec ne.

A R T I C V L V S I.

Q V I B V S A R G V N E N T I S negatiua pars quaestionis ostendi videatur.

Neri vsque ad materiam primam resolutionem, est nullum accidens eorum, quae in re corrupta fuerant, nullamque eius substantialem formam in re genita permanere. Quia vero in praesentia sumimus, quod progressu ostendemus, in qualibet re naturali vnam tantum dari formam substantialem, ac proinde re dissoluta nullam eiusmodi formam in materia superesse; tota haec quaestio circa accidentia versabitur.

Affertores partis negatiuae

1. Argum.

Auicenna 1. suff. cap. 7. Auerroes in lib. de substantia orbis cap. 1. & in epitome Metaph. Henricus Gadauensis quodlib. 15. quaest. 7. Gregorius in 2. dist. 12. quaest. 2. art. 1. Gabriel dist. 16. quaest. vnica. Ochamus quodlib. 2. quaest. 11. alijque non pauci negatiuam partem tuentur, quae hisce argumentis ostendi potest. Primo, si in puncto illo temporis, quo res gignitur, nullum manet accidens eorum, quae prius materiam disponebant; sequitur induci formam in materiam non dispositam, quo enim pacto disposita sit, quae accidentibus, per quae disponitur, destituta est? sequitur relinqui materiam indifferentem ad quamlibet formam; siquidem nuda materia non magis ad vnam, quam ad aliam formam determinata est. Sequitur materiam in instanti, quo receptura esset formam aeris, ad quam tempore antecedente disponebatur, posse formam ignis recipere, si ei in eodem instanti ignis applicetur; maximè cum ignis actuosior sit, & efficacior ad agendum, nec eius actioni quicquam in eo puncto resistat. Cum igitur haec omnia absurda sint, relin-

Theophilus lib. 2. de anima. tex. 5.

relinquitur huiusmodi positionem, ex qua ea sequuntur, minimè probandam esse.

Secundò, Alienū est à philosophica veritate spernere fidem sensuū, à quibus omnis nostra cognitio ortum capit: atqui sensus iudicat in homine mortuo eandem esse cicatricem, eandem figuram, & calorem, cæteraque eiusmodi quæ in viuente fuerant. Non igitur alia accidētia numero distincta; sed eadem omnino, quæ erant in re corrupta, manent in re genita.

Tertiò, Non minùs, quin potius multò magis pendet materia à forma substantiali, quàm accidentia; cum materia sit pura potentia, accidentia verò actus: atqui eadem materia, abscedente vna forma, permanet sub alia. Ergo & idem accidens. Confirmaturque hæc ratio; quia si lumen ab vno corpore lucido productum, potest ab altero conseruari, cur non & idem calor in eadem materia sub diuersis formis conseruabitur?

Quartò, Accidentia, quibus materia ad nouam formam accipiendā redditur perfectè disposita, cum sint certa quoad gradualem latitudinem, & in subiecto certo; oportet vt incipiant in materia per primum sui esse; atque adeo in instanti, vt ex ijs, quæ 8. Physicorum libro docuimus, manifestum est; atqui hoc fieri nequit, si in eo momento, quo forma in materiam infertur, omnia accidentia pereunt; quia tunc dandum esset complementum latitudinis gradualis talium accidentium. Nullo igitur pacto ea perire dicendum est.

Quintò, Si omnia accidentia rei corruptæ momento generationis euanescerent, aliquid interiret sine corruptente; aliquid gigneretur sine generante; aliquid produceretur à suo contrario; aliquid sibi ipsi perniciem moliretur; aliquid ageret quando non esset; quæ omnia à veritate longè absunt. Prima huius consecutionis pars suadetur, quia cum, exempli gratia, aqua in aerem vertitur, si aquæ humor corrumpitur, à nullo corrumpitur; non enim ab humore aeris; siquidem vnū accidens non extinguit alterum eiusdem speciei; non à siccitate, cum aer humidior sit, quàm aqua; non à calore, aut frigore, quia hæc humori non aduersantur: à nullo ergo interimitur. Secunda pars ostenditur, quia cicatrix, & candor, quæ in Socratis cadauere visuntur, neque à corruptente, neque ab alia effectrici causa videntur produci. Tertia probatur, quia in visceribus eius, qui frigore interiit, manet aliquandiu calor; qui denuò gignitur, certè non nisi à frigiditate, atque adeo à suo contrario. Quarta demonstratur, quia id, quod est causa generationis, est etiam causa eorum, quæ generationem necessariò consequuntur, iuxta illud commune proloquium ex libro de causis propos. 1. quicquid est causa causæ, est causa causati. Quare cum accidētia, quæ disponunt ad formam recipiendam, sint causa generationis, si hæc necessariò consequitur eorundem accidentium interitus, utique fatendum erit ipsa accidētia sibi interitum machinari. Quinta ex eo cõcluditur, quia dispositiones, quæ formam antecedunt, attingunt introductionem formæ in instanti generationis, & tñ in eo iam n̄ sunt, vt aduersarij volunt.

R 3

Postre-

2. Argum.

3. Argum.

4. Argum.

5. Argum.

Philosophi-
cum axioma
ex lib. de cau-
sis.

Cap. 8. q. 1.

6. Argum.

Postremo, Aristoteles hoc in libro cap. 4. tex. 24. affirmat cum ex aere aqua gignitur, manere in genito eandem perspicuitatem, quæ fuerat in corrupto. Et libro 2. cap. 4. text. 25. docet ideò elementa symbolica, id est, quæ symbolum seu conuenientiam in aliqua qualitate habent, facilius inuicem transmutari; quia minus operosum est, vnam, quam duas qualitates è contrario expellere. Sentit ergo Aristoteles cum res interit non omnes qualitates ab illa expelli, sed aliquas in re, quæ de nouo generatur, permanere.

De quantitate interminata opinio Pythagore, Platonis, & aliorum.

Præter superiora argumenta possent ad idem institutum confirmandum adduci ea, quibus probare aliqui nituntur quantitatem interminatam esse materiae coæquam. Quam sententiam post Pythagoram, & Platonem, ac Platonicæ disciplinæ alumnos secuti sunt ex Peripateticis non pauci. Est aut quæritas interminata, quæ etiam dicitur dimensio simplex, & dimensio in potentia, vt explicat Gregorius lib. 2. sent. d. 12. quæst. 2. art. 1. ad 5. nihil aliud, quam triplex dimensio quantitatis in se spectata absque vlla certa figura, & termino; n̄ quod ea sic actu existat, sed quia non nisi merito formarum hanc aut illam figuram, seu terminum vendicet: quæ admodum materia ex se informis dicitur, quia natura sua non magis ad hæc, quàm ad illam formam præfinita est, licet re ipsa nunquam omni forma careat. Itaque terminata, & interminata quantitas re idem sunt, modo tantum & ratione differunt. Cæterum quia præcipuæ rationes pro hac sententia, alibi à nobis inculcatæ, & solutæ iam sunt; non est, cur hoc loco à nobis repetantur. Legat, qui volet, Gregorium in 2. dist. 12. quæst. 2. Bassolium ibid. quæst. 3. Iandunum ad lib. de substantia orbis quæst. 17. Aureolum apud Capreolum in 2. dist. 13. quæst. vnica. art. 2. Vtrum autem Auerroes dicat in corruptione non solum manere quantitatem, sed alia accidentia, controuersum est inter eius sectatores. Quæ de re Caietanus in lib. de ente, & essentia q. 17. Soncinas lib. 8. Metaph. q. 9. Niphus cap. 4. huius lib.

Lib. 5. Phys. c. 2. q. 1. a. 4.

De opinione Auerrois.

ARTICVLVS II.

DEFENDITVR PARS

affirmatiua controuersie.

2. Argum.

Nemo, vt nobis quidem videtur, superiora argumenta, & ea, quæ pro aduersaria parte afferemus, expendet, qui, si æquus æstimator esse velit, non fateatur admodum esse probabilem eorum sententiam, qui negant in interitu rerum naturalium fieri resolutionem, usque ad materiam primam. Placet tamen contrariam assertionem, quæ magis Aristotelica videtur, tueri cum D. Thoma 1. p. quæst. 76. art. 6. cum S. Thome quæst. illius magistro, Alense 4. p. quæst. 57. m. 4. & Magno Alberto, 2. parte summae de homine, cum Aegidio lib. 2. huius operis ad textum, 25. cum Heruæo de vnitae formarum quæst. 16. & 17. & quodlib. 4. quæst. 10. Caietano ad caput. 7. libri

Conclusio affirmatiua.

D. Tho. in tract. de formis q. 6. & lib. 4. Sent. d. 11. q. 1 a. 1. quæstion. 3. ad 4.

de ente & essentia quæst. 17. Iauello 8. Metaph. quæst. 7. Soncinate ibidem quæst. 9. Hispalensi in 1. dist. 5. quæst. 1. art. 4. Capreolo in 2. dist. 13. quæst. vnica. art. 3. vbi ait, etsi olim D. Thomas contrariū scripserat secutus placitum Auerrois de quantitate interminata; postea tamen seipso factum doctiorem, hanc, quam sequimur, opinionem docuisse, præsertim in summa Theologiæ, qui est quasi liber retractationum illius.

Porro qui arbitrantur subiectum inhætionis accidentium esse totū compositum, ij sententiam hanc ea potissimum ratione confirmant, quod dissoluto subiecto necesse sit omnia illius accidentia fundit⁹ interire; alioqui posset accidens de subiecto in subiectum migrare. Verum istiusmodi fundamentum labefactatum à nobis fuit in quæstione de subiecto accidentium, vbi ostendimus non esse id totum compositū, sed materiam, prout formæ subest. Alia igitur ingressi via sic institutum comprobabimus. Accidentia materialia inhærent in materia interuentu quantitatis; sed in corruptione non manet eadem quantitas; igitur neque alia accidentia materialia. Minor probatur, primum, quia si in materia maneret eadem quantitas, sequeretur firmiorem esse vnionem materiæ cum quantitate, quam cum forma substantiali; siquidem illa esset dissolubilis, hæc autem perpetua. Absurditatem verò consequentis id declarat, quia cum forma, & materia pertineant ad idem genus, hoc est, suo modo ad eandem categoriam substantiæ, multò aptiora sunt ad mutuum nexum, & vnionem, eiusque diurnitatem seruandam, quam materia, & quantitas; vnde & illa faciunt compositum per se, hæc per accidens; quæ autem sunt per se firmiora esse consueuerunt, vt in cæteris rebus videre licet, quam quæ sunt per accidens. Deinde confirmatur eadem minor hūc in modum. Idem est ordo in recipiendo, qui in respiciendo; nec enim est, cur is perueri, aut variari debeat: atqui materia prius respicit formam substantialem, ad quam vt ad finem ordinatur, vt cum ea in vnus compositi naturam associetur; igitur prius substantialem formam, quam accidentariam recipit: sed non illam prius reciperet, si in omni generatione eadem quantitas permaneret, ergo &cæt.

Prætereà sublato vinculo, & causa vnionis dissoluitur vnio, sed act⁹ secundus, quemadmodum supponit actū primum, qui est forma substantialis, ita vnitur materiæ per eandem formam; ergo soluta vnione inter materiam, & formam substantialem, soluetur vnio inter materiam, & actum secundum, inter accidentia & eorum subiectum; atque adeo re corrupta omnia accidentia interibunt.

Item subiectum accidentium, vt supra ostēdimus, est materia prout subest formæ. Ergo sicuti accidentia absolutè sumpta pendent quoad sui conseruationem à materia, vt subest formæ absolutè spectatæ: ita hæc singularia accidentia pendebunt ab eadem materia quatenus huic certæ formæ subest; proindeque huius formæ abscessu, vel occasu omnia singularia accidentia delebuntur, alioqui trasmearent ab vno subiecto ad aliud.

Quorundā
fundamentū
in hac sen-
tentia tuēda.

Prima ratio.

Ordo idem
in recipiendo
qui in respi-
endo.

2. Ratio.

3. Ratio.

Deni-

Ultim.

Denique teste Aristotele cap. 4. huius libri text. 23. corruptio est mutatio totius nullo manente sensibili subiecto: si autem re intereunte non omnia illius accidentia pereunt, manet idem sensibile subiectum. Necessse est igitur omnia interire. Item subiectum generationis, ut ex Aristotele sæpe retulim⁹, est materia nuda: ergo forma adueniens nullam accidens in materia inuenit.

ARTICULVS III.

DILVITVR PRIMVM

argumentum primi articuli. Agitur de concursu dispositionum respectu formæ.

Accedamus nunc ad diluenda argumenta contrariæ opinionis. Quoniam autem in primo agitur de dispositionibus materiæ, amplioris doctrinæ gratia explicabimus, quoniam pacto illæ ad introductionem nouæ formæ concurrant. Aduertendum duo esse dispositionum genera: quædam enim antecedunt introductionem formæ, & in ipso generationis momento pereunt, ut proximo articulo statuimus: aliæ formam origine subsequuntur, & cum ea in eodem instanti incipiunt. v. g. calor, quem ignis in aquæ materiæ producit, dum propriam formam inducere in eam molitur; dispositio est introductionem formæ ignis antecedens: calor verò, qui priore intereunte formam ignis in ipso generationis puncto consequitur, & cum ea manet, dispositio consequens dicitur. Igitur circa priores dispositiones nulla est hoc loco difficultas. Nam cum sint instrumenta, quorum interuentu efficiens rem gignit, ipsamque generandi actionem elicit, constat eas ad formæ introductionem actiue concurrere: at circa posteriores nonnulla dubitatio est, quæ aliquot pronuntiatis enodabitur. Primū sit. Dispositiones consequentes non concurrunt efficienter ad introductionem formæ. Pronuntiatum hoc statuit Caietanus ad cap. 7. libelli de ente & essentia quæst. 17. & Hispalensis in 2. dist. 13. quæst. 1. memb. 2. probaturque. Nam v. g. forma ignis est causa effectrix sui caloris; si igitur ille calor, qui est dispositio ipsam formam consequens, ad introductionem formæ ignis efficienter concurreret, eadem forma sui ipsius causa esset; siquidem quidquid est causa causæ, est item causa eius, quod ab ea fit. Item dispositiones antecedentes præparant quantum sat est materiam, sufficiuntque per se ad effectiue introducendam formam. Igitur superuacaneus erit consequentium dispositionum concursus in eo causæ genere.

2. Pronuntiatum.

Secundum pronuntiatum sit. Dispositiones consequentes concurrunt aliquo modo ex parte materiæ, seu in genere causæ materialis ad formam, eamque origine utcumque antecedunt. Hoc pronuntiatum appro-

approbat, edisseritque Sanctus Thomas in quæstionibus de Veritate quæstione 28. artic. 8. hisce penè verbis. Dispositio, quæ necessaria est ad formam, quodammodo formam substantialē præcedit, nimirum secundum rationem causæ materialis: hæc enim dispositio ex parte materiæ se habet; sed alio modo, ex parte videlicet causæ formalis, substantialis forma prior est, in quantum & materiam, & materialia accidentia perficit. Idem asserit Capreolus in primo dist. 3. quæstione 3. artic. 2. Soncinas 8. Metaphys. quæstione 9. & 17. Ferrariensis 2. contra gentes ad caput. 71. & alij. Quod autem prædicta antecessio nequaquam ijs dispositionibus neganda sit, ex eo ostendi potest; quia illæ habent se se ex parte materiæ, quatenus eam vt congruentiæ vinculum reddūt aptam ad copulationem cum forma; adeò vt sine ijs non posset vi naturæ talis nexus dari; siquidem, vt Aristoteles lib. 2. de anima. capit. 2. textu 24. docet, actus non nisi in agente apto, idoneoque recipiuntur. Quoniam igitur tales dispositiones eo modo respectu materiæ se habent, sicut materia prior est, quàm forma, sic illæ dici poterunt materiam antecedere.

Sed contra prius pronuntiatum iam aliquis obijciat. Agens principale per consequentes dispositiones tanquam per instrumenta conseruat formam rei genitæ. Ergo nihil impedit, quominus per eas attingat productionem eiusdem formæ; si modo ea sit è numero illarum, quæ de potestate materiæ excitantur. Probatur consecutio, quia agens conseruare eo pacto formam nihil est aliud, quàm post primum instans generationis continuare collationem esse iam præhabiti; sed agens dedit esse formæ in primo illo instanti, & in eo iam erant dispositiones, nec quicquam eis deerat, quominus per eas ageret. Igitur iam tunc per eas contulit esse formæ (etsi nondum ipsas diceretur conseruare, quia non eis conferebat esse iam præhabitum) atque adeò potuere consequentes dispositiones effectiue attingere productionem formæ. Item contra secundum pronuntiatum. Excepto sine nihil causat antequam existat, sed dispositiones non existunt ante formam, quia nihil in rerum natura cohæret ante suam causam efficientem, causa autem efficiens dispositionum consequentium est forma: ergo hæc dispositiones nullam rationem causæ fortiuntur comparatione formæ.

Ad primum horum respondendum, cum dispositiones, quæ per se consequuntur formam rei genitæ, actiue orientur ab eadem forma, vt calor, & siccitas à forma ignis, temperamentum à forma mixti; non dici agens per eas conseruare formam rei genitæ actiue, quòd ipsæ agant in formam, sed quia forma per eas agit, suumque bonum procurat, & se tuetur, vt per virtutem motricem quærendo locum conuenientem; per nutritiuam, conuertendo alimentum: per calorem, resistendo externo frigori: similiterque per alia. Quare non rectè in argumento colligitur dispositiones consequentes posse attingere productionem formæ, eo quod agens per eas formam conseruat, cum eiusmodi conseruatio actiua non sit per actionem in formam,

S sed

Obiectio cōtra. rponit.

Obiecto cōtra 2. pronnt.

Solut. 1. obiect.

Alia rponit.

Dispositiones
per se conse-
quentes for-
mam rei ge-
nitæ conser-
uare formam
dispositiue.

sed à forma. Adde etiam dispositiones per se consequentes formam rei genitæ conseruare formam dispositiue, quatenus requiruntur ad tuendam vnionem inter materiam, & formam; siquidem forma non copulatur materiæ nisi aptè dispositæ, vt supra diximus; adeo vt si materia contrarijs dispositionibus omnino occupetur, mox compositum dissoluatur. Cùm autem hic alter modus conseruandi non pertineat ad conseruationem actiuam, nec detur propriè nisi post instans generationis, sicuti nec prior, quia conseruare supponit esse iam præhabitum à re, quæ conseruatur; manifestum est ex hac conseruatione, quæ per dispositiones consequentes fit, non rectè sequi posse agens earum vi attingere productionem formæ, cùm per eas vt sic non agat. Locuti autem sumus in hac solutione de dispositionibus, quæ per se consequuntur formam rei genitæ; quia quæ ad illam ex accidente se habent, vt cicatrix ad formam cadaueris, eæ neutro modo obseruiunt ad conseruandam formam. Ad secundum maiori concessa dicendum est ad minorem, dispositiones non simpliciter existere ante formam; quia sic illam in genere causæ materialis origine antecedunt, vt eandem in genere causæ efficientis supponant.

Responso ad
1. arg. primi
articuli.

His ita explicatis veniamus ad primum argumentum initio quæstionis propositum, cuius occasione hæc disseruimus. Respondeamus ergo negandam esse consecutionem, & ad primam eius partem dicendum, formam induci in materiam dispositam; primum quia accidentia, quæ secum forma inuehit, sunt priora origine in genere causæ disponentis, & materialis, vt diximus, atque ita forma inuenit materiam prius natura dispositam: tum quia materia censetur in eo instanti præparata virtute earum dispositionum, quas tempore proximè antecedente habuerat: præsertim cùm hæc dispositiones non prius exuat, quàm veterem formam deponat: earum siquidem corruptio prioris formæ amissionem consequitur, quam amissionem ingressus nouæ formæ in genere causæ formalis antecedit. Ad secundam, & tertiam partem eiusdem consecutionis liquet ex dictis, quid dicendum sit. Est enim materia in eo puncto temporis determinata ad certam formam vi tam præcedentium, quàm consequentium dispositionum. Nec si ignis in eo instanti, materiæ ab aere dispositæ applicetur, suam ei formam inducet, quantumlibet actuosior sit, quàm aer, propterea quod aer per proprias dispositiones materiam omnino præoccupauit, & ad recipiendam in eo instanti suam formam prius tempore, & natura præfiniuit.

Aliorū solu-
tio, quæ im-
probat.

Sunt etiam, qui opinentur esto materia à nullo agente ad certam formam determinata sit, nullumque in se habeat contrarium, sed absque omni forma diuinitus consistat, adhuc ignem eam sibi momèto disponere, & accommodare non posse; quia nimirum cùm calorem vniformiter difformiter in materiam explicet; necessariò temporis moram requirit, vt eum pro ratione, ac mensura suæ formæ perfectè intendat, atque adeò vt formam introducat. Nec quod ignis, inquiunt, nullam contrariam qualitatem, quæ ipsius actionem retardet, in materia offen-

offendat, iccirco legem illam, tenoremque agendi variabit: siquidem luci contrarium nihil est, quam tamen Sol non nisi dispari æquabilitate, siue vniformiter difformiter producit. Hæc tamen responsio est contra communem sententiam Philosophorum aientium posse ignem totam sui caloris latitudinem, & cum ea formam substantialem momento introducere in materiam, si illi nudæ cum sola quantitate applicetur. Ideo enim, cum fit resolutio vsque ad materiam primam, ignis totum suum calorem in eam momento infert, quia nullum inuenit contrarium, à quo detineatur. Nec illud de lege actionis vniformiter difformis vim habet. Namque eam legem non seruat calor nisi per accidens, nimirum inuento contrario, quod paulatim expugnet. Siquis autem interroget cur ignis ita se habeat, cum tamen lux, cui nihil est contrariū, semper agat vniformiter difformiter. Occurrendum discriminis rationem esse eam, quam alibi tradidimus, quia calor v. g. ab igni productus, est qualitas ex se disponens ad generationem ignis, proindeque debuit ita se habere, vt posset vniformiter diffundi ad materiam aptè, congruenterque disponendam. Lux verò non disponit materiam ad generationem, vt luce ipsa clarius est; ideoque nihil mirum si quantumuis luminosum in eodem spatio immoretur, non producat in eo lucem intensiorem, quam in primo instanti produxerat, sed perpetuò vniformem illam difformitatem seruet.

ARTICVLVS IIII.

EXPLICANTVR CÆTERA

primi articuli argumenta.

AD secundum argumentum eorum, quæ in primo articulo continentur, respondendum est nec debere Philosophum cognitionem sensuum aspernari, nec verò ijs perpetuò fidem habere, cum interdum hallucinentur. Ac quod ad præsens argumentum attinet, iudicium de identitate, & diuersitate accidentium non spectare ad sensus externos, qui res simplici duntaxat notione apprehendunt; sed præcipuè quidem ad intellectum; aliquo modo ad sensus internos; quæ potentia si rectè æstiment, non iudicabunt aliquod accidens eorum, quæ in re corrupta extiterant, in re genita seruari.

Ad tertium dicendum est licet materia sit pura potentia; magis hoc accidens, quàm hanc materiam ab hac singulari forma pendere; quia materia suo pte ingenio est quasi gremium, & commune receptaculū à natura institutum, vt accedentium, recedentiumque formarum vicissitudinem sustineat. Quo fit vt eadem omnino sub diuersis formis necessario permaneat, non tamen idem singulare accidens. Ad argumenti confirmationem dicimus magis item vnumquodque accidens à suo subiecto, siue à materia, vt subest formæ, quàm à sua causa effici-

Capr. in 2. d.
11. q. vnica
art. 3.

Tib. I. de cõ.
loc. B. q. 1.
art. 3.

Calor quando nō seruet legem actionis vniformiter difformis.

Quæstio in 2. d. 11. q. vnica art. 3.

Quæstio in 2. d. 11. q. vnica art. 3.

Responsio ad 2. arg. 1. artic.

Ad 3.

Accidens nõ
refertur ref-
pectu tranſcẽ
denti ad ſuũ
efficiens.

ente dependere, cuius rei indicium eſt, quod accidens relatione tranſcendenti, ac ſecundum ſuam eſſentiam ad ſubiectum refertur, non ita verò ad ſuum efficiens. Quare nihil mirum, ſi quod ab vna effectrici cauſa productum eſt, nonnunquam ab alia idem numero efficienter conſeruetur; nec tamen idem in diuerſis ſubiectis, ſiue in eadem materia ſub diuerſis formis perſeueret.

Ad 4.

Ad quartum diſpoſitiones, quæ nouam formam inducunt, quoad ſuam perfectionem, & complementum, & vt Philoſophi loquuntur, in eſſe quieto, incepturas fuiſſe per primum ſui eſſe in inſtanti generationis. Verum quia in eo, intereunte ſubiecto, ipſæ quoque vnà cõcidunt, ex accidente eſſe, quòd prædicto modo non incipiant, quæ tempore immediatè antecedente momentum generationis iam totæ erant in fieri.

Ad 5.

Ad quintum vt quid reſpondendum ſit pateat, obſeruandum eſt ex D. Thoma in diſputatis, quæſt. de charitate art. 11. ex Caietano in libro de ente, & eſſentia cap. 7. quæſt. 17. & Capreolo in 2. diſt. 13. quæſt. vnica. art. 3. quadrifariam accidentia interire poſſe. Primò ob conſeruatricis cauſæ abſentiam, ſicuti lucido corpore remoto lumen euaneſcit. Deinde, per alterationem, qua contraria qualitas in ſubiectum inducitur, quomodo ſubeunte calore frigus corrumpitur.

Quatuor mo-
dis perire ac-
cidentia.

Quatuor itẽ
gigni.

Tertiò, occaſu ſubiecti, quo pacto mortuo Socrate eius riſibilitas perit. Quartò, corrupto termino, ſicque vno ſimili intereunte alterum ſimul interit. Et quia quot modis oppoſitorum vnum dicitur, totidẽ alterum dici conſuevit, quadrifariam quoque accidentia generari continget. Primò, ad præſentiam agentis, à quo eorum effectio, & cõſeruatio dependeat, vt ſe habet lumen reſpectu Solis. Secundò, abiectione contrarij, vt cum in aqua depulſo frigore calor gignitur.

Cũ ex aqua
aer gignitur,
corrupti aque
humorem.

Tertiò, ad generationem ſubiecti, quomodo homine genito riſibilitas oritur. Denique ratione termini reciprocantis, quo pacto vna tantum re alba, vt Cygno, exiſtente, ſi res alia denuò albefcat, cõſequitur Cygnus relationem ſimilitudinis, quam antea non habuerat. His animaduerſis neganda eſt prima pars conſequentiæ, & ad rationem, qua confirmatur, dicendum, cum ex aqua aer gignitur, corrumpi aquæ humorem non per ſe, ſed per accidens ad corruptionem ſubiecti. Neganda item ſecunda pars, & ad eius probationem reſpondendum aliã cicatricem numero diuerſam produci à genitore cadaueris non per ſe, aut ex inſtituto generantis; ſed quia materia tempore antecedente ita ſecundum figuram affecta erat, vt in ipſa introductione formæ cadaueris aliter ſe habere nequiverit. Itaque non ea ſolum accidentia, quæ per ſe, ac ſuapte natura formæ debentur, per naturalem conſecutionẽ oriri ſolent vnà cum ſubiecto; ſed alia etiam multa, quæ ipſum ex neceſſitate materiæ; in qua antea radices egerant, conſequuntur. Ad tertiam partem dicendum, non eſſe incommodum aliquid effici per accidens à ſuo contrario, & ita in viſceribus eius, qui frigore interijt, gigni calorem interuentu frigoris, quod interitum attulit; gigni, inquã, per accidens, quatenus eiufmodi calor, qui materiam occupabat, qua-

Ariſt. lib. 1.
Topic. cap.
15. vel. 13.

dam

Lege Capr. in
2. d. 15. q. vni-
ca art. 3.

dam naturali consecutione in nouo subiecto sibi similem producit. Similiter quartæ particōcedendum posse aliquid sibi ipsi damnū, & interitum afferre; non tamen per se, sed per accidens; præsertim si sit agens instrumentale à præcipuo agente directum ad alterius generationem; vt patet etiam in semine, quod cum sit instrumentum rei uiuentis ordinatum à natura ad generationem proles, sui ipsius corruptionem per accidens molitur, dum intendit foetus productionem, quæ non nisi corrupto semine dari potest, vt suo loco fufius explicabimus. Sic ergo cum generans dispositiones inferat, ordinetque ad formæ introductionem, quæ nisi priori abeunte, atque adeo corrupto composito introduci nequit, mirandum non est si illæ sibi prædicto modo interitum pariant. Ad quintam, & vltimam partem quid respondendum sit, ex posuimus superiori articulo.

Ad id, quod postremo loco ex Aristotele obiectum fuit, dicendum est, cum ex aere fit aqua manere quidem perspicuitatem non eandem numero, sed specie. Item faciliorem esse conuersionem inter elementa symbolum habentia, quàm inter nō habentia; quia in priori generatione vna tantum qualitas expelli debet; in posteriori duæ. Loquitur verò ibi Aristoteles de expulsione antecedente, qua materia ad recipiendam formam disponitur. Debet enim tunc ignis à materia aquæ humorem, & frigiditatem remouere: à materia verò aeris solum humorem; quanuis in ipsa momentanea formæ introductione omnes qualitates, quæ in re intereunte extiterant, pariter deleantur.

Non repugnat aliquid sibi ipsi per accidens interitum moliri.

Ad 6.

ARTICVLVS V.

QVOPACTODILVI

possint rationes eorum, qui negatiuam
quæstionis partem tuentur.

Q Via eorum sententia, qui putant non fieri resolutionem vsq; ad materiam primam, vt initio secundi articuli monuimus, admodum probabilis est, aduersariorum rationes diluemus, vt eam, qui volet, tueatur. Ad primam, concessa propositione, neganda est assumptio, & ad eius confirmationem dicendum nihil mirum, quod firmior sit vnio quantitatis absolutè sumptæ, quàm formæ cum materia. Quantitas enim sicut ad materiam officio proprius accedit, quatenus est medium, cuius interiectu materia corporalia accidentia recipit: ita materiæ permanentiam æmulatur. Nec verò ex maiori conueniētia in genere substantiæ, qualis cernitur inter formam, & materiam, arguitur diuturnior nexus; quanuis inde maior vnio eatenus colligi possit, quatenus ex materia, & forma fit magis vnum, nempe vnum per se; ex materia verò, & quantitate vnum per

Responso ad 1. rationem. Quantitas ad materiam officio proprius accedit.

accidens. Neque simpliciter verum est omnia, quæ in vnum per accidens conueniunt, magis fluxa esse, minisque diuturna, quam ea, ex quibus fit vnum per se. Nam, exempli gratia, ex anima rationali, & ex specie intelligibili fit vnū per accidens: & tamen species intelligibilis semel acquisita perpetuo manet; cum tamē anima ex qua; & materia fit vnum per se, à materia separetur. Ad confirmationem eiusdem argumenti dicendum materiam prius prioritate originis respicere accidentia, saltem ea, quæ formam inducunt, quam ipsam formam: atque ita prius illam, quam hanc, recipere; esto prioritate quasi intentionis, & ordine naturæ secundum perfectionem prius ad formam referatur.

Ad 2.

Ad secundam concedenda est maior, & ad minorem dicendum, actū secundum supponere actum primum, à quo oritur, itemque hæc singularia accidentia, vt insint in materia, requirere formam; non tamen hanc determinatē, quasi soluta inter illam, & materiam vnione, oporteat quoque omnium accidentium cum materia coniunctionem statim dirimi.

Ad 3.

Ad tertiam similiter respondendum horum accidentium subiectum nō esse materiam, vt subest huic determinatæ formæ, sed huic, vel illi; nisi sint accidentia ita propria tali formæ, vt cum sequenti minimē cohærere possint. Quo pacto se habet facultas ridendi ad formam humanam. Neque ex eo, quod calor, qui in aere fuit, idem in igne, qui ex aere genitus est, permaneat; sequitur calorem migrare ab vno subiecto in hæsiōnis in aliud: non enim migrat à materia, quæ est sub forma ad aliam materiam, quod in hæsiōnis subiectum est; sed transit ab aere in ignem, hoc est ab vno subiecto denominationis ad aliud, quod nullum est incommodum.

Ad 4.

Ad vltimam ex Aristotele, respondetur nomine subiecti sensibilis intelligi compositum, vt Philoponus interpretatur. Item generationem recipi in materiam nudam, non quidem nuditate accidentium; his enim adhuc induta est materia; sed nuditate formæ substantialis, quia cum per generationem noua forma substantialis aduenit, prior abcedit; quod tamen in alteratione, cæterisque motibus, qui proprie motus dicuntur, non ita habet. Quo liquet etiam in hac sententia integrum manere discrimen inter subiectum generationis, & motuum. Sed ab alijs quoque assignari illud cōsuevit, quia subiectum, quod per generationem mutari dicitur, est materia prima; quod per motum, compositum. Materia enim manet sub vtroque termino generationis, non compositum, & tamen hoc etiam sub termino motus perseverat.

Lege Scot in
4. d. 11. q. 4.

Discrimen
inter subiectū
generationis
& motuum.

Id, quod nō
est, nō habet
vim agendi.

Circa defensionem huius sententiæ quæ statuit non fieri resolutionem vsque ad materiam primam, notanda est, vltima pars quinti argumenti: ea enim multū negotij exhibet aduersarijs: quia si in instanti generationis dispositiones non sunt, non apparet quo pacto possint tunc agere: cum id, quod non est, non habeat virtutem agendi: nec id, quod est, possit physicè, & realiter pendere ab eo, quod non est. Item quia si fieri nequit, vt res, quæ futura est, quicquam efficiat antequam sit: certè non min⁹ repugnabit rē, quæ præterijt, efficere aliquid postquam iam

iam non est nec per se, nec per aliquam virtutem ab ipsa derelictam. Nec sat est extitisse dispositiones toto tempore antecedente, si re vera in eo instati non sunt. Nihil enim refert multò, aut paulò ante desisse: cum repugnantia oriatur ex defectu entitatis, siue ex ipsa ratione non entis.

Occurrendum tamen his vtrumque est: hæc argumenta, quæ in alijs rebus concluderent, non habere vim in subiecta materia, vbi id, quod esse definit, & quod nos nihilominus agere dicimus, perinde se habet, vt iam supra monuimus, ac si adhuc esset: quia per se quidè adhuc existere deberet in eo instanti, nec nisi ex accidente perit intereunte subiecto.

QVÆSTIO XIX.

NVM IN QVOLIBET
composito Physico tot insint formæ substan-
tiales re ipsa differentes, quot essentialia
Prædicata.

ARTICVLVS I.

QVI AFFIRMATIVAM
partem sequantur, & quibuseam
argumentis probent.

QVIA forma est proxima, & formalis terminus, à quo generatio speciem, & vnitatem sortitur: accuratæ doctrinæ ratio postulat, vt hinc de formarum in eodem composito vnitatem, seu multitudinem differamus. Ac primum quod ad præsentem attinet quæstionem; Auicebron in libro, qui inscribitur fontis vitæ, Ioannes Gandauensis 1. de anima. quæst. 8. & 2. Metaph. quæst. 10. & Venetus lib. 7. Metaphy. affirmatiuam partem secuti, aiunt Socratem .v. g. per vnã formam esse hominem, per aliam animal, per aliam corpus animatum; atque ita deinceps vsque ad genus summum. Pro qua opinione hæc potissimum sunt argumenta. Ex varietate operationum, & munerum colligitur diuersitas, & multitudo formarum; cum formæ sint principia agendi, & vnaquæque per operationes sibi proprias ab alia differat; sed in quolibet composito naturali tot generatim notantur operationes, & officia, quod sunt prædicata essentialia in eadem recta serie; ergo & totidem erunt formæ. Pro-
batur

Primum arg.

De hac sen-
tentia Auice-
bronis D.
Thomas hoc
loc. text. 24.

batur minor, quia Socrati cōuenit ratiocinari, sentire, viuere, interire, distēdi corporaliter, & diuisibiliter, ac deniq; esse substācialiter: quę siūgulatim respondent naturę hominis, animalis, viuētis, corporis corruptibilis, corporis in commune, substantiæ. Nec satisfaciunt, qui dicunt hæc ab vna, eademq; forma proficisci. Nam pari ratione posset quis dicere proprietates, quę recipiuntur cum formis specie distinctis, vt hinnibile cum equo, discursuum cum homine, esse ab eadem forma secundum speciem. Quo nihil absurdius.

2. Argum. Secundo, Id, quod conuenit homini per formam, per quam est substantia, conuenit ei, quatenus substantia est, & quod eidem hoc modo competit, omni substantiæ est commune: ergo si homo per eandem formam est rationis particeps, & est substantia; omnis substantia erit particeps rationis.

3. Argum. Tertiò, Quę sunt ab eadem forma, non possunt ita se habere, vt vnū insit prius, alterum posterius: sed Socrates prius est substantia, quàm corpus; & corpus, quàm viuens, similiterque vsque ad infima prædicata. Igitur hæc non sumuntur ab eadem forma. Minor probatur, quia quidquid supponitur ab alio, quod vicissim illud non supponit, est prius illo, vt constat ex ijs, quę tradidit Aristoteles in postprædicamentis capite de modis prioris.

4. Argum. Postremo, Accedunt testimonia Aristotelis, qui lib. 7. Metaphy. cap. 10. text. 33. ait partes definitionis respondere partibus rei definitæ, & lib. 2. eiusdem operis cap. 2. text. 6. probat non dari progressum infinitum in causis formalibus, quia non datur in prædicatis quidditatiuis. Quę duo non ob aliam causam vera esse videntur, nisi quia quot sunt partes formales in definitione, & quot prædicata essentialia, totidem formæ physici inueniuntur in composito naturali.

A R T I C V L V S II:

ASTRUITUR PARS NEGATIVA.

Diluuntur aduersariorum argumenta.

Contraria tamen sententia omnino vera est, quam communi assensione philosophi amplectuntur. D. Thomas. 1. p. quæst. 76. art. 3. Magnus Albertus 2. p. summæ de homine, Aegidius in 2. dist. 18. in 2. principali quæst. 2. & in theorematis propositione 31. Gregorius in 2. dist. 16. quæst. 2. Capreolus in 2. dist. 15. quæst. unica art. 3. Argentinas in 4. dist. 13. art. 14. conclusionem 2. Soncinas 8. Metaphys. quæst. 12. Heruæus in tract. de vnit. form. quæst. vlt. & alij. Ostenditur autem huiusce opinionis veritas hoc modo. Id, cui plures insunt formæ, non potest esse simpliciter vnum; ergo si cuilibet composito naturali plures formæ insunt; nullum eorum erit vnum simpliciter in genere substantiæ; quod à philosophorum sensu abhorret.

Antece-

Theophil. 2.
de anim. ad
text. 5.

Antecedens probatur, quia vt forma dat esse, ita & vnitatem docentē Aristotele 1. lib. Phisic. text. 78. quare si forma n̄ sit vna, nec erit vnū esse, nec vnum compositum per se, sed per accidēs, vt item docet Aristoteles 7. Metaphysic. cap. 13. text. 49. aliens ē duobus entibus in actu, cuiusmodi sunt duæ substantiales formæ, non nisi plura simpliciter fieri.

Forma dat esse, & vnitatem.

Secundò, Album per eandem formam habentem diuersos gradus formaliter tantum differentes, est & album, & coloratum; similiterque Angelus per eandem naturam continentē diuersos gradus solaratione distinctos obtinet diuersa prædicata essentialia. Ergo & Socrates per eandem formam includentem diuersos gradus, qui non re, sed ratione tantum inter se dissideant, est homo, animal, viuēs, &cæt. Consecutio non videtur quo pacto regari queat; cum vtrobique æqua ratio sit. Antecedens præterquam quod communi philosophorum doctrina admittitur, ex eo suaderi potest, quia nec in Angelo sunt partes re ipsa distinctæ, cum id eius simplicitati repugnet: nec in accidentibus præter intensiōis, & extensiōis latitudinem, alia partium re ipsa differentium multitudo inuenitur. Corroboraturque huiusce argumenti vis; quia vel forma, per quam Socrates est homo, est accidentalis, vel substantialis: non accidentalis, alioqui cōstitueret accidēs; si substantialis, necessariò conferet esse substantiale: n̄ ergo opus est alia forma, quæ Socrati esse substantiale tribuat.

2. ratio.

Tertiò, Si in Socrate tot essent formæ re ipsa distinctæ, quot essentialia prædicata, posset Deus cæteris formis extinctis, eam, qua Socrates substantia est, seorsim in materia seruare. Hoc dato, compositum, quod coalesceret ex ea forma, & materia, esset singulare quoddam cōtentum sub genere summo in categoria substantiæ; nec tamen contineretur sub aliqua illius specie, quod est manifestè absurdum. Non igitur Socrates per vnā formam est substantia, per aliam homo.

3. Ratio.

Quartò, Vel omnes eiusmodi formæ distinctæ realiter à forma specifica equi v. g. inferuntur pariter in materiam eodem instanti, quo forma equi; vel antea, vel post. Si pariter, sequitur generationem equi (quod de alijs pari ratione dicendum erit) non habere vnum formalem terminum, atque adeò non esse generationem vnā, cum mutationes à terminis, in quos tendunt, vnitatem habeant. Si antea, sequitur formam equi non conferre esse simpliciter: id enim quod rei in actu substantiali constitutæ aduenit, non tribuit esse simpliciter, sed tale esse, seu esse secundum quid, vt calor, qui accidit materiæ actuatæ forma substantiali aquæ, non dat illi esse aquam, sed esse calidam. Si postea, cum adueniant enti in actu, similiter sequitur eiusmodi formas nullum substantiale esse contribuere, sed tantum esse secundum quid, atque adeò non substantiales, sed accidētarias esse. Quare nullo pacto ea formarum turba admittenda est. Plura ad hanc sententiam confirmandam habes apud Heraclum in tractatu de vnitae formarum quæst. 18. vbi centum argumentis probat vnā tantum dari formam in quolibet composito.

4. Ratio.

Solutio pri-
mi arg. pro
parte aff.

Quæ verò contrarium probare nitebantur, parum momenti habent. Ad primum dicitur ex distinctione specifica munerum, & functionum in diuersis suppositis, vt ex actione ridendi, & hinniendi, quæ non nisi in suppositis natura diuersis, nimirum in homine, & equo inueniuntur, rectè colligi specificam differentiã formarum non tamen ex actionib⁹ specie distinctis, cùm reperiuntur in eodem supposito; tunc enim ab vna, eademque forma, virtute alias formas continente possunt illarū munia, atque operationes proficisci. Vt ab anima hominis, quæ eminenter continet formas brutorum animantium, & stirpiū aliorūque id genus, quod progressu enucleati⁹ explicabimus. Quippe, vt Alensis 3. p. q. 84. art. 1. ex libro fontis vitæ, & Boetius in tractatu de diuisione animaduertit, quò forma nobiliorē habet essentiã, eo pluriū proprietatum, & operationum effetricem vim continet; consuevitque natura, quæ in min⁹ perfectis, min⁹que primæ vnitati coniunctis sparfit, ea in ijs, quæ excellentiora sunt, colligere, vt alibi etiam annotauimus, asseritque ex Simplicio Theophilus lib. 2. de anim. text. 5.

Solutio. 2.

Ad Secundum negandum est quidquid cōuenit homini per formã, per quam est substantia, conuenire illi, quatenus est substantia, si particula, quatenus, sumatur reduplicatiuè, quo pacto accipi debet, cùm dicitur quidquid competit alicui, quatenus est substantia, competere omni substãtiæ. Itaque ex eo quod rationale, & substãtia conueniant homini per eandē formam, non sequitur hominē, quatenus substãtia est reduplicatiuè, esse rationale; quia reduplicatio exigit, vt forma reduplicata sit causa, cur prædicatū primò, & adæquatè insit subiecto. Quod in re proposita non accidit: nec enim ratio substãtiæ eo pacto causa, est cur homo sit rationis particeps, vt satis liquet.

Solut. 3.

Tertium argumentum soluitur inficiatione maioris propositionis. Possunt enim ab eadem forma secundum aliam, & aliam rationem duci prædicata quidditativa, quorum vnum origine prius sit, aliud posteri⁹; cùm istiusmodi antecessio naturæ concedatur in prædicatis substantiarum separatarum, in quibus nulla est compositio realis, sed rationis tantum, ac Metaphysica, vt suo loco dicemus. Nam Michael v. g. prius natura est substantia, quàm Angelus.

Solut. 4.

Ad quartum respondendum cum Gregorio Ariminensi, Capreolo, Sôcinate, & alijs Aristotelem loco illo septimi libri Metaphysices agere tantum de definitionibus, quæ per partes rei definitæ in obliquo tradentur, cuiusmodi sunt definitiones Physicæ, quarum partes definiens diuersis rei definitæ partibus respondent, vt planum est. Quod spectat ad locum alium ex libro secundo eiusdem operis, dicendum, si rationis contextus perpendatur, non loqui ibi Aristotelē, saltem expressè, de causis formalibus Physicis, nec probare has non esse infinitas, quia darentur infinita prædicata quidditativa; sed demonstrare non dari infinitudinem in prædicatis essentialibus, quæ more Metaphysico formales causæ appellantur, quia si talis infinitudo daretur, necessariò existerent absurda, quæ ibidem colligit. Nec si Aristoteles probatione illa vteretur, idèo putaret totidem dari for-

Explicatur
locus Aristot.
ex lib. 2. Me-
taph.

formas, quot prædicata q̄dditativa: sed datis infinitis formis necessariò concedendam infinitatem eiusmodi prædicatorum; quia ex qualibet earum potest sumi aliquod prædicatum, esto non quodlibet distinctam formam requirat, sed ab vna, eademq̄ue forma multa prædicata desumi queant.

QVÆSTIO XX.

DANDA NE SIT IN REBVS

Physicis corporeitatis forma, an non.

ARTICVLVS I.

OPINIONES, ET ARGVMENTA

ta eorum, qui affirmatiuam partem tuentur.

Ntiqua Stoicorum opinio fuit, quam secutus est etiam Pericles quidam Lydius, vt testatur Simplicius lib. 1. Physic. in sua digressione de corporeitate materiae primæ, dari in qualibet re naturali formam quandam, quam vocant corporeitatis, quæ nimirum sit quasi præuia dispositio ad propriam, & specificam rei formam; quam sententiam amplexus fuit, & illustrauit Auicenna 1. suffic. cap. 2. Henricus Gandauensis quodlib. 2. quæst. 2. & quodlibet. 4. quæst. 13. & 4. Scotus in 4. dist. 11. quæst. 3. Richardus in 2. dist. 17. in 1. principali. quæst. 5. Tametsi horum nonnulli in hoc placito tuendo, & explicando non parum inter se dissideant; etenim, vt de cæteris taceamus, Auicenna credit ex forma illa corporeitatis, & materia prima constitui corpus categoriæ substantiæ, esseque eiusmodi formam materiae coæuam, ex pertem ortus, atque interitus, & à formis specificis re ipsa distinctam.

Scotus verò censet ex prædicta forma, & materia prima effici incompletum quid, nempe corpus, quod est altera pars viuentis, proindeq̄ corpus ita sumptum non poni directo in categoria substantiæ, sed ad eam reduci. Addit etiam formam corporeitatis non ubique, sed in rebus viuentibus duntaxat à specifica forma re ipsa differre, nec esse materiae coæuam, & à generatione atque interitu liberam; sed cum ex re non viuentis viuentis oritur, materiam primam omni substantiali forma, quam antea habebat, exui; ei que duplicem induci formam; vnã eius viuentis, quod generatur; alteram corporeitatis, ex qua simul cum materia corpus, quod altera viuentis pars est, coalescat. Quod si postea è re illa viuentis viuentis aliud oriatur, vt ex embryone homo, non

Eandem sententiam esse omnium doctorum Anglicorum, & aliquot Parisiensium asserit Argentinus in 4. d. 13. art. 1. concl. 2.

Cum Scoto sentit Antonius Andreas 7. Metaph. q. 17. Bassol. in 2. d. 17. Bachelus in 3. d. 19. q. vnica Maior in 2. d. 16. q. vnica.

Auicenna
Henricus
Scotus
Richardus

Opinio Scoti

utraq; forma materiam priuari, sed manere prædictam corporeitatis formam, tantumq; expelli formam specificam viuentis, quod interit, & induci aliam viuentis denuò generati. At si viuens intereat, indeq; aliquod non viuens fiat, vt ex homine cadauer; abigi tunc formam specificam viuentis, quod interit, nec in eius locum aliam denuò succedere. Itaq; nihil aliud esse cadauer, quàm compositum illud incompletum ex materia prima, & forma corporeitatis; ipsam autem corporeitatis formam tunc aboleri, cum cadauer in aliud mistum inanime, aut in elemēta conuertitur.

Ratio Auicē.
ne.

Probat igitur opinionem suam Auicenna hunc in modum. Antequam materia specificam formam recipiat, oportet habere partes inter se distinctas, & extensas: hoc autem esse nequit, nisi detur aliqua forma, quæ ante alias præsit materiæ, eamq; idoneam reddat ad quantitatem, & partium distinctionem excipiendam. Danda est igitur ea forma. Maior propositio suadetur, quia forma specifica non recipitur in indiuisibili. Minor verò ex eo probatur, quia esse quantum, & extensum, cum sit esse accidentarium, ac secundum quid; necessario prærequirit esse substantiale alicuius formæ.

Ratio Scoti.

Scotus autem hoc fere modo pro opinione sua disputat. Quodlibet viuens, vt Philosophi omnes asserunt, compositum est ex corpore, & anima; aut ergo corpus, ex quo constitui dicitur, est sola materia, aut materia certis affecta accidentibus, aut materia cum anima, aut cum forma corporeitatis. Non primum, quia cum res physicæ inanimatæ ex materia, & forma constēt; concedendum esset eas componi etiam ex corpore, quod philosophi negāt. Non secundum, quia nullius substantiæ essentia ex accidentibus coalescit. Non tertium, quia anima est altera pars viuentis à corpore distincta, in quam, & in corpus diuiditur homo physica diuisione, vt in partes re ipsa diuersas. Dandum igitur erit quartum; atque adeò admittenda forma corporeitatis.

Ab vnitate cadaueris.

Deinde, Interdum particula carnis ab animali decisa, iterum vnitur, & cohærescit cum reliqua carne, formamq; viuentis recuperat: hoc autem esse non posset, nisi ea particula retineret formam aliquam substantialem sibi propriam cum dispositionibus, quæ animæ vnionem rursus conciliarent; habet igitur eam formam, quæ necessario distincta erit à forma totius, nec alia, quam forma corporeitatis.

Præterea, Si hæc forma non esset, sequeretur cadauera, quæ ex viuentibus eiusdem speciei, v. g. ex hominib⁹ relinquuntur, posse inter se distingui specie, & quæ relinquuntur ex viuentibus specie diuersis, vt cadauer hominis, & equi posse in eadem specie conuenire, quod videtur absurdum. Consecutio probatur. Fieri potest, vt Socrates ex abundantia caloris, Plato ex abundantia frigoris intereat, quæ dispositiones cum specie differant, si cadauerum formas producant, necesse erit producere formas specie diuersas. Similiter fieri potest, vt eodem caloris excessu occumbāt Socrates, & Bucephalus. Igitur in huius, & illius materiam succedent formæ eiusdem speciei, quod tamen absurdum esse ex eo concluditur, quia in cadaueribus viuentium eiusdem spe-

speciei eadem apparet figura, eademque organa; quod apud philosophos magnum habetur specificæ unitatis argumentum.

Rursus, Qui hominem inflicto vulnere interficit, nullo pacto disponit materiam ad formam cadaueris. Non ergo eiusmodi formam inducit. Probatur antecedens, quia inflicto vulnere est carnis sectio, atque adeo motus localis, qui nequaquam materiam disponit; cum dispositio non nisi per alterationem fiat. Item à quonam quæso materia ad formam cadaueris determinatur? Certè non à figura, cum hæc viventis sit, non à calore, alijsue qualitatibus; cum eæ alias etiam formas inducant: à nullo igitur. Quare nullo modo ea forma in materiam Socratis demortui nouè succedet.

Postremo, Christi corpus mortuum erat idem numero, quod viuū: sed unitas, & identitas compositi, est ab unitate formæ: ergo Christi corpus mortuum habebat eandem formam, quam habuerat viuū; hæc autem non erat alia, nisi forma corporeitatis, quæ antea cum animo rationali pariter cohærebat. Non est igitur negandum talem formam dari. Maior probatur communi testimonio patrum, ut Athanasij in epistolâ ad Epictetum contra hæreticos, & in Rescripto ad Liberium, item Leonis Pap. sermone 1. de assensione, Augustini lib. contra Felicianum cap. 14. & sermone 3. de assensione, Gregorij homil. 29. in Euangelia, & aliorum. Deinde Christi corpus in triduo erat unitum Verbo. Licet enim per mortem fuerit soluta unio hypostatica inter Verbum, & humanitatem (propterea quod non existebat humanitas post partum, hoc est animæ, & corporis divisionem) tamen inter animam, & Verbum, itemque inter Verbum, & corpus mansit eadem unio. At quod hinc colligatur Christi corpus non accepisse in morte aliam formam, ex eo ostenditur; quia alioqui sequeretur Verbum diuinum eam formam denuò tunc sibi copulasse in unitatem personæ, eandemque rursus in resurrectione dimisisse; cum tamen D. Damascenus lib. 3. fidei orthodoxæ cap. 26. asserat Filium Dei eorum, quæ semel assumpsit, nihil dimisisse. Et quidem meritò, cum gratuitum beneficium sine eius, cui tribuitur, culpa nunquam à Deo reuocetur. Adde quod si Verbum diuinum formam cadaueris triduo mortis copulatam habuisset, sequeretur potuisse tunc de eo cadauer affirmari, quod dictu absurdum videtur.

ARTICVLVS II.

CORPOREITATIS FORMAM

esse fictitiam, minimeque necessariam.

Contraria tamen sententia existimantium non dari prædictam corporeitatis formam, & vera, & Peripatetica est. Eam sequitur D. Thomas in 2. sent. distinct. 18. quæst. 1. art. 2. & 1. p.

De eo, qui ex
vulnere infli-
cto moritur.

De corpore
Christi in tri-
duo.

Testimoniū
Athanasij.
Leonis.
Augustini.
Gregorij.

D. Damasc.

Affertores huius
sententiæ.

quæst. 76. art. 4. Caietanus in commentarijs eiusdem loci, Hervæus tractatu de vnitæte formarum quæst. vltima, Gregorius in 2. distin. 17. quæst. 2. Marsilius in 3. quæst. 13. art. 1. Paludanus in 3. distin. 21. quæst. 4. art. 3. Argentinas in 4. dist. 13. quæst. 1. art. 1. Ferrariensis lib. 2. contra gentes cap. 58. alijsque complures, in quibus est etiam Auerroes, etsi alij oppositum scripserint. Nam in lib. de substantia orbis cap. 1. reprehendit Auicennam, quod formam corporeitatis posuerit, ostendens quam multa, & graua incommoda in philosophia ex ea assertione consequantur.

Abnl. in Ma
th. c. 22. q
238. Zima-
ra theor. 20.
Iaucl. 7. Me-
ta. q. 19. &
lib. 8. q. 4.
Soncin. ibi-
dem q. 8.

Primū arg.

Sunt verò pro ea parte, quam tuemur, argumenta omnia, quæ supra attulimus ad impugnandam multitudinem formarum. Deinde priuatim hæc; in primis contra Auicennam, quatenus ait formam corporeitatis constituere cum materia corpus categoriæ substantiæ. Nam forma specifica, vt anima hominis, quæ sufficit ad conferendos gradus intermedios, sat erit ad conferendum gradum corporeitatis; siquidem nulla ratio est, cur hunc etiam tribuere non possit; præsertim cum sit deterioris notæ, quàm inferiores; quare superuacanea est forma corporeitatis ad constituendum corpus in commune.

2. Argum.

Item, Corpus categoriæ substantiæ, est genus comparatione suorum inferiorum, atque adeo idem realiter cum illis; sed hoc esse nequit, si corporeitatis forma illud constituens, sit quædam peculiaris forma distincta realiter à formis specificis, ergo & cat. Probatur assumptio, Nam quando aliqua ita sunt affecta, vt vnum contineat quidpiam realiter componens, quod alterum non continet, necesse est ea distinguere inter se realiter: sic autem se habent in opinione Auicennæ inferiora, siquidem obtinent proprias formas específicas, ex quibus physicè componuntur, distinctas re à forma corporeitatis.

3. Argum.

Deinde, Quod eiusmodi forma non sit indissolubilis à materia, eique coæua, ostenditur; quia omnes formæ inferiorum corporum sunt à materia separabiles; ideo enim materia sublunaris licet tot formas specie diuersas respiciat, est vna secundum speciem infimam; quia ad omnes illas refertur, vt habent vnum, eundemque specificum informandi modum, videlicet separabiliter. Quare etiam forma corporeitatis poterit separari à materia. Quod post Platonem in Timæo non obscure docuit Aristoteles primo libro Physic. cap. 7. text. 69. aiens materiam primam ita se habere ad formas naturales, vt se habet materia artefactorum ad formas artificiales; nimirum quia vtraque indiscriminatim se habet ad omnes suas formas, nec vlli certæ addicta, præfixaque est. Quod tamen secus accideret, si materia perpetuo, & inuariabili nexu formam corporeitatis vendicaret.

Plato.
Arist.

4. Argum.

omnis forma
aut est Meta-
phy aut Ma-
thematica,
aut Naturalis

Præterea, Simul contra Auicennam, & Scotum ita licebit argumētari. Omnis forma vel est Metaphysica, vel Mathematica, vel Naturalis: forma illa, quam ponunt, nulla ex his esse potest; non est igitur ponenda. Minor probatur. Nec enim est Metaphysica; cum sit demersa in materiam; nec Mathematica, quia formæ Mathematicæ non sunt substantiæ; hæc autem numeratur à suis auctoribus inter substantias.

Nec denique Naturalis; quia, ut constat ex doctrina Aristotelis lib. 2. Physic. cap. 1. aliisque in locis, omnis forma naturalis est principium motus, & quietis: quod huic formæ non convenit, cum omnes motuum differentia habeant tam in mixtis, quam in simplicibus corporibus alias peculiare formas, à quibus proveniant. Ad nullum ergo formarum genus hæc forma pertinet.

Rursum, Hoc interest inter subiectum generationis, aliarumque mutationum, quod subiectum generationis sit materia prima, aliarum vero mutationum ens actu: atqui materia cum forma corporeitatis est ens actu; igitur nulli substantiali generationi subijcitur; quod tamen negant aduersarij. Huic argumento occurrit Scotus formam corporeitatis esse actum imperfectum, & incompletum, propterea quod sit via ad cæteras formas, ideòque non impedire quominus materia eo informata, ens in potentia dici queat. Verum hæc responsio non satisfacit, quia cum uniuersim omnis forma sit actus substantialis, illa etiam corporeitatis forma si datur, talis erit; atque adeò constituet materiam in actu; alioqui alteratio cadaueris non esset verus motus, cum subiectum motus ens simpliciter in actu esset debeat.

5. Argum.

Refutatio solutionis.

ARTICVLVS III.

DISSOLVUNTUR CONTRARIÆ
opinionis argumenta.

Explicanda nunc sunt argumenta, quæ pro aduersarijs attulimus. Ad primum respondemus materiam secundum se, ac sine quantitate spectatam habere partes distinctas, & extensas non actu; sed potestate: item re ipsa semper habere eiusmodi partes cum actuali distinctione, & extensione; quandoquidem nunquam est destituta quantitate, cuius beneficio id obtinet. Et quidem toto tempore, quo ad nouam formam disponitur, id habet à quantitate, qua tunc affecta est; in ipso vero generationis momento à quantitate, quam secum inuehit noua forma, quæ proinde non est dicenda recipi in indistinctibili: præsertim cum dispositiones consequentes, in quibus numeratur quantitas, in genere causæ materialis nouam formam antecedant, ut supra statuimus. Ita vero cum singulæ formæ specificæ, dimensiones quantitatis sibi conuenientes secum afferant, superuacaneum erit ponere formam corporeitatis, quæ illas ex peculiari officio inducat.

Solut. 1. arg.

De extensione materie.

Ad secundum, Cum dicimus quodlibet viuens constare ex corpore, & anima, per corpus intelligi materiam affectam organis ad vitæ munia obeunda accommodatis, non quasi nomine corporis ipsa organa formaliter importentur, sed duntaxat tanquam adsignificata, seu connotata quædam, ex quibus viuens non constituitur, sed ex forma, & materia, cui eiusmodi organa accidunt. Ita, præter alios, Gregorius in

Solut. 2.

2. d.

2. dist. 16. quæst. 2. Argentinas in 4. dist. 13. quæst. 1. art. 2. concl. 3. contra Capreolum in 2. dist. 15. quæst. 1. art. 3. Hispalensem quæst. 1. art. 4. Caietanum 1. p. quæst. 76. art. 4. Soncinatē 8. Metaph. q. 11. & alios existimantes nomine corporis importari materiam primam simul cum anima, vt tantummodo confert esse corporeum. Quorum sententia ex professo à nobis confutatur in lib. de anima.

Solut. 3.

Ad tertium, Nonnunquam particulam carnis omnino diuulsam, iterum coire cum reliqua carne, rursusque informari anima, & vitales functiones exercere; non quod dum à corpore fuit abiuncta, retineat aliquam formam, qua prius informata erat; sed quia seruat dispositiones similes prioribus, quarum interuentu, accedente artis industria eas con-temperante, veterem rei viuentis formam recuperat. Quod si quis obijciat facultate naturæ non dari regressum à priuatione vitæ ad habitum: occurrendum non dari huiusmodi regressum in tota materia, nec in præcipuis eius partibus. Nec enim anima viribus naturæ ad totum corpus, vel ad cor, aut cerebrum, quod dereliquerat, remeat; posse tamen dari respectu aliquarum partium minus principalium, interim dum reliquum corpus informat, vt in proposito exemplo.

Obiectionis
confutatio.

Pro solutione quarti argumenti sciendum in primis identitatem, aut distinctionem specificam inter formas cadauerum non esse æstimandam ex identitate, aut distinctione figurarum, membrorumque; quanquam secus res habet in formis viuentium: ratio discriminis est, quia formas viuentium per se, cadauerum autem per accidens ea lineamenta consequuntur. Cuius rei præter alia id euidens est argumentum, quod organorum apparatus, & figura requiritur in viuentibus ad diuersa munia, & operationes administrandas; in cadaueribus autem minime. Notauit autem Capreolus in 2. sent. dist. 15. quæst. vnica. art. 3. ideo eam, quam videmus, artuum similitudinem cadauerum formas comitari, quia quemadmodum materia ad introductionem formæ viuentis, præsertim animalis, longo temporis tractu, varijsque transmutationibus disponitur, & delineatur; ita non confestim, sed multis alterationibus à membrorum effigie destituitur.

Cur membrorum similitudo cadauerum formas comiterat.

Solut. 4.
De formis cadauerum.

Hoc posito respondemus ad argumentum cum Caietano 1. p. quæst. 76. art. 4. & lib. 2. de anima. cap. 1. quæst. 7. Gregorio Ariminensi in 2. dist. 16. quæst. 2. Capreolo in 2. dist. 15. quæst. vnica. art. 3. & alijs, cadauera distingui, aut conuenire specie pro diuersitate, vel conuenientia dispositionum, à quibus eorum formæ introducuntur; ita vt omnia cadauera genita potissimum excessu caloris v.g. sint eiusdem infimæ speciei, & distinguantur specie ab alijs, quæ proueniunt potissimum ex redundantia frigoris, similiterque res habeat in cæteris. Quod nequaquam absurdum videri debet, cum cadauerum lineamenta nihil per se faciant ad eorum distinctionem, aut conuenientiam in natura; faciant verò plurimum dispositiones inductæ à progenitore cadauerum, cum per eas determinetur materia ad hanc, & illam formam. Et verò probabile est etiã dispositiones, quæ ad interitum disponunt, ita modificari ab affectionibus viuentium eiusdem speciei, vt semper inuehant cadauera
inter

Vt ab Astudio
lio hoc loc.
q. 2. §. ult.

Legere
in tra
vnica
mat

inter se specie similia, & ab aliomm viuentium cadaueribus differētia. Quod ita esse ex eo apparet, quia inconueniens videtur concedere cadauer arboris, hominis, & bouis posse aliquando in eadem specie conuenire. Quāquā istiusmodi convenientiam probabilem quoque iudicat Caietanus loco citato aiens cū forma cadaueris imperfecta sit, & commune medium ad omnia elementa, nihil mirum quod eadem à diuersis agentibus produci possit. Prior tamen sententia magis placet.

Ad quintum, formam cadaueris non generari per se ab eo, qui vulnus infligit, vt probat argumentum; sed ab agente, quodcumque illud sit, quod in materiam induxit eas qualitates, quibus tempore generationem cadaueris proximè antecedēte affecta erat materia viuētis: sicut enim ex dispositiones introductionem formæ cadaueris, vt causæ instrumentariæ attingunt: ita cadaueris generatio ad id, à quo illæ productæ fuere, vt ad principem causam, ac progenitorem referenda est. Si tamen id, quod dispositiones produxit, imperfectius sit cadauere, ne admittamus causam æquiuocam principalem esse effectui suo deteriore, dicendum erit causam principalem cadaueris esse corpus cæleste, cuius tanquam primi alterantis ex qualitates instrumenta sunt.

Ad Sextum, Materiam viuētis determinari ad formam cadaueris non à calore duntaxat, aut vno aliquo accidente; sed à collectio-
ne dispositionū, quæ cadaueris generationem attingunt. Sed quo pacto dicet quispiam, aer, verbi gratia, frigiditate animal interimens formam cadaueris inducit; cum vnumquodque, simile sibi, vt ignis ignem, aer aerem generet? Respondendum aerem quidem niti formam suæ similem in materiam inducere, aeremque progignere, quemadmodum & vnumquodque cæterorum agentium particularium, quæ cæteras dispositiones inuexere, nitebatur producere sibi simile. Verum æquiuoca generatione interijci formam illam cadaueris, quia antequā materia ad aeris v. g. formam disponeretur, fuerunt in ea dispositiones, quæ ad cadaueris formam inducendam sufficerent.

Ad vltimum respondendum est corpus Christi viuum, & mortuū fuisse idem, vt partes aiunt, idem, inquam, secundum identitatem materiæ, & suppositi, cui erat vnitum, vt in argumēto probè asseritur, & probatur; non tamen fuisse idem quoad vnitatem formæ, quia re vera aliquam formam accepit mortuum, quam viuum non habuerat, nempe formam cadaueris. Nam quod Marsilius affirmat in 3. quæst. 3. art. 1. & quæst. 13. art. 1. & probabile iudicat Henricus quod li. 1. quæst. 4. nēpe mansisse Christi corpus in triduo absq; omni substāiali forma; n̄ placet, quia sine necessitate, aut causa nouū miraculū fingūt. Itaq; dicendū cum D. Thoma 3. p. quæst. 50. art. 5. cæterisq; eiusdē disciplinæ alūis Christi corp⁹ ab excessu animæ vsq; ad resurrectionē fuisse sub forma cadaueris, nec esse absurdū Verbū diuinū eam formā denuò sibi in vnitatē p̄sonæ asciuisse. Non per vnionē simpliciter nouā, sed ex vi antiquæ absorptionis, quaten⁹ eiusmodi forma post separationē aīę quadā naturali cōsecutione materiā ante vnitā subijt. Nec est incōmodū filiū

Solutio. 5.

Solutio. 6.

Dubij cuiusdam explicatio.

Marsilij opinio refellitur

Verbū diuinū vnitū sibi in triduo formā cadaueris.

Lege Hera. in traSta. de vnitate formæ.

Explicatur
dictū D. Da-
masceni.

Dei naturam illam, & formam cadaueris non per se, & ex primaria intentione; sed veluti in via, & ob aliud assumptam, in resurrectione dimisisse: quemadmodum & dum mortalem vitam ageret, hinc partes quasdam materiae, actione caloris humidum conuoluentis resolutas dimittebat; inde alias denuo per continuam nutritionem sibi copulabat. Illud autem D. Damasceni dictum, intelligendum est de ijs partibus, quae ad naturae humanae integritatem, quas Christus primo assumpsit, requiruntur. Neque propterea quod natura cadaueris, atque eius forma Verbo diuino vnita esse desijt, humana Christi natura alicuius beneficij dispendium perpeffa est; quin verò per eam dissolutionem instauratum illi fuit beneficium vnionis totius humanitatis cum Verbo; siquidem copulata rursus anima rationali cum corpore, redintegrata est humanitas, simulque antiqua eius vnio cum Verbo, quae pereunte humanitate euauerat. Denique ad id, quod vltimò obijcitur, respondendum, non debere absurdum reputari, quod natura cadaueris per illud triduum mortis Christi de Verbo diuino per communicationem idiomatum enuntiaretur. Nam qui se se ad naturae nostrae abiectionem, & ad mortem demisit, simul quod deinde consequens erat, non exhorruit.

Q V A E S T I O XXI.

V T R V M I N H O M I N E
plures insint animae; an vna tantum.

A R T I C V L V S I.

D I V E R S A E A V C T O -
rum Sententiae.

Manichæorum
dogma.

N hac controuersia reiiciendum in primis est stultum, impiumque dogma Manichæorum, qui, vt refert Diu⁹ Augustinus lib. 10. super Genesim ad lit. capit. 13. & lib. 6. contra Faustum capit. 8. & in libro. de duabus animabus capite 12. duas in homine animas posuere, alteram omnium culpa vacuam, vt pote diuino fatu editam, &

Damnatum ab
o⁸taua Syno-
do generali.

Dei particulam; alteram vitiorum labe concretam, & à principio quodam malorum omnium auctore productam. Quem errorem anathemate damnauit c⁸taua Synodus generalis actione 10. can. 11.

Porro ex antiquis philosophis Plato in Timæo, alijsque in locis

tres

Aliquos Phil.
in hac fuisse
sententia refe-
re Auc. lib.
6. nat. p. 5. c. 7
Leg. Plutar.
de plac. lib. 4
cap. 4.

Themistius
in sua para-
ph. 1. de an.
c. 2. Platon.
ab hac calū-
nia vindicare
nititur.

tres homini animas tribuit ex triplici operatione vitæ, cognitione, ira, nutritione, quarum primam in cerebro, secundam in corde, tertiam in hepate collocavit: easdemque libro 9. de Republica similes fecit tribus civitatis partibus, consulari, militari, quæstuosæ, & tribus hominum generibus, philosopho, contentioso, avaro. Probavit autem quarto de Republica suam hanc sententiam de triplici anima eo argumento, quod sæpè in homine aliud ratio, aliud iracundia, aliud libido suadet. Quare cum hoc intestinum bellum non videatur ab eadem anima excitari posse, tres animæ in homine ponendæ erunt. Sunt tamen, qui velint Platonem hæc animas non re; sed potestate, seu viribus duntaxat distinctas posuisse. Cui interpretationi fauet id, quod in eius Theæteto legitur, videlicet non esse putandum plures esse animas in homine quasi milites in equo Troiano. Verum Platonem, uti diximus, interpretatus est Aristoteles libro primo de anima cap. vlti. Averroes lib. 3. de part. anim. cap. de corde, & D. Thomas 1. p. quæst. 76. artic. 3. videturque id haud obscurè colligi ex Timæo, ubi totius naturæ princeps Deus creato à se animo rationis compote, dijs iunioribus curam delegat tornandi humani corporis, aliasque duas animas producendi. Nec obest illud ex Theæteto; non enim ibi Plato negat esse in homine plures animas, sed esse tanquam in equo Troiano, hoc est, acervatim, & perturbata, atque indiscreta confusione.

Sic etiam Platonem intellexit, & secutus est Galenus in libro, qui scribitur, Quod animi mores corporis temperaturam sequantur, & lib. 7. de decretis Hippocratis, & Platonis, ubi ternarium numerum animorum se contra Aristotelem demonstrasse gloriatur. Eius autem demonstratio ita ferè concluditur. Dissectione constat singulas partes corporis per nervos à cerebro vim animalem, ac sensitivam recipere, eamque cerebrum non aliunde, sed à seipso obtinere. Igitur anima cognoscens, & rationalis in cerebro sita est: irascibilem vero esse in corde, nemo non fatetur; concupiscibilem in iecore venarum origo monstrat. Sunt igitur separata locis animæ tres; quod si locis, etiam substantia, idem enim distinctis sedibus contineri non potest. Ita Galenus.

Deinde, quod negari non debeat esse in homine tres animas, vegetativam, sensitivam, intellectivam, hinc in modum videtur ostendi. Fœtus, ut Aristoteles docet 2. de generatione animalium cap. 3. dum utero fingitur, & conformatur, primò vivit vitam stirpis, deinde animalis, postremò hominis. Igitur cum anima sensitiva producitur, iam insidet in materia anima vegetativa, & cum anima rationalis creatur, iam præest anima sensitiva. Sed nec prima accessu secundæ, nec secunda ingressu tertie interit. Manent ergo in homine hæc tres animæ. Probatur minor, tum quia non est à quo animæ illæ in utero delitescerent interimantur; tum quia superuacanea fuisset earum productio, si eo pacto extinguendæ forent.

Item, si anima vegetativa, sensitiva, & intellectiva essent in homine vna anima secundum substantiam; oporteret in quacumque parte

Sententia Platonis de triplici anima.

Ut eam Aristoteles, Averroes, & D. Tho. intelligunt.

Platonis sententiam defendit Galenus.

Probatio Galeni.

Primum arg. pro triplici anima.

vna earum est, etiam reliquas esse: sed non ita res habet; quia in ossibus est anima vegetatiua, siquidem nutriuntur, & aulescunt; nec tñ est sensitiua, quia ossa vim sentiendi non obtinent, vt docet Aristoteles lib. 3. de anima cap. 13. text. 66. igitur illæ tres animæ substantia, & re inter se distinguuntur.

altera opinio,
quæ statuit
in homine
duas animas

Eius confir-
matio.

D. Paul.

Caducum, &
immortale dif-
ferunt gene-
re.

Præter superiorem sententiam de triplici anima, est alia huic proxima, quæ non tres, sed duas tantum constituit in quolibet homine, vnã sentientem, alteram intellectuicem; quod teste Clemente Alexandrino lib. 2. Stromatum, & Theodoro to lib. 5. de curatione Græcanicarum affectionum, secuti fuere ex priscis philosophis nonnulli. Item Philo Iudæus in libro, cui titulus est, Quod deterius potiori insidietur; & ex Peripateticis nō pauci, vt Ochamus in 4. sent. quæst. 7. & quodlibet. 2. quæst. 10. Maironius in 2. dist. 17. quæst. vnica. Mirandulanus lib. 33. de euerfione singularis certaminis, lect. 2. idemque probabilius censet Thomas Garbius lib. 1. tractat. 5. quæst. 49. quib⁹ hæc potissimū sūt argumenta. Duo actus inter se pugnantes nequeunt eidem animæ simul inesse; sed, vt patet experientia, docetque Aristoteles lib. 3. de anim. cap. 11. text. 53. idem homo, eodemque tempore appetitu sensitiuo amplectitur voluptatem, & rationali eandē reijcit, qui actus inter se pugnant iuxta illud Pauli in epist. ad Rom. cap. 7. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ: ergo appetitus sensitiuus, & rationalis non in vna insunt anima; sed in diuersis; ex quo sequitur duas esse animas in homine. Idem ostendi potest argumento ducto ab operationibus sensitiuis, & intellectuicis. Nam cum hæc omnes, sint actiones vitales, & immanentes; debent recipi in anima, à qua oriuntur; sed operationes sensitiuæ; quia materiales sunt, non possunt recipi in anima rationali; recipientur ergo in anima sentiente, eaque diuersa à rationali. Præterea caducum, & immortale differunt genere, vt Aristoteles docet lib. 10. Metaphysic. cap. 13. text. 26. sed anima sensitiua hominis est caduca; quia est eiusdem speciei cum anima sensitiua brutorum, particeps verò rationis est immortalis: ergo in homine non est vna, eademque anima sensitiua, & particeps rationis. Adde quod incorruptibile non potest conferre esse corruptibile; cū igitur homo corruptibilis sit, & anima rationalis incorruptibilis; utique ab alia forma obtinebit homo corruptibilitatem, videlicet ab anima sensitiua. Nec satisfaciet qui dixerit animam rationale, potestate, ac virtute continere gradū corruptibilis. Nam cum homo formaliter corruptibilis sit, oportet accipere id ab aliqua forma, quæ talem gradum non virtute; sed actu, ac formaliter in se habeat.

ARTICVLVS II.

OMNINO ASSERENDVM VNAM
tantum esse animam in quolibet homine.

Longe tamen absunt à veritate, qui in quolibet homine plures animas constituunt, quàm vnã rationis, & intelligentiæ cõpõtem; quæ, vt D. Gregorius Nyssenus in libro de hominis opificio cap. 12. ait, totum humanum corpus instar musici instrumenti fabricatum connectat, regat, ac moueat, omnesque illius functiones per diuersa organa, & facultates administret, ad eum modum, quo vnus idemque citharædus varietate fidium diuersos pariter sonos in vnum concentum edit.

D. Gre. Nys.

Itaque vna, & eadem anima in homine est nutritiua, sensitua, & intellectiua; ab vna proueniunt actiones nutriendi, sentiendi, & intelligendi, cæteræque id genus, vt docet Aristoteles lib. 1. de anima cap. 5. text. 91. & cap. 4. text. 66. & libro 2. eiusdem operis cap. 3. text. 31. Quod vt planius euadat, aduertendum erit rerum species, & formas differre inter se, vt quid perfectius, & minus perfectum. Sunt enim in rerum ordine v. g. viuentiã perfectiora non viuentibus, animalia plantis, homines brutis: atque in singulis etiam horum generum diuersi existunt gradus. Vnde Aristoteles lib. 8. Metaph. cap. 3. text. 10. ait species esse veluti numeros, qui adiectione, vel detractiõne vnitatis differunt: & lib. 2. de anima cap. 3. text. 31. comparat diuersas animas speciebus figurarum, quarum ea, quæ perfectior est, continet minus perfectam, & aliquid amplius, vt figura pentagona tetragonam, & aliquid præterea. Sic igitur anima intellectiua, quæ cæteras animas nobilitate longè superat, virtute cohibet quidquid continet anima sensitua brutorum animantium, & nutritiua plantarum: & vt superficies, quæ figuram pentagonam obtinet, non per aliam figuram tetragonam est, per aliã pentagonam, quia figura tetragona superflua esset, vt quæ iam in pentagona inclusa sit; ita nec per aliam animam Socrates est homo, per aliam animal, per aliam viuens; sed per vnã, & eandẽ, quæ à potiori gradu, quem homini vna cum materia tribuit, rationalis appellatur.

Similitudo animæ cum figura.

Illud tamen hic aduertes animam sensituiam, & vegetatiuam dupliciter spectari posse, vel in commune, vel vt sensitua componit brutum, vegetatiua plantam. Præterea bifariam dici rem vnã continere aliam virtute; nimirum aut quia potest eã producere, quo pacto Deus creaturas õnes, & lux calorẽ cõtinet; aut quia etsi ñ possit eã producere, potest tamen exercere operationes, & officia, quæ ab illa exercẽtur. Hoc posito si anima sensitua, & vegetatiua priori modo sumantur, tunc anima rationalis non dicetur eas virtute continere, sed actu, & formaliter, quo pacto omnia superiora in recta serie in suis inferioribus continentur, vt notum est. Si autem posteriori modo spectẽtur, dicitur eas continere virtute, accepta tamen virtuali continentia iuxta secundam considerationẽ duntaxat: quando quidem anima rationalis nequit animam brutorum, plantarumve producere: valet tamen operationes, quæ ab his oriuntur quatenus vegetatiuæ, & sensitiuæ sunt, administrare: esto nequeat exercere illas, quæ formas específicas brutorum, & plantarum cõsequuntur. Non enim potest edere actionẽ hinnendi, quæ consequitur formam equi, v. c.

Dõplex consideratio animæ sensitivæ, & vegetatiuæ.

Vnius anime
assertores.

Hanc de anime vnitatem sententiam, ut à nobis explicata est, edisserit probatque S. Thomas 1. p. quæst. 76. art. 3. Magnus Albertus tract. 2. de homine, cap. 1. & in lib. de origine anime. Alensis 2. p. quæst. 62. memb. 2. Henricus Gandau. quodlibet. 2. quæst. 2. & 3. Aegidius in opusculo de gradibus formarum, & in 1. dist. 16. quæst. 1. Scotus in 2. dist. 15. quæst. vnica. & in 4. dist. 11. quæst. 3. art. 2. Durandus dist. 11. quæst. 2. Argentinas dist. 13. art. 1. conclusione. 2. Plutarchus, & Alexander apud Philoponum ad text. 13. lib. de anima, Auerroes 1. de anima cap. 7. Auicenna 6. naturalium p. 1. cap. 3. & denique nobilissimi quique Theologi, & philosophi cõmuni consensu, apud quos plurima ad hanc veritatem confirmandam, atque illustrandam argumenta leguntur. Nos pauca duntaxat afferemus.

Pro vnitatem
anime 1. arg.

Primum hoc esto. Si cuiusque hominis plures forent anime, non esset quilibet homo animal vnũ: hoc aut falsum est; ergo & illud. Probatur maior; quia, ut superius argumentabamur, vnaquaque forma tribuit esse, & vnitatem, & est actus primus, atque adeo quælibet constituit per se hoc aliquid, ex quo sequitur non posse esse compositum vnũ per se, nec animal vnũ, vbi plures sunt anime, ut recte colligit Aristoteles lib. 1. de anima cap. 5. text. 91. contra plurium animarum assertores; nec sat est huiusmodi animas ordine quodam connexas esse in eodem homine; cum perspicuum sit ordinem in multitudine nõ efficere vnũ absolutè, sed vnũ secundum quid, ut exercitum.

2. Argum.

Secundum, Anime functiones, ut testatur experientia, mutuò se retardant, ac nonnunquam omnino impediunt, ut actiones sensuum, contemplationem; & e conuerso contemplatio, si vehemens sit, nõ modo sensuum, sed & stomachi ipsius operam, ac nutritionem: huius autem rei non alia causa est, nisi quia vniuersa hæc munia perficiuntur ab eadem anima, quæ si se ad vnũ vehementius applicuerit, ad cætera exercenda non sufficit. Igitur in homine vna tantum est anima horum munium opifex, ac moderatrix. Quod si quis obijciat non videri argumentum aptum ad vnitatem formæ asserendam, quod vna vehemens operatio aliam impediat, cum id proueniat ex concursu spirituum, qui si ad vnius potentiæ organũ frequẽtes cõfluant, alia sensiteria destituunt, uti fit cum anima in operationem facultatis tali organo insidentis acrius incumbit. Occurrendum, licet ita accidat propter confluxũ spirituum, adhuc tamen eiusmodi confluxũ attribuendum esse anime, quæ quia vna est, tanquam totius corporis, omniumque virium domina, & dispensatrix, ab vna parte ad aliam pro rerum opportunitate spiritus euocat, sinens interim aliam partem defraudari; quod præstare utique aut ægrè, aut nullo modo posset, si nõ vna, sed plures essent anime, quarum quælibet pro se ageret, suaque munia tueretur.

Obiectio.

Dilatio.

3. Argum.

Tertium, Forma illa sensus particeps distincta ab anima rationali, quam contrariæ partis defensores homini attribuunt, ante aduentum anime rationalis constituebat indiuiduum quoddam sub specie bruti: Ergo cum adhuc naturam suam speciemque conseruet, idem nihilominus indiuiduum constituet. Quare Socrates ex bruti, & hominis

Lege Scotum
in 3. d. 1. q. 1.
& D. Tho. 2.
2. q. 173. a. 3.
& de verit. q.
12. a. 9. ad 4.

nis natura componetur, eritque partim homo, partim bellua.

Quartum, Vel anima illa sensitiva in morte Christi superstes mansit in corpore, vel interitum subiit (extra corpus enim non emerfit, cum sit dependens à materia). Primum falsum est, quia alioqui Christi corpus fuisset in sepulchro viuum. Secundum etiam verum non est, quia debuisset postea Deus eandem animam in resurrectione producere, si bi que vnire, quod certè fictitium est. Non ergo in Christo eiusmodi anima sensitiva fuit, ac proinde nec in nobis.

Accedunt prostrè ad refellendam animarum multitudinem plurimam, eaque illustria testimonia. Nam patres, vbicumque de hac re sermo incidit, vnam esse in quolibet homine tantum animam disertis verbis docent, vt D. Augustinus in lib. de quantitate animæ cap. 3. D. Damascenus 2. de fide orthodoxa cap. 12. D. Gregorius Magn⁹ homil. 12. in Ezechielem. D. Gregorius Nyssenus de creatione hominis cap. 15. Hugo Victorius in lib. de spiritu & anima, & in explicatione canticæ beatæ Virginis, Lactantius in libro de ira Dei cap. 11. & alij.

Idem confirmant aliquot sacræ paginæ loca, vt cum capite 2. Geneseos, anima rationalis, cuius ibi creatio traditur, spiraculum vitæ appellatur, idest, spiraculum vitale, seu viuificans. His enim verbis vni animæ rationali attribuitur vita absolutè, hoc est, triplex vita, intellectiua, sensitua, vegetatiua. Imo & in Hebræo non legitur singulariter, vitæ, sed pluraliter, spiraculum vitarum, ad significandum, vt Caietanus eo loco annotauit, animam rationis compotem omnem vitæ gradum vi sua homini conferre. Ad idem ostendendum valent etiam illa Christi domini verba apud Matthæum. cap. 10. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. Quæ non solum animæ humanæ immortalitatem testantur, sed simul indicant vnam tantum esse animam in quolibet homine. Nam cum dicitur, animam non possunt occidere, monstratur immunitas aîæ humanæ ab interitu. Cum dicitur absolutè, animam, non verò animam rationalem; significatur nullam esse in homine animam, quæ interitum subire possit; ac si esset in eo anima sensitua, cū hæc sit morti obnoxia, non fuisset simpliciter verè affirmatum, animam autem non possunt occidere.

Huc etiam spectat, quod habetur titulo de summa Trinitate & fidè Catholica, vbi duæ solum traduntur partes humanæ naturæ, spiritus, & corpus; spiritus autem solum de anima rationali prædicatur: & planius in Clementina de summa Trinitate, cum asseritur Christum verè factum hominem per hoc, quod assumpsit partes naturæ nostræ simul vnitas, scilicet corpus, & animam intellectiuam. Item de celebratione missarum. C. in quadam ex Genes. 2. vbi dicitur, per idem est intellectiuum, & viuens homo.

Quæri hoc loco solet quam censuram mereatur assertio, quæ plures animas constituit in eodem homine. Respondendum si eas constituat vt Manichæi, de quibus initio quæstionis diximus, vel vt Plato, qui putabat animam rationalem non esse veram formam corporis, sed vniri ei tanquam motorem, vel nautam; vtramlibet harum assertionum

hære.

bono 2. 8
4. Argum.
in V. hono
numm

De sacris
Patrum testi-
monia.

D. August.
D. Damasc.
D. Greg. M.
D. Greg. Ny.
Hugonis.
Lactantij.

Loca sacræ
paginæ.

in Genes.
in Mat.
in Luc.
in Act.
in Rom.
in I Cor.
in II Cor.
in Gal.
in Eph.
in Col.
in I Tim.
in II Tim.
in Tit.
in Hebr.

Capnt Fir-
mities.

Clementina,
de sum. Tri-
nitate.

C. in quadam

Dubit.

Resp.

8. Synod.
Cōcil. Later.
Concil. Vie.
Clement.

hæreticam esse. Priorem, quia repugnat decretis fidei, & condemnata est in octava Synodo generali; posteriorem, quia similiter condemnata est in Concilio Lateranensi tertio sub Leone decimo sess. 8. & in Viēnensi sub Clemente quinto, & in Clementina de summa Trinitate, & fide Catholica, vbi definitur animam intellectuam esse verè, & essentialiter formam humani corporis.

Plurimū
moris

D. August.
D. Chrysost.
D. Greg. M.
D. Greg. N.
Hugon.
Lactant.

Loco
Censura opi
nionis attri
buenris ho
mini plures
animas.

Quod verò attinet ad sententiā, quæ vnicuique homini plures animas dat eo modo, quo Nominales, & alij nonnulli catholici auctores, quos supra memorauimus; controuersum est quidnam de ea pronuntiandum sit. Heruæus in tractatu de vnitae formarū quæst. 18. vocat eam erroneam, eandemque ei notam inurunt quidam è recentioribus, præsertim ob decretum illud octauæ Synodi, quod etiam de huiusmodi positione intelligunt. Alij contra affirmant, videlicet nec de illa Synodum aliquid statuisse, nec iure damnari posse, cum sit res pertinens ad philosophicam discepationem, & quæ nulla ex parte religionem attingat. Nobis media quædam via placet, ita vt dicamus prædictā assertionem non esse iudicandam hæreticam, aut erroneam; habendam tamen pro minus tuta, proindeque nullo pacto in philosophia admittendam. Huius nostri pronūciati prior pars ex eo suadetur, quia nulla apparet idonea ratio, nec ab ijs, qui contra opinātur, vlla affertur, cur eo nomine damnanda sit hæc sententia; præsertim cum octaua Synodus, cuius potissimū auctoritate cōdemnata videri posset, non videatur de illa quicquā decreuisse; sed de Manichæorum dogmate, vel etiam de errore ponentium in eodem corpore humano plures animas rationales, alteram informantem, alteram a sidentem duntaxat. Posteriorem partem eiusdem pronūciati suadet argumentum illud à nobis propositum de anima sensitua in morte Christi, & loca, quæ ex sacra pagina, & patrum, ac Pōtificum dictis, retulimus: quæ tamen non probant sententiam illam grauiori censura esse afficiendam.

ARTICVLVS III.

OCCVRITVR PRIMI
articuli argumentis.

Capit.
m.

Ad Arg. Plat.

in part.

Ad arg. Gale
li cōtra Arist.

Diuamus nunc argumenta initio proposita. Ac primum ad id, quo Plato ternarium numerum animarum suadebat, dicimus ex eo quod homo eandem rem simul velit, & repudiet, aut actus alia ratione quasi pugnantes exerceat, non colligi esse in eo multas animas, sed diuersas potentias, à quibus ij actus proficiantur. Similiter ad id, quo Galenus magnam plagam se Aristoteli imposuisse gloriabatur, respondendum eo tantum concludi quædam animæ functiones certis locis, ac sedibus contineri, atque adeò facultates, è quibus oriuntur, re ipsa inter se distingui, quod libenter damus. Inde autem multitu-

multitudo animarum non rectè arguitur; cum vna, eademque animã naturali sua fecunditate plures ex se potentias, organorum apparatus, officio, reque distinctas parere possit. Aduerte tamen circa illam sediũ, & organorum distinctionem, quam Galenus tradit, vim intelligendi, eiusque operationes non affigi certo organo, cum non hæreant in materia. Item vim concupiscendi non esse in iecore, sed in corde, vt ex Aristotele, alijsque auctõibus in Ethicis docuimus.

Ad aliud ex Aristotele, omiſſa interim controuersia, quæ circa progressum foetus in vtero existit, de qua in libris de Anima disserimus, respondendum est accessu animæ sensitivæ aboleri vegetatiuam, quæ iam foetum animabat, similiterque ingressu rationalis extingui sensitivam. Nec ideo priores animas superuacaneas fuisse. Poscit enim ordo naturæ, quæ ab imperfectis ad perfectiora incedit, vt materia sensim, & quasi per gradus ad melioris formæ susceptionem promoueatur: corrumpuntur verò illæ formæ, vt D. Thomas 1. p. quæst. 118. artic. 1. & 2. contragentes cap. 89. explicat, ab ipso generante tum per virtutem formatricem in spiritu seminis inhaerentem, quæ materiam effigiat, ac præparat ad sequentem formam; tum per alias dispositiones, quibus sic materia afficitur, vt prædictæ formæ nõ nisi ad certum tempus in ea seruentur, eoque peractõ intereant, & tandẽ animæ rationali locum dent. Ex quo patet embryonem haud sibi ipsi interitum moliri, cum virtus illa formatrix, cæteræque dispositiones nõ agant, nisi vt instrumenta generantis, cuius finis, ac primarium institutum est vltimæ formæ introductio, & hominis ipsius generatio: non autem corruptio embryonis, etsi hæc, tanquam conditio sine qua nõ, ad nouam generationem requiratur.

Ad vltimum pro eadem sententia dicendum est in omnibus partibus, quibus inest anima vegetatiua hominis, inesse sensitivam, & intellectiuam, cum sit vna, eademque substantia: sed non oportere inesse omnibus actum sentiendi, cum non nullæ sint ad talem actũ ineptæ ab improprietate temperamenti, vt ossa ob nimis terrenam concretionem, quæ tamen eis necessaria fuit, vt sua duritie, & firmitate reliquum corpus stabilirent, aliosque vsus præstarent, de quibus Aristoteles libro secundo de partibus animalium capit. 8. & 9. & Galenus lib. de vsu partium.

Ad primum eorum, quæ attulimus pro assertione potentium in singulis hominibus duplicem animam, liquet iam quid dicendum sit ex ijs, quæ tradidimus in responsione ad argumentum Platonis; videlicet tantum eo concludi esse in homine duplicem facultatẽ appetendi, nimirum voluntatem, & appetitum concupiscibilem inhaerentẽ corpori, quorum appetitũ vnus interdũ id appetit, quod alter reijcit. Vnde etiam patet eos actus non propriè contrarios dici, cum non recipiantur in eadem potentia; etsi aliquo modo repugnantes vocari queant, quatenus feruntur in idem obiectum opposito modo.

Ad secundum respondendũ est tam operationes intellectiuas, quàm sensitivas in homine oriri ab anima rationali: sed intellectiuas, cum

De qua controuersia D. Tho. 1. p. 118. art. 2. Alensis 2. p. q. 93. Henr. quodl. 3. q. 8. Marf. lib. 1. huius op. q. 6. Alber. in sum. de ho. Philoponus c. 3 lib. 2. huius op. Greg. in 2. d. ib. q. 2.

De successione animarum in vtero.

D. Thom.

De duplici hominis appetitu.

Lege Capr. in 3. d. 16. q. vnic. 1. 3. D. Th. 3. p. q. 18. a. 3.

imateriales sunt, inhærere in ipsa anima; sensitivas autem in corpore; quia materiales sunt, & extensæ, atque à potentia organica efficiuntur. Nec propterea quod hæ operationes sint immanentes debent insidere in ipsa anima: sat enim est manere in potētia, à qua immediatè oriuntur.

De corrupti-
bilitate ani-
mæ sensitivæ.

Ad tertium dicendum illud, immortale, & caducum differunt genere, propriè intelligi de compositis, non autem de formis, ut advertit D. Thomas hoc in lib. ad text. 51. Quod si ad formas extendatur, concessa maiori propositione, dices ad minorem, animam sensitivam in commune, prout sub se rationalem & sensitivam brutorum animantium comprehendit, non vindicare sibi definitè corruptibilitatem, sed indifferentem esse ad illam; sicuti animal ad hominem, & belluam: animam verò sensitivam hominis, cum sit vna, eademque substantia cum rationali, non esse eiusdem speciei cum sensitiva brutorum, neque mortifubiaceret, ut illam. Ad reliquam partem eiusdem argumenti dicendum erit corruptibile, cæterosque gradus metaphysicos non desumi à sola forma; sed simul etiam à materia; & licet anima rationalis in se immortalis, & incorruptibilis sit; posse tamen ab ea partiatim desumi gradum corruptibilis, prout materiam separabiliter informat. Sicut enim non repugnat formam esse incorruptibilem, & informatè separabiliter; ita neque repugnabit corruptibile desumi à forma incorruptibili. Atque in hoc sensu dicitur anima rationalis continere virtute eiusmodi gradum, quem tamen ita virtute continet, ut actu cõferat: nec enim pugnat hæc virtualis continentia cum actuali collatione, ut notum est.

Q V Æ S T I O XXII.

VTRUM PARTES ORGANICÆ

animalium diuersas specie formas vendicent, an non.

ARTICVLVS I.

OPINIO EXISTIMANTIAM vendicare.

D. Greg. Nyss.
D. Thomas.

Aristoteles.

Vt D. Gregorius Nyssenus in lib. de hominis opificio cap. 12. & S. Thomas in 4. sent. dist. 44. quaest. 1. art. 2. explicat, habet se se aia ad corp⁹ nō solū vt forma, & finis; sed etiā tanquā ars teste Aristot. lib. 1. de aia cap. 3. tex. 53. Quare sicuti ars ad perficiendū opus; ita anima ad functiones vitæ administrandas organis, siue instrumentis vtitur. Hinc orta est partium animalis diuisio in organicas, siue officiales, instrumentariasuè, & in non organicas.

Et

E quibus organica proprie dicuntur, quæ peculiari alicui officio destinata sunt, veluti cor, cerebrum, manus, ut luculenter explicat Aristoteles libro primo de partibus animalium cap. 1. & Galenus in lib. de usu partium. Quærimus igitur hoc loco num partes organicae, præter communem formam totius, peculiare formas specie diuersas habeant. Pars affirmatiua hunc in modum videtur ostendi. Quælibet pars organica habet propriam definitionem distinctam à definitione alterius. Igitur cum definitio præcipue sumatur à forma, quælibet pars organica obtinebit suam formam diuersam à forma alterius. Deinde ex actionibus specie distinctis colliguntur formæ specie differentes; sed diuersa organa habent actiones distinctas specie; cor enim v. g. calefacit, & exsiccat; cerebrum refrigerat, & humectat, ergo &c. Tertio, partes organicae non sunt inter se continuatae; sed contiguae tantum, ergo non conueniunt in eadem communi forma. Consecutio probatur; quia alioqui eadem forma rebus simpliciter distinctis, ac supposito differentibus inesset. Antecedens autem ex eo ostenditur, quia Aristoteles 2. de partibus animalium cap. 7. affirmat cerebrum non esse continuatum cum alijs partibus, idque tum aspectu patere, tum vel maxime inde constare, quod cum tangitur, nullum efficit sensum quemadmodum nec sanguis. Præterea quod caro, ossa, atque nerui non seruent cum alijs partibus continuitatem, monstrant Anatomicae artis periti in artuum dissectione, auctore etiam Galeno lib. 2. de anatomicis administrationibus. Postremo partes, quæ diuersum temperamentum sortitæ sunt, agunt in se mutuò, & à naturali statu se se deiciunt; vnde nonnunquam totius compositi dissolutio, & mors sequitur: sed hæc pugna non potest ab vna, eademque forma totius provenire, ut quæ partium harmoniam, & concordiam conciliare studeat; provenit ergo à peculiaribus formis ipsarum partium.

Quæ proprie dicantur partes organicae.

Arg. partis aff. 1.

2.

3.

Aristoteles de cerebro.

4.

ARTICVLVS II.

CONSTITVITVR PARS

negatiua controuersia. Diluuntur tria priora argumenta superioris articuli.

Proposita argumenta Medicorum nonnullos in affirmantem quæstionis partem adduxerunt esse illam Medicæ artis theorematis admodum consentaneam. In eadem quoque fuisse Pythagoram memorant, & eam Scotus 7. Metaphys. quæst. 20. subtilem, ac veram esse contendit; sed nobis contraria & verior, & subtilior videtur cum Sancto Thoma 2. contra gentes cap. 64. Alense 2. p. quæstione 59. memb. 2. Gregorio in 2. distinct. 16. quæst. 2. conclusione 3. Durando in 4. distinct. 42. quæstione 2. Caietano. 2. lib. de anima cap. 1. & alijs, quos supra pro vnitæ formarum citauimus.

Conclusio

D. Greg. Ny. lib. de elem. cap. 1. D. Nemes. lib. de nat. hom. c. 4. Fernel lib. de elem. c. 2. D. Tho. in disp. q. vnic. de anim. a. 1. ad 1.

De hac re Aristot. lib. 2. de part. ani. c. 7.

Galen. etiam 3. de causis symptomatibus ait cerebrum non sentire.

Scoto assentuntur Bar. in 1. d. 30. Antonius Andr. 7. Metaph. q. 17. & ex parte Saxonia 1. huius op.

Valent autem ad hanc sententiam confirmandam argumenta, quæ ibi attulimus; tum illud privatim, quod ad organorum, & dissimilarium partiũ, ex quibus animal integratur, varietatem constituendam, earumque munia obeunda sufficit vna forma totius cum diuerso temperamento, situ, & figura: quæ omnia in ijs partibus accidentarium tantũ discrimen ponunt. Quare ad primum aduersæ opinionis argumentum respondendum est sicut partes dissimilares, & organicæ, quibus animal integratur, ex accidente solũ differunt; ita accidentarias tantũ, non intrinsecas definitiones diuersas habere. Alij aliquanto luculentius respondent, nimirum partes organicas dupliciter considerari. Vno modo absolutè, quatenus partiales quædam substantiæ sunt ex parte materiæ, & forma tota, vel ex parte, si diuisibilis sit, constitutæ. Altero, vt has, vel illas complexiones, & figuras vendicant. Priori modo nec definitione differre, nec aliter, quàm partem eiusdem rationis à parte vnus eiusdemque totius. Posteriori differre inter se definitione, qualè habent composita per accidens conuenientia in natura, & forma substantiali, & accidentibus inter se differentia. Ad secundum ex similis, argumenti solutione, quàm superius attulimus, patet quid respondendum sit; sed rursus ad maiorem explicationem negandum est, ex actionibus specie diuersis argui semper formas specie distinctas. Licet enim vnaquæque forma specie differens ab alia, obtineat aliquam peculiare actionem distinctam specie ab ijs, quæ cæteris formis competunt; non tamen quælibet actio specie diuersa requirit formam specie distinctam; cum perspicuum sit actiones discrepantes specie eidem formæ conuenire, vt formæ aquæ refrigerare, & humectare, & formæ equi actionem audiendi, & nutriendi. Lege Heruæum in tractatu de vnitae formarum quæst. 18. ad 4.

Solutio. arg.
p parte affir.

Solut. 2. arg.

Solut 3. arg.

Omnia mēbra artusque animantium inter se continuari.

Locus Aristotelis explicatur.

Ad tertium argumentum respondemus cū Auerro. 5. Phisic. text. 26. Richardo in 2. dist. 17. quæst. 4. circa 2. principale, & Abulense paradoxo 2. cap. 26. & alijs, quantumlibet Anatomicae artis professores reclamant, membra omnia, artus, & partes, ex quibus simpliciter, ac per se compactum animal dicitur (de his enim duntaxat in hac disceptatione loquimur) musculis, neruis, aut fibris tenuibus, alijsque iuncturis perpetuo nexu inter se vinciri, & continuari, quanuis interdum huiusmodi ligamenta, vt in suo libro de anima Fracastorius aduertit, non dignoscantur sensu. Alioqui nisi eæ partes continuatæ essent, quantumlibet in eiusdem compositi structuram, & coagmentationem conspirent, non posset ex eis vnum numero simpliciter effici, vt rectè probat argumentum: semper enim discontinua, & discreta, numero distinguuntur docente Aristotele lib. 5. Metaphisic. cap. 6. text. 12. Ad locum verò ex lib. de part. anim. erit qui respondeat, nihil mirum quod Aristoteles ita de cerebro iudicarit; cum alia quoque de eodem scripserit, quæ, vt alibi dicemus, communis philosophorum sententia reijcit. Sed occurrendum potius, Aristotelem non illic absolutè negare cerebrum esse continuatum cum alijs partibus animalis; sed negare continuatum esse proximè cum partibus, quæ actu sentiunt, vt ipse mox subiicit.

D.Th. in 2. d.
18. q. 1. a. 2. &
opule. 41. Ga
br. in Can.
lect. 42. Mar
fil. hoc lib q.
6. Sancti. 8.
Metaph. 1. 10
Cap. in 2. d.
15. q. vnic.

Lege D.Th.
p. 976. a. 5.
ad. 3.

Oppositũ sen
tit Marcella.
2. de ani. cõ
138.

Ossa non sentire per se, asserit Vega lib. 2. de loc. affect. c. 1. Vesalius lib. 1. de fabri. corp. hum. c. 2. qui tamen deies excipit.

subijcit. Vnde & paulò inferius ait continuari ipsum cū medulla dorsali, quæ non sentit. Idemque affirmat Vesalius lib. 7. de fabrica humani corporis cap. 4. Cum ergo Aristoteles probat cerebrum non continuari cum alijs partibus; quia non sentit, de partibus actu sentientibus tantum loquitur. Nec oportet omnes partes, quæ anima informantur, actu sentire, vt patet in ossibus, aut cum ijs, quæ actu sentiunt, immediatè coherere, vt liquet etiam in carne ossibus continuata.

ARTICVLVS III.

EXPLICATVR QVARTVM

argumentum; differitur de partium dissimilariū actione.

Postulat quãrti argumenti difficultas, vt de organicarum, dissimilariūque partium actione aliquid dicamus. Omisissis verò hac de re controuersijs, quas videre est apud Fulgineum in tract. de actione partium organicarum, Thomam Garbium in summa lib. 1. tract. 4. quæst. 33. Thomam à Vega in lib. artis Medicæ cap. 40. & alios, duplici pronuntiato respondebimus. Primum sit. Partes dissimilares, etiam dum natiuam temperiem retinent, agunt in se mutuò. Hoc pronuntiatum, etsi à quibusdam negetur; asseritur tamen à Garbio loco cit. à Vallesio lib. 4. contr. Med. cap. vlt. à Peramato in lib. de temperamentis cap. 10. & alijs, estque de sententia Aristotelis, qui lib. 2. de part. anim. cap. 7. arbitratur cor perpetuò calefacere cerebrū, & ab eo vicissim refrigerari: sed quidquid dicit de hac cerebri actione in cor, de qua suo loco, constat certè à corde in cerebrum, & in alias partes corporis, tanquam à fonte calorē deriuari. Quod similiter par est, vt cætera membra secundum varietatem, & vim sui temperamenti in cõmune totius corporis bonum alijs præstent, calefaciendo, refrigerando, humectando, desiccando: vt hac discordi amicitia, alia alijs profint, cunctaque in officio sint.

Secundum pronuntiatum. Dum vnumquodque membrum naturalem statum seruat, quantumlibet alijs potentius sit, nõ solet ea à natia sua temperie deijcere; solet tamen, si extra naturalem statum constituat. Prior huiusce pronuntiatii pars ex eo suadet; quia alioquinquam membra animalis debitum sibi temperamentum seruarent. Item quia cum naturales membrorum functiones sint per se à forma toti; sequeretur formam & sibi, modò corruptibilis sit, & toti composito interitum per se moliri, quod absurdum est. Quid ergo, dicet aliquis partem valentiorē cohibet, ne in vicinam effusè agat, eamque contra ipsius naturam, similem sibi reddat? Nimirum quodlibet membrum agit vniformiter difformiter; & ita, quantumlibet potentius sit, non transfundit in alia propriam qualitatem nisi sub minori intensiõne; & in eo

1. Pronuntiatum.

Sententia Aristote.

2. Pronuntiatum.

Dub.

Resp.

gradu, in quo eorum temperamentum non simpliciter lædat, vt mox dicemus, præsertim cum eis natura, prout cuiusque necessitas postulat, aliunde consulat per appulsum aeris, spirituum, cibi, sanguinis, & partium vicinarum auxilia, alijsque modis. Quod si v. g. membra cordi vicina, eius æstu præ alijs ab eo calefiunt, id à temperie ipsis conuenienti non simpliciter alienum existimari debet. Iam verò posteriorem partem eiusdem pronuntiati demonstrat experientia; siquidem videmus membrum affectum sua contagione alterum peruadere, & à manu in brachium, à brachio in pectus paulatim morbum serpere. Et verò, vt medici docent, febris, quæ est calor immodicus operationem lædens, à corde in reliquum corpus comunicari consuevit.

Febris, cuiusmodi calor.

Dubit.

Sanitatem dupliciter sumi,

Non est tamen adhuc explicatu facile quonammodo vnum membrum in aliud agere possit, quin illud à sua temperie remoueat, si eam tunc obtineat: vt si membri alicuius temperies exigat quinque gradus caloris, & tres frigoris, qua ratione à magis calido pati queat, quin ultra quintum gradum calefiat, & à temperie destituatur. Ad explanationem huius dubij aduertendum est temperiem, sanitatemue membri dupliciter accipi, nimirum pro temperie exactissima, vel pro minus exacta. Item exactissimam consistere in insectili; minus exactam, habere latitudinem, intra quam potest membrum ad maiorem, vel minorem qualitatis intensiorem alterari; & tamen adhuc sanum, & temperatum dici: v. g. fieri potest, vt exactissima alicuius membri temperies requirat tres gradus frigoris, & quinque caloris ad amussim absque vlla varietate; minus verò exacta contenta sit quatuor gradibus & dimidiato caloris, & reliquam intensiorem vsque ad octauum gradum expleat frigus; ita vt quando membrum mouetur à tertio gradu frigoris vsque ad medietatem alterius gradus frigoris; vel à quarto gradu, & dimidiato caloris vsque ad alteram medietatem eiusdem gradus; adhuc membrum intra terminos sanitatis, & temperamenti consistat. His animaduertis cum dicimus vnum membrum posse agere in aliud, quin passum à sua temperie deturbet, intelligendum est id de temperie non priori, sed posteriori modo accepta. Sed quid si membrum habeat completos gradus caloris, quos natium eius temperamentum secundo modo spectatum postulat, aget ne tunc in illud, membrum calidius? aget non tamen actione noui caloris productiua, sed conseruatiua eius, quæ iam possidet.

Responsio ad propositum dubium.

Solutio quartæ arg.

Ex his perspicua iam est solutio quartæ argumendi, cuius gratia hæc præmissimus. Respondendum est enim partes, quæ diuersum sortitæ sunt temperamentum, licet in se mutuò agant, non se tamen à naturali statu dimouere, dum secundum naturam habent. Quod si prauè affectæ sint, tunc posse quidem & sibi mutuò, & toti incòmodum afferre: quod tamen non alicui peculiari formæ partium, aut totius compositi ascribi debet. Qua de re in progressu.

QVAES.

QVÆSTIO XXIII.

SINT NE CAPILLI,

& vngues animati.

ARTICVLVS I.

DIVERSA PHILOSOPHORUM placita.

In hac controuersia tres præcipuæ occurrunt sententiæ. Prima D. Thomæ in 4. dist. 44. quæst. 1. art. 2. quæstiuncula 3. Iauelli lib. 2. de anima quæst. 10. Thomæ à Vega de art. Med. cap. 9. Viguerij de institut. cap. 21. & aliorum, eademque videtur fuisse Scoti in 4. distinct. 3. quæst. vnica art. 7. Hi existimant vngues, & capillos eadem forma totius

animari, vt in homine anima rationali, non quidem secundum omnes gradus, hoc est, non quasi ibi exerceat operationes, quæ singulis gradibus attribuuntur, cum eæ partes sensum non habeant, vt experientia notum est; sed quoad gradum vegetandi tantum. Huius placiti fundamentum statuit loco citato D. Thomas, quia cum, inquit, capilli, & vngues nutriantur, & augecant, atque adeo functiones animæ administrant; in homine verò vna tantum anima sit, nimirum particeps rationis, consentaneum est, vt ipsi etiam eadem anima informentur. Pro hac quoque sententia est, quod vngues, & capilli easdem subeunt affectiones, quas & reliquum corpus. Nam vngues plerumque cutis similem habent colorem; ac pueris cum digitis versus omnes dimensiones crescunt, & decursu ætatis duriores, crassioresque fiunt, vt reliqua membra. Idem pariter obseruatum est in capillis; prouectioribus enim vt longiores, ita crassiores, durioresque fiunt; & ijs, qui tenuiore habent cutem, exiliores nascuntur, vt testatur Aristoteles 3. lib. de hist. animal. cap. 9. & 5. de generat. animal. cap. 3. Cum item calore animal destituitur, ipsi eundem sentiunt defectum; vnde senes canescunt defectu caloris non valentis decoquere humidum; quod & interdum accidit ijs, qui per ægritudinem caloris inopia laborant, teste eodem Aristotele cap. 4. libri paulò ante citati.

Secunda opinio est D. Bonauenturæ in 4. dist. 44. quæst. 2. Durandi ibidem quæst. 1. & aliorum asserentium vngues, & capillos animatos quidem esse; quia nascuntur, & crescunt; nõ tamen informari anima ipsius animalis; sed alia sibi propria, quæ sola vegetandi facultate prædi-

1. Opinio.

Fundamētū.

Vngues versus omnem dimensionem crescunt.

Aristot.

Canities vn̄ de.

2. Opinio.

Lege Aristot. in probl. sect. 10. probl. 65.

Quod vngues, & capilli vnt, D. Augu. lib. 6. Music. cap. 5. idēque asserit de vnguib9 Theop. 3. de ani. ad text. 28.

prædita sit, habereque se ad corpus, non secus, atque herbas ad terram, quæ illi quidem radicibus inhærescunt; sed vnaquæque suam animam vegetatricem obtinet. Quod verò animantis ipsius forma haud quam animentur, ex eo suadetur; quia cum animal incrementi sui metam statò tempore definitam habeat; vnguestamen toto vitæ decursu præcisi crescunt. Deinde, quia, vt testatur Aristoteles 3. de historia anim. cap. 10. & Plinius lib. 11. Nat. hist. cap. 39. hecticis, & tabidis, quibus reliquum corpus non modo non augetur, sed consumitur, & liquefcit; diffunduntur, & vberius se se proferunt. Item, quia corporibus vita functis succrescunt, vt passim deprehenditur, docetque Aristoteles loco proximè citato, & Plinius lib. 11. historia Nat. cap. 45. Præterea, quia absurdum videtur existimare in capillis à capite ad terram vsque defluentibus contineri animam rationalem.

Aristot.
Plin.

Capilli fun-
ctis vita suc-
crescunt.

3. Opinio.

Tertia opinio est existimantium vngues, & capillos neutiquam esse animatos, nec propriè nutriri & aulescere, videlicet attracto, susceptoque; intus alimento, & in eorum substantiam conuerso; sed materia illis ad radicem paulatim congesta, quod vocant accrementum per iuxta positionem. Ita sentit Galenus in libro artis medicæ (etsi de vnguibus sui fortasse oblitus contra opinetur lib. 2. de anatomic. administ. circa finem) Conciliator differ. 34. Fernelius lib. 2. Physiolog. cap. 2. Thomas Garbius lib. 1. tract. 4. quæst. 53. Achillinus lib. 2. de elementis quæst. 1. art. 5. Fracastorius in suo libro de anima, Peramatus lib. de hominis procreatione cap. 8. Probatur autem hæc sententia ex ipso progressu generationis capillorum, & vnguium, qui haud dubiè ex materia superflua, & reiectanea fiunt, & aulescunt, proindeque nec animantur, nec propriè nutriuntur, cum nutritio propriè dicta non fiat ex ijs, quæ natura negligit, sed quæ seligit. Quippe vnguium procreatio in hunc modum se habet. Nerui, ligamenta, tendines, arteriæ, venæque digitorum crassius, ac magis concretum recrementum, quam aliæ partes carneæ, relinquunt: hoc verò ob crassitiem non resoluitur, sed ab expultrice facultate in externam digitorum partem effunditur, vbi magis exsiccatur, maioremque duritiem, ac soliditatem comparat, sicque in vngues euadit. Pilorum etiam generatio eadem fere ratione progreditur: fiunt enim ex recrementis siccis, nempe crasso & fuliginoso vapore, qui in angusti spiramentis impactus, & in meatibus cutis detentus, vstusque oblongam eorum formam assumit, & hunc quidem alius rursus è profundo veniens impellit; hic alterum, atque illud alius, sicque paulatim ab radice exeunt, vt etiam ait Aristoteles lib. 3. de historia anim. cap. 11. Vnde quod antea in capillo radix erat, postea medium, & tandem extremum efficitur, similiterque accidit in incremento vnguium. At enim in ijs, quæ viuunt, & vera nutritione increfcunt, non ita accidere consuevit; sed cum alimentum quadam iustitiæ mediocritate quoquoersum dispensetur; nulla pars designari sensu potest, cui sua alimenti portio non accedat. Et hæc quidem ratio ad confutandam tam primam, quam secundam opinionem valet. Priuatim autem contra secundam illud est, quod si quilibet vnguis,

Galen.
Concil.
Fernel.
Garb.
Achil.
Fracast.

Pilorum, &
vnguium ge-
neratio.

Pili fiunt ex
recrementis
siccis, & va-
pore fuligi-
noso.
Aristoteles.

Alimentum
quadam iusti-
tiæ medio-
critate dispé-
latur.

De gener. vngui-
um Arist. 2.
de gen. an. c.
4. Galen. 2.
de adm. Aph-
rod. lib. 2.
probl. q. 18.
Plutarch. de
plac. lib. 5. c.
22.

De ortu capilli
loru Auicenn.
Fen. 1. tra 2.
1. Aær. 2. Col-
lig. Halyabas
2. Theor. c.
vit. Garb. lib. 4.
tract. 4. q. 34.
D. Gr. Nyss.
lib. de creat.
hom. c. vlti.
Gal. 1. de tēp.
c. 5. Thuris. 10
Mier. cap. 12.
Arist. probl.
12. sect. 20.

aut

aut pilus vnum per se viuens esset; sequeretur vnum quemlibet eorū esse corpus organicum; siquidem anima, teste Aristotele 2. de anima cap. 1. est actus primus organici corporis. At quæ nam quæso organa, quæ dissimilariū partium varietas, & distinctio in vngue, aut pilo apparet? certè nulla.

Nec officit, quod pili, & vngues non in immensum luxurient, sed ad certum incrementi terminum progrediantur, quod viuentium proprium videtur, vt primo physicae auscultationis libro statuimus. Non inquam officit; quia non per se; sed ex accidēte duntaxat fit, vt certo limite finiantur; quatenus videlicet necessum est ad eam magnitudinē peruenire; qua partes, quæ ab radice vrgent, impellere alias n̄ possint, & ita crementum impediatur. Atque hinc etiā est, quod derasi, & præcisi citius, & cum ampliori crassitie subnascuntur, videlicet ob minorem in propellendo resistentiam.

Nec item obstat, quod Aethiopum filij, etsi in regione temperata nascantur, pilorum crispitudine parentes imitentur; quod non videtur aliunde prouenire, quā ex formatrice virtute à parentibus etiam in pilos demandata; at si in ijs virtus formatrix, quæ viuentium propria est, operam suam præstat, minimè negandum erit eos viuere. Non inquam obstat, quia crispitudo, vt alibi ex Aristotele, & Galeno docuimus, oritur ex certa conditione fuliginosæ materiæ, qua pili cōstāt, & ex obliquitate meatuum, per quos exeunt. Quæ causæ ad temperamentum, & alias affectiones à parentibus communicatas, non autem ad virtutem formatricem, qua ipsi capilli eo modo componantur, referendæ sunt.

In lib. de iu-
uent. c. 7.

ARTICVLVS II.

DISSOLVNTVR ARGVMENTA

pro superioribus sententijs adducta, vt quam quisq; magis probarit, tueri possit.

Quoniam tres sententiæ articulo proximo explicatæ æquā fere probabilitatē habere videntur (& si ad D. Thomæ opinionē libētius accedam⁹) earū omniū argumēta diluemus, vt promptū cuiq; sit earū quamlibet defendere. Ad primū pro prima opinione dicendum est capillos, & vngues aut nutriri, & aulescere vi facultatis nutritiæ profectæ n̄ ab anima totius viuentis, sed ab alia ipsis ppria, vt secundæ opinionis auctores inquirunt: aut non nutriri nisi impropria nutritione, & cumulata ad radicem materia, vt in tertia opinione asseritur. Item vngues, & capillos subire affectiones similes, ijs, quas reliquum corpus; non quod eadem anima informentur; sed quia suggeritur eis materia talibus imbuta accidentibus, qualia reliquum corpus obtinet ad eum modum, qui in argumento explicatur. Pueris autem vngues, & capilli crescunt versus lōgum, latum, & profundū,

X
eisdem.

Occurrit
obiectioni.

Capilli præ-
cisi citius
enascantur.

Dilutio ob-
iectionis.

Respon-
sio ad
primum arg.

Respon-
sio ad
primum arg.
pro 1. opi-
nionē.

Pueris vngues præcisi cur citius regenerantur.

eisdemque præcisi citius regenerantur propter abundantiam materiæ. Est enim naturæ consentaneum, ut corpora, quæ plurimum alimenti accipiunt, ut corpora puerorum, plurimum quoque afferant excrementi. Sentiunt verò pili defectum, & inopiam caloris pariter cum corpore, cui adhærescunt, non quod habeant cum eo continuitatem, sed ob mutuam coniunctionem, qua ab illo materiam, cognatamque accidetia recipiunt, ut diximus. Denique progrediente ætate capilli, & vngues duriores fiunt propter siccitatem fuliginis, quæ in pabulum eis cedit.

Responsio ad arg. pro 2. opinione.

Ad primum pro secunda opinione concedendum est capillos, & vngues totius vitæ decursu renasci, & crescere, quia etsi iuxta primam opinionem informantur eadem anima, quæ totum; non tamen omnes partes totius eadem incrementi lege tenentur, cum etiam dentes tota vita crescant, ut in libris paruorum naturalium ex Aristotele tradidimus.

Aristoteles.

Contra eos autem, qui capillis, & vnguibus vitam prorsus negant, nihil probat hoc argumentum, ut liquidò constat. Ad secundum respondendum est cum Aristotele lib. 2. de generat. anim. cap. 4. ægrotantium corpora, quæ alimentum minus probè decoquunt, minusque sibi agglutinant, plus suppeditare recrementi ad vnguim, & capillorum confectio-

Aphrodisæus

nem. Ad tertium respondet Aphrodisiensis lib. 1. problem. quæst. 140. capillos, & vngues videri in cadaveribus augeri; quia emacerata, consumptaque carne partes imæ, quæ antea operta latebāt, deteguntur, ac patet,

De incremento capillorum, & vngium in cadaveribus.

ac ita videtur vnguibus, & capillis aliquid auctum, cum nita sit. Vel dicendum crescere illos reuera per iuxta positionem, præsertim cum interdum post attenuatam, & depressam cutem adhuc extendantur, sed incrementi causam esse calorem aliquandiu in cadaveribus seruatum, qui, licet virtus expultrix animalis, seu viuētis, euanuerit; ipse tamen aliquanto tempore concretionem fumidi vaporis ad radicem vngium, & capillorum relictam, & recrementa, in quæ mortua corpora per cariem resoluuntur, foras eicit, & capillos, vnguesque protendit.

Ita Vallesij lib. 2. controu. med. & phil. c. 5.

Responsio ad arg. pro 3. opin.

Reliquum est, ut argumentis pro tertia opinione adductis occurram.

Ut vngues, & capilli nutriantur.

Ad primum concedendum cum Aristotele, cæterisque philosophis capillos, & vngues coalescere ex materia recrementitia: negandum tamē fieri ex ea, alijs partibus iuxta alias positis, & congestis per impropiam nutritionem: gignuntur enim ministerio altricis virtutis, vel ab anima toti corporis, ut opinio prima asserit, vel à propria ipsarum anima, ut secunda affirmat. Nec absurdum est id, quod à membris potioribus negligitur, repudiaturque; per vim expultricem, eligi, siue cooptari ab infimæ notæ partibus, quales sunt vngues, & capilli, per attrahentem, & per alentem facultatem, quæ in eis quoque insidet. Ita verò quælibet pars vnguim, & capillorum transmissa sibi alimenti portiunculanutritur, & augetur: licet in capillis, ut plurimum vix sensu deprehendi queat accrementum; nisi versus longitudinem. Diximus, ut plurimum; quia in ætate puerili versus omnem dimensionem notatur.

Lege Aristot. lib. 2. de generat. anim. cap. 4.

Ad id, quod subinde opponebatur, respondendum est etiam capillos, & vngues suis constare organis; etsi hæc saltē in capillis, sensu non

perci-

pèrcipiantur, quemadmodum neque in acaro, alijsque minutis bestio-
lis, quarum corpora nemo organica esse negat. Prætereà ad id, quod
de termino magnitudinis vnguium, & capillorum additur, dicendū
siue anima totius, siue alia sibi propria informentur; non ex accidente,
sed per se limitibus claudi, esto eis non desit fuliginum copia, quam
ebibant, sicuti & alia viuentia, eorumque partes magnitudine circun-
scribuntur, vt libro primo Physicorum cap. 4. quæst. 1. art. 2. osten-
dimus: quod tamen non obstat quominus præcisi recrescant, quando
quidem nunquam eo recremento excedunt sui crementi metam.

De termino
magnitudi-
nis vnguium,
& capillorū.

Videte vngu-
es affirmat
Theophil. 1.
d anima tex.
32. cōtra Phi-
loponum.

Illud postremò in hac controuersia animaduertendum censuimus,
cū probabile sit tam capillos, quàm vngues viuere: id tamen de vn-
guibus cum maiori probabilitate affirmari. Vnde non nulli, in quibus
est Vallesius lib. 2. controu. medic. & phil. cap. 5. cū vitam capillis
negent, vnguibus concedunt, nec nutrientem solū, sed & sentientē;
eo indicio, quod in vnguibus apparent fibræ, seu venulæ deferentes
alimentum, quales in arborum frondibus. Deinde, quia interdum in eis
acri doloris sensu afficimur. Quanquam ad hæc etiam responderi po-
test eas venulas non veras, sed vmbrales tantū esse, quales in qui-
busdam lapidibus visuntur. Item dolorem non sentiri in vnguibus, sed
in carne, quæ ipsis contigua est.

Lege Vesal.
lib. 1. c. 1. Ce-
lium lib. 4.
cap. 4.

Siquis autem petat quid de dentibus pronuntiandum sit. Respon-
demus eos esse animatos anima totius; quia eandem rationem obtinēt,
quam ossa docente Aristotele 2. de generatione animalium cap. 4. cōstat
autem hæc totius anima informari; cū sint partes tam insignes in cor-
poris fabrica. Quod intellige siue ponamus dentes sentire, vt videtur
existimasse Galenus in lib. de ossibus, & lib. 5. de medicam. compos.
siue non, vt credit Vega lib. 2. de loc. affect. cap. 1. sect. 2. vbi ait do-
lorem dentium in vicinia, non in ipsis sentiri. Videlicet ex defectu sen-
tiendi non semper arguitur absentia animæ sensitivæ: cū hic obueni-
re possit ex crassitudine terrenæ materiæ, cum qua nihilominus anima
ipsa sensitiva cohærere valet.

Q V Æ S T I O XXIII.

NVM QVATVOR HVMORES,
& spiritus tam vitales, quàm animales vita
præditi sint, an non.

ARTICVLVS I.

QVIBVS ARGVMENTIS PARS
affirmatiua quæstionis vera videatur.

Illud etiam hoc loco discutiendum occurrit, num sanguis, phlegma, atra & flava bilis, & spiritus, qui in animantium corporibus dantur, quorum alij vitales, alij animales dicuntur, de quorum ortu in progressu dicendum est, anima informantur. Pro parte, quæ affirmat, in primis quod ad humores attinet, hæc argumenta occurrunt. Quatuor humores sunt verè partes animantium. Igitur informantur anima. Consecutio ex eo ostenditur, quia in omnibus animantium partibus, si verè, ac propriè partes sint, est vna, eademque anima, vt ex ijs, quæ superius conclusa sunt, liquet. Antecedens probatur; quia quatuor humores non solum ad conseruandam, & tuendam vitam requiruntur; sed etiam ad naturæ integritatem, non secus ac quatuor elementa ad vniuersi coagmentationem; vnde communis est Theologorum sententia eos in resurrectione corporum vnicuique homini reddendos, ac redintegrandos esse.

D. Th. 4. d.
44. q. 1. ar. 2.

Primum arg.
pro parte af-
firmatiua.

2. Argum.

Moueri ab se
proprium vi-
uentium.

3. Argum.

4. Argum.

Adeps quid.

5. Argum.

D. Augustin.

D. Epipha.

Leuit.

Deinde quod sanguis anima præditus sit, proprijs rationibus ostèditur. Primum ita, sanguis oberrat huc, illuc versus omnes partes corporis, frequenterque imaginationis, & appetitus impulsu in diuersa agitur. Nam cum pudore afficimur, ad faciem se se refundit; cum timore, ad intima conditur; cum irascimur, efferuescit; cum lætamur, spargitur à corde ad alias partes; est igitur animatus. Consecutio probatur, tum quia moueri ab se versus omnes loci differentias, proprium est viuentium; tum quia animæ imaginationi, & appetitui ea tantum videntur obtemperare, quæ ab ipsa anima informantur.

Item effuso sanguine confestim moritur animal, absque alimento aliquot dies viuit. Igitur sanguis non est tantum à natura loco nutrimenti datus, sed tanquam pars ad integrandum totum, ex quo sequitur eum vitæ participem esse. Præterea, adeps ex cõmuni medicorũ sententia viuit: & tamen adeps non differt natura à sanguine: ergo sanguis viuit. Assumptio probatur, quia adeps, vt inquit Galenus lib. 2. de temperamentis, est sanguis concretus frigore: vel potius, vt ait Aristoteles lib. 1. de generatione animalium cap. 19. & lib. 2. de partibus animalium cap. 5. est sanguis concoctus per bonam nutritionem. Rursus, idem confirmatur testimonio Aristotelis. Nam 2. de part. anima. cap. 2. sanguinem partium animalis appellatione comprehendit, & lib. 3. de hist. anim. cap. 2. vocat sanguinem vnam partium similariũ, & eodem libro cap. 19. conceptis verbis ait sanguinem animari. Palpitat, inquit, intra venas sanguis omnium animalium, pulsuque simul vndique mouetur, & semper, quandiu vita seruatur, sanguis vnus animatur, & feruet. Præterea D. Augustinus in lib. quæst. veteris & noui testamenti, affirmat, & repetunt decreta Can. in cap. Moyse 32. q. 2. animam in sanguine habitare. Quod & ante scripserat D. Epiphanius lib. hæres. 1. to. 1. sect. 9. & lib. 2. to. 1. sect. 56. Quin & hoc ipsum nos sacræ literæ docere videntur; quandoquidem legimus cap. 17. Leuitici animam omnis carnis esse in sanguine. Negari ergo non potest sanguinem anima præditum esse.

Lege Pliniũ.
lib. 11. c. 38.

Postre-

Postremò, sanguis in Christo fuit vnitus immediatè diuino supposito: hoc autem non ita esset, nisi sanguis informaretur anima rationali: igitur fatendum est sanguinem viuere, & totius compositi anima informari. Maior propositio asseritur à Theologiæ scholasticæ professoribus communi consensu, & à sanctis patribus, eliciturque ex decretis Conciliorum, præsertim Ephesini Can. 5. & Chalcedonensis actione 1. & 5. Synodi generalis actione 6. fuitque expressè definita à Clemète 6. & à Pio eius successore, vt refert Syluester in Rosa aurea tract. 3. quæst. 30. & 31. Minor probatur, quia ex opposito sequeretur Verbum diuinum duas naturas integras, & completas sibi copulasse; vnâ hominis, alteram sanguinis. Quo dato admittendum foret non min⁹ Deum posse, debereque dici sanguinem, quàm hominem.

Iam verò quod spiritus animati sint; hisce argumētis videtur concludi: spiritus nutriuntur, vt princeps medicorum Hippocrates in lib. de alimento ait; nutriri autem solis rebus animatis conuenit; ergo spiritus sunt animati. Secundò, species seu rerum imagines, quibus sensus functiones suas administrant, inhaerent spiritibus: hoc autem fieri non posset, nisi spiritus animati essent; ego &cæt. Minor non videtur neganda, qui enim fieri posset, vt anima in eo, ex eoue corpusculo, quod cum toto non continuatur, quòdque ipsa non animat, ac viuificat, vitalem edat actionem? Maior suadetur primò, quia spiritus sunt vehicula, quibus ab vno sensu ad alium species transmittuntur, exempli gratia, ab oculo ad sensum communem, & in somnijs ab vno sensu interno ad alium. Nec sanè apparet, quo alio modo sensibilibus imaginum transuectio fieri queat. Cuius etiam rei argumentum est, quòd si via, qua spiritus ad sensuū officinas traiciuntur, præpedita sit, omnis sensio confestim emoritur, ac cessat. Deinde probatur eadem maior, quia nisi prædictæ species in spiritibus insint, intelligi vix potest, quare ratione dæmones internis sensibus illudant, varia rerū simulachra obijciendo. Quod tamen facile explicatu est, si dicamus eos huc, illuc imagines transferre, & inuertere ministerio spirituum, qui substantijs materiæ expertibus, vt cætera corpora, obediunt. Tertiò confirmatur eadem maior auctorum testimonijs. Nam Aristoteles in libro de insomnijs, cap. 3. ait rerum imagines sanguine deferri, vtique sanguine spirituofo, vt vocant, seu spiritibus. Præterea Auicenna 6. natur. parte. 3. cap. 8. Auerroes lib. de sensu & sensibili, Hugo Victorius in sententijs cap. de vnione corporis, & spiritus. D. Thomas 1. parte quæst. 111. art. 3. Aegidius quodlib. 6. quæstione 16. Maironius in 1. distinct. 3. quæstione 10. Richardus in 2. distinct. 8. quæstione 3. circa 2. principale: Capreolus eadem distinct. quæstione vnica artic. 2. Hispalensis quæstione 2. artic. 4. Ambrosius Pareus in libro de capitis anatome, Fracastoribus lib. 1. de intellectu, & alij, species externis sensibus haustas in spiritibus sensitiuis, seu animalibus collocant.

Est etiam aliud argumentum ad probandum spiritus esse animatos, ex decretis videlicet medicorum, præsertim Auicennæ, & aliorum

6. Argum.
Sanguis in
Christo vni
tus immedia
tè personæ di
uinæ.

Cōcil. Ephe.
Cōcil. Chal.
Synod. 6. ge
neralis.

Argumenta
quod spiritus
sunt animati.

Spiritus vehi
cula imagi
num.

Vt dæmones
internis sen
sibus illudāt.

Aristot.

Auicenn.

Hugo Vict.
D. Thom.
Aegid.

A D. Thom.
3. p. q. 5. ar. 2.
& quodlib. 5. a.
5. Alb. de sa
crific. Miss.
Turrecr. C.
inuitat. de cō
secr. d. 2. Ca
pr. in 4. d. 11.
q. 1. a. 3.

Virtutes in-
fluentes Me-
dicorum.

Arabum, qui p[er]s[er]im affirmant virtutes influentes, cuiusmodi sunt po-
tentia sensitiva, & eam, quae localem motum exequitur, derivari a ce-
rebro interuentu, operaque spiritu. Quare cum istiusmodi virtutes,
seu potentia non nisi in corpore animato insint, concedendum erit
spiritus animatos esse.

Legit Galen.
lib. art. Med.
c. 9. Valerio
lib. 1. loc.
com. c. 12.
Peram. lib.
de ani. fact.
a cap. 2.

ARTICVLVS II.

CONGLVDITVR PARS
negatiua controuersia.

Putasse quos-
dam sangui-
nem esse ani-
mam,

Tota fere proposita quaestio[n]is difficultas circa sanguinem, &
spiritus versatur. Nam quod pituita, & vtraque bilis vita ca-
reant, communis est philosophorum sententia; de sanguine ve-
ro, & spiritu non parum inter se dissident. Vt refert Hippocrates 1.
de natura humana, Aristoteles lib. 1. de an. cap. 2. tex. 32. Lactantius
lib. de opif. Dei cap. 17. D. Nemesius in lib. de nat. hom. D. Gregori-
us Niss. lib. de anim. cap. 1. Nonnulli veterum tatum absuit ne vitam,
sanguini negarint, ut ipsum vitam animamque esse dixerint. Quod si-
militer de spiritibus affirmarunt Stoici, ut refert Galenus 5. libro de sim-
plicibus, cap. 9. sed omisso nunc istiusmodi errore, quem in libris de
anima confutamus, Conradus in commentarijs prima[rum] secunda[rum] quaest.
64. art. 1. Caietanus 1. p. quaest. 119. art. 1. & 3. p. quaest. 54. art. 2. &
alii affirmant sanguinem perfecte decoctum viuere, animarique; anima
totius compositi, quod etiam in vtraque partem probabile iudicat Sylue-
ster in Rosa aurea tract. 3. quaest. 30. 31. & 32.

Consule D.
Tho. quodlib.
1. art. 5.

Prima con-
clusio.

Sit tamen prima conclusio. Neque sanguis, neque alij humores in-
formantur anima. Ita sentit Galenus lib. 2. de elementis, Seneca lib.
2. natural. quaest. D. Thomas 1. p. quaest. vlt. art. 1. ad 3. & quodlib.
5. quaest. 4. Magnus Albertus lib. 3. de animalibus, Alensis 2. p. quaest.
29. memb. 7. Durandus in 4. dist. 44. quaest. 2. Scotus quaest. 4. D. Bo-
nauentura dist. 44. prima parte distinctionis, quaest. 1. Richardus ibidem
in 1. principali, quaest. 2. Paludanus quaest. 1. art. 2. Scotus distinct. 10.
quaest. 1. art. 2. Capreolus in 2. dist. 15. art. 3. & in 4. dist. 10. quaest.
2. art. 3. ad 4. contra 1. concl. & denique maior theologorum pars.
Quorum nonnulli licet de sanguine duntaxat expressè loquantur; idem tamen
haud dubie de caeteris humoribus, in quibus minor ambigendi ratio
est, pronuntiarent.

Galen. lib. 4.
de usu part.
Fernel. lib. 2.
de elem. c. 2.
Abulens. Pa-
radox. 2. c.
40. Ledesm.
in 4. d. 44. q.
7. Theophil.
lib. 2. de an.
ad textu. 122.
Maior in 4.
d. 43. Conci-
liator dist. 3.

Quod igitur nullus quatuor humorum anima sibi peculiari infor-
metur, ex eo ostendi potest; quia omne corpus animatum, est affectu
organis, habetque vim nutriendi, & ab interno principio augetur; quod
nulli quatuor humorum conuenit. Deinde quod neque animentur
anima totius, ita probatur. Ea, quae sibi continuata non sunt, neque
sub vnius formae unitate coalescere; cum numero inter se distinguan-
tur; sed sanguis, alijque humores non sunt continuati caeteris parti-
bus

bus animalis. Non possunt igitur cum ijs coalescere sub vnitate eiusdē formæ, nempe animæ; atquē adeo non informantur anima totius. Minor suadetur, quia humores continentur in corpore, conceptaculis, tanquam vasculis quibusdam; à quibus proinde, & à reliquo corpore discreti sunt. Quod Aristoteles lib. 2. de partibus anim. cap. 3. quod ad sanguinem attinet, hisce verbis docet, Non enim sanguis continuus carni, neque cognatus est; sed in corde, ac venis, quasi vasis concluditur; idemque repetit lib. 3. de hist. anim. cap. 2. 19. & 20.

Præterea, sanguis est vltimum alimentum sanguine præditis animalibus: ergo non est pars informata actu forma eorundem animalium. Antecedens traditum est ab Aristotele lib. 2. de partibus anim. cap. 3. & de iuuentute, & senect. cap. 2. & de somno & vigilia cap. 4. Nec est probanda distinctio sanguinis in nutrimentalem, qui est imperfectè decoctus, & non nutrimentalē, qui iam perfectam decoctionem est assecutus, quasi hic non sit etiam alimentum rei viventis. Re enim vera nullus est in animali sanguis, qui ad nutritionem non ordinetur. Nec eam distinctionem aut Aristoteles, aut medici, cum de sanguine disputant, vllō modo agnoscunt. Consequentia probatur; quia alioqui sequeretur animal ex suismet partibus nutriri, quod satis per se absurdum videtur. Deinde quia cum sanguis vertitur in carnē, aut formā aliquā substantialē abijcit, aut nullā; si abijcit, ea non potest esse aīa ipsius rei viventis, cui vnitur, quia simul amitteret, admitteretq; eandē formam. Sed neque alia anima, cum sanguis animam sibi peculiarem non vendicet, vt probatum est: Ergo &cæt. Si verò nullam abijcit, vtiq; nutritio erit tantum mutatio penes qualitates, atque adeo alteratio, non aggeneratio; quod à Peripateticæ scholæ doctrina, & veritate planè abhorret. Item cum aperitur vena, sanguis, qui fluit; continuatur ei, qui in vena est, & is, qui vase excipitur, ei, qui fluit. Nemo autem dixerit sanguinem, qui in vase est, informari anima rationali. Quare neque illum, qui vena continetur; siquidem quæ continua sunt, eandem formam habent.

Denique, Si sanguis esset præditus anima rationali, essetque actu pars humani corporis, sequeretur in diuina Eucharistia contineri sanguinem sub panis specie, haud aliter, quam nervos, & ossa ex vi consecrationis; non autem ob solam concomitantiam; cuius oppositum statuit Concil. Tridentinū sess. 13. cap. 3. Probatur consecutio; quia ex vi verborum est ibi integrum corpus Christi, & ex consequenti omnes eius partes, atque adeo ex eadem vi esset etiam sanguis, si est actu pars corporis.

Accedit testimonium Aristotelis lib. 2. de partibus animalium cap. 10. vbi ait sanguinem nullam esse partem animalis: quod etiam docet Galenus lib. 2. de elementis, & in 1. de nat. hum. Seneca lib. 2. natur. quæst. Quod de sanguine hætenus asseruimus intelligendum est tam de sanguine venali, hoc est, per venas influente, quam de arteriali, id est, qui salit in arterijs, cuius origo est cor: cum vterq; eandem obtineat naturam, eandēque rationem, vt anima, & functionibus vitæ careat.

Secun-

Humores continentur in corpore quasi si vasculis. Aristot.

Sanguis vltimum alimentum.

Nihil ex suis met partibus nutriri potest.

Ratio à mysterio diuinæ Eucharistiæ.

Concil. Trid.

Idem asserit D. Th. 3. p. q. 31. a. 5. ad 1.

2. Concl.

Spiritus quid
nam sint.Discrimen in
ter sanguinē,
& spiritus.

Secunda Conclusio. Neque spiritus vitales, neque animales infor-
mantur anima. Hæc conclusio ex eo ostenditur, quia spiritus quoad
substantiam non differunt à sanguine; cum nihil aliud sint, quam te-
nuissimæ defæcati sanguinis particulæ, vt suo loco enucleatius dice-
mus. Quare si sanguis, vt probatum est, non informatur anima; idem
quoque de spiritibus affirmandum erit. Deinde, quia vt sanguis, ita
& spiritus neque propriè nutriuntur, neque cum alijs partibus viven-
tibus continuationē habent. Quanquam id, præter cætera, inter illos,
& sanguinem est discrimen, quod sanguis est animali nutrimentum;
spiritus autem minimè, vt qui tantummodò propter iuandas, perfici-
endasque operationes instituti, & efformati sint à natura.

Animatos
esse spiritus
describit Sca-
liger exercit.
280. in Card

ARTICVLVS III.

EXPLICATIO ARGVMENTO-
rum primi articuli.Solutio 1. ar-
gumentiTriplex ge-
nus partium.Humores in
resurrectione
cuiusque cor-
pori reddendos.

Solut. 2.

Sanguinē in
corpore non
moueri à se.

Nunc aduersariæ partis argumēta diluamus. Pro solutione pri-
mi aduertendum est ex Durādo in 4. dist. 44. quæst. 2. alijsque
auctoribus tria esse genera partium in animali; quædam enim
dicuntur essentialia, vt materia, & forma. Aliæ integrantes, vt pedes,
& caput. Aliæ tantum necessariae ad seruandam vitam. Ad argumentū
igitur dicendum quatuor humores, non esse partes animalis primo, aut
secundo modo, sed tertio dūtaxat, & hoc præsertim sanguinē. Quod ge-
nus partium non oportet, vt animatum sit. Ad eam verò rationē, qua
probatur quatuor humores integrare propriè naturam animantium;
respondendum, est etsi aliqua inueniatur similitudo inter illos respectu
animalis, & quatuor elementa comparatione mundi corporei; esse tñ
discrimen, quia mundus corporeus, cum sit aggregatum quoddam, nō
nisi ordine vnum, potest è quatuor elementis, alijsque corporibus tan-
quam ex partibus, licet discreta, & discontinuata sint, constitui; ani-
mal verò, quia est simpliciter vnū substantialiter, & quodlibet animal
est corpus absolutè vnum, nequit coagmentari ex pluribus continui-
tatem nō habentibus, quomodo sese habent humores. Nec refert, quod
hi in corporum resurrectione cuiuslibet homini redhibēdi sint, vt priua-
tim de sanguine testantur etiam D. Ambrosius in sermone de martyri-
bus, & D. Augustinus ad Orosium. Non enim ea solum, quæ anima in-
formantur, sed etiam, quæ ad ornatum, aut qualencunque perfectio-
nem pertinent, communi illo regenerationis beneficio restituentur.

Circa secundum argumentum pro certo in primis haberi oportet
sanguinem, dum toto corpore versus omnem loci differentiam diuaga-
tur, non moueri ab se. Nam quæ ita mouentur, sensu prædita sunt; si-
quidem loco motuum inferius quidpiam est ad sensitiuū; ac sensu ca-
rere sanguinem nemo ignorat, docetque id Aristoteles lib. 3. de anim.
hist.

Lege D. Th.
in 4. d. 44.
q. 1.

Lege D. Th.
in 4. d. 44. q.
1. 2.

Lege Galen.
lib. 2. de nat.
facult. c. 9.

hist. cap. 19. & lib. 2. de part. anim. cap. 10. Quare respondendum est ad argumentum, sanguinē non à se moueri, sed ab anima, quæ illum tū ad opus nutritionis per virtutem attrahentem, & expellentem; tum ad alia diuersa ministeria his, & alijs modis pro occurſu rerum, affectuumque varietate per imaginationem, & appetitum huc illuc ciet, tanquam instrumentum, non quidem coniunctum, vt manum; sic enim ea tantum agit, quæ informat; sed vt separatum, quo modo eadem anima ex ore in ventriculum per motum localem deicit, & interdum ex ventriculo in os reuomit alimentū, quod cōstat ab ea nō informari.

A quo cietur.

Consule D.
Tho. 3. p. 9.
14. 2. ad 3.
Plin. lib. 11. c.
38.

Tertium argumentum concludit, quod non inficiamur, videlicet sanguinem esse partem animalis, eo sensu, quo partes animalium dicuntur quæcumque ad eorum vitam tuendam necessaria sunt. Est verò sanguis necessarius non solum quia alimentum est, vt probat argumentum, sed etiam quia ex eo spiritus efformantur, & quia maxime fouet natium calorem, quo deficiente animal extinguitur; quandoquidem vita consistit in calido, & humido.

Solut. 3.
De necessitate sanguinis.

De hac re
Alb. lib. 13. de
Animalib. c.
6. 5. text. 2.

Ad quartum omiſſa controuersia (siue ea rerum sit, seu verborum tantum) inter Galenum, & Aristotelem de confectione, & temperamento adipis, siue pinguedinis alijs membris adnatæ, de hac enim loquimur, respondemus re esse dubiam, num adeps uiuat; probabilius tñ esse non viuere; cum sola accidentiū differētia videatur distingui à sanguine, nimirum quia est sanguis optimè concoctus & ad crassitudinē redactus, estque excrementum, vt semen teste Arist. lib. 1. de generatione anim. cap. 18. & 19. Adde quod vrgēte fame nōnunquam alijs partibus viuētis cedit in pabulum, vt affirmat Rondeletius 3. libro de piscibus cap. 14.

Solut. 4.

Pinguedo ad nata membris an uiuat.

Ad quintum dic Aristotelē vocare sanguinē partē animalis, accepto partis nomine secundū tertiam vsurpationem, de qua supra: reponere verò illum inter partes similes; quia non constat alijs partibus dissimilium rationum, vt caput, quod constituitur ex carne, ossibus, nervis, alijsque huiusmodi. Itē cum ait (si tñ ait, nec enim verba hæc in Græcis codicibus, qui nūc extāt, inuenimur) sanguinem palpitare & viuere, nihil aliud velle, quā sanguinē ebullire, & agitari, dū spiritibus incalescit. Quæ etiā in causa sunt vt sanguis in cadaueribus animalium recēter occisorū aliquandiu palpitet. Dicitur ergo sanguis viuere impropria, & trāslatitia locutione. Quo pacto aquā viuam, & argentū viuū nominamus ob perēnē agitationē. Nam cum motus quasi vita quædam sit; quæ sic mouētur, viuere dicimus. Ideo autē cap. 17. Leuit. & à patribus quibusdam dicitur anima in sanguine esse; quia, vt D. August. q. 17. in eundē lib. Leuitici exponit, animantium vita à sanguine pendet, ob eas nimirum causas, quas ante retulimus.

Solut. 5.

Ad sextum concedenda est maior propositio, neganda minor, & ad eius probationē dicendum licet nō hominis solum, sed sanguinis etiam natura ad personæ diuinæ vnitatem assumpta fuerit; dici tamen Verbum diuinum vnā duntaxat completam naturam sibi copulasse; quia sanguis quantumlibet in sua specie perfectum quippiā sit; est tñ incompletum, quatenus partiatim cōfert ad cōpositionē humani corporis modo

Solut. 6.

Sanguis as-
ptus à Verbo
diuino non
predicatur à
illo.

superius explicato. Neque rectè colligebatur debere sanguinem enū-
tiari de Deo; sicut enim partes physicæ, & integrantes humanæ naturæ
non prædicantur de Deo per cōmunicationem idiomatum; nec enim
Deus dicitur anima, vel materia, caput, vel manus: ita nec illa, quæ mi-
nùs propriè hominis, vel corporis humani partes vocantur, vt sanguis,
de Deo affirmari debent.

Respon-
sio ad
rationes quod
spiritus sint
animati.

Ad 1.

Ad primam verò earum rationum, quæ ostendere nitebantur spiri-
tus animatos esse, respondendum est dici spiritus ab Hippocrate nutri-
ri non propria, quæ viventibus tantùm conuenit, sed impropria nu-
tritione, quatenus auræ tenuissimæ afflatu sustentantur, ac reficiuntur,
vt suo loco fusiùs dicemus.

Ad 2.

De receptio-
ne imaginū
in spiritibus.

Ad secundam respondendum bifariam intelligi posse rerum imagi-
nes excipi, deferrique spiritibus. Vno modo, ita vt in spiritibus tantùm
insint, ac per eas inibi existentes potentiæ sensitivæ functiones suas
edant. Altero, vt à spiritibus tanquam baiulis in sensuum officinas
transportentur; deinde organis sensuum imprimantur, non eadem; cū
idem accidens nequeat à subiecto in subiectum cōmeare; sed aliæ nu-
mero distinctæ, quibus potentiæ ad sensiones vtantur. Si igitur ima-
ginum in spiritibus inhæsiō secundum priorem sensum intelligatur,
improbanda, ac reijcienda omnino est. Namque si solis spiritib⁹ species
inhærerent, non posset anima, vt argumentū concludebat, ex ijs actū
sentiendi elicere; siquidem species, & potētia sensitiva eidem subiecto
inesse debent; potentia verò sensitiva in ipso organo residet, non in spi-
ritu. Deinde quia cū spiritus admodum instabiles sint, ac passim
diffluent, & euanescent, non possent rerum imagines nisi ad breue tē-
pus in memoriæ thesauro asseruari, proindeque rerum, quas multis ab
hinc annis sensu percepimus, nulla esset recordatio, quod experientiæ
repugnat. Si autem intelligamus species recipi, vehique spiritibus se-
cundum posteriorem illum modum; admittendum id quidē erit, quod
ad summum probant rationes in argumento adductæ; negari quanuis
non possit admodum intellectu difficile esse, quo pacto illa rerum si-
mulachra spiritibus insidentia, siue cū inter dormiēdum ab vno sen-
su ad alium regrediūtur; siue cū dæmonum studio huc illuc cientur,
& turbantur, quo pacto, inquam, potentiam sensitivam ad cognitionē
laceffant.

Ad 3.

Reijcitur quo-
rundam me-
dicorum se-
ntentia de vir-
tute influēte.

Ad tertiam ex medicorum placitis desumptam respondemus, si per
virtutem influentem significant potentias ipsas videndi, audiendi,
cæterasque eiusmodi, vt quidam intelligunt, nequaquam nos eorum
sententiam probare; quia pro certo habendum est in doctrina Peripa-
tetica facultates omnes tam sensitivas, quàm motiuas, & vitales suis or-
ganis infixas, atque inhærentes esse. Si autem velint influentem vim,
id est, calorem quendam certa moderatione temperatum, & ad po-
tentiarum operationes iuandas ac promouendas necessarium, spiri-
tibus ad potentias deferri; fatemur quidem ita esse; sed negamus colli-
gi inde spiritus esse animatos.

QVÆSTIO XXV.

VTRVM LAC, ET

femen viuant.

ARTICVLVS I.

QVÀ RATIONE LAC

procreetur: & quod vita careat.

Consule Ga-
lenum lib. I.
de sanit. tu-
enda.

D priorem quæstionis partem explicandam, scien-
dum ex Aristotele libro 4. de generatione animalium
cap. 8. Magno Alberto lib. 18. de animabus cap. 7.
tractatu 2. D. Thoma in decimum cap. Iob, Cle-
mente Alex. lib. 1. Pædagogi cap. 6. Abulensi in
cap. 12. Leuitici quæst. 23. Aponensi differentia
148. Mathiolo initio lib. 6. in Dioscoridem, Plu-

Aristot.
M. Alb.
D. Thom.
Clement.
Alex.

tarcho libro de amore parentum erga liberos, lac effici ex sanguine
menstruo (intellige secreta ab eo fæce, & sordibus) quod ex eo patet,
quia defluxus mēstrui sanguinis cessat in fœminis post conceptum, vt
eo nimirum fætus coagmentetur, & alatur; deinde prole edita adhuc
cessat maiori ex parte, quandiu lac manat. Eum quippe sanguinem
vbera atraxerunt virtute ad se per venas alliciunt, & innata sibi ad id fa-
cultate rursus decoquunt; candore, & dulcedine, alijsque affectioni-
bus lacti conuenientibus imbuunt. Extinguitur verò lac post alterum
conceptum in fœminis docente Aristotele lib. 7. de historia animalium
cap. 11. videlicet quia tunc prouida natura necessitati fætus in vtero
efformandi, alendi que opportunè consulit. Quauis etiam post se-
cundum conceptum lac fluat in non nullis, quæ videlicet ad vtrumque
præstandum sanguine abundant.

Plutarch.

His non obstat, quod interdum edulij quibusdam extra tempus
vbera lactescant, & quod non nunquam pastores capreis ante vterum
lac exprimant. Id enim præter ordinariam naturæ consuetudinem
euenit: sicuti & maribus gigni lac. Qua de re ita scripsit Aristoteles
lib. 3. proximè citati operis, cap. 20. Vbera etiam caprarum, quæ
coitum non patiuntur, pastores montis Oetæ vrtica perfricant vehe-
menter, vt dolorem infligant. Itaque primùm cruentum humorem
eliciunt, mox purulentum, postremò lac non minus, quàm ex ijs, quæ
conciunt. Maribus magna ex parte nec bestijs, nec hominib⁹ gigni-
tur lac. Fieri tamen potest, vt aliquibus interdum gignatur. Nam &
in Lemno insula capro ex mammis, quas geminas gerit, tantum lactis
emulgebatur, vt colostrâ inde conficerent. Quod idem etiam proli

Remotio ta-
citæ obiect.

Aristoteles.

Lege Plin.
lib. 1. c. 41.

Lege Aristot.
I probl. sc. 1.
10. probl. 6.

masculinæ capri illius euenisse accepimus. Sed hæc ostentis annumeranda potius ducunt. Hactenus Aristoteles. Ferunt tamen in India Orientali eiusmodi capros inueniri. Vnde intelliges etsi lac ordinariè fiat ex sanguine menstruo; posse tamen etiam ex alio interdum fieri, cum in maribus quoque non nunquam gignatur.

Lege Vesal.
lib. 5. de fabr.
cap. 18.

Quæstio de
discrimine
inter lac, &
sanguinem.

Quæri autem solet vtrum lac à sanguine specie distinguatur. Vallesius libro 1. Controuersiarum cap. 22. & Thomas à Vega libro 6. Galeni de locis affectis sect. 4. lac à sanguine distinguunt, & vt videtur, specie; etsi id palam non affirmant. Fauet huic parti diuersitas affectionum, pinguedinis, coloris, dulcedinis, aliarumque huiusmodi. Vnde & sanguis è corpore missus facilè congelascit, non autem lac. Alteri parti adstipulantur verba Aristotelis lib. 4. de Generatione animalium cap. 8. appellantis lac sanguinem benè concoctum, & nō corruptum, vt Empedocles falso aiebat. Quo etiam nomine vocatur ab Auicenna, Magno Alberto, Abulensi, Mathiolo, & alijs. Atque hanc opinionem disertis verbis amplectitur Clemens Alexandrinus loco citato, aiens lac esse sanguinem secundum substantiam, variato dumtaxat colore à vehementi spiritu. Et Favorinus apud Gellium lib. 12. Noct. Attic. An quia, inquit, spiritu multo, & calore exalbuit, non idem sanguis est nunc in vberibus, qui in vtero fuit? Cui prior sententia magis placuerit, dicet Aristotelem appellare lac sanguinem non in sensu formali, sed causali; quia nimirum lac fit ex sanguine; negare verò lac esse sanguinem corruptum, id est, purulentum, vt credebat Empedocles. Qui in posteriorem, quæ nobis verisimilior videtur, inclinarit, respondebit ad rationem prioris, diuersitatem illam affectionum tantummodò accidentariam esse; nec ex ea discrimen essentiæ necessariò colligi.

Favorinus.

Responso ad
quæstionem
propositam.

His positis dicimus lac non informari anima; quia si conuenit specie cum sanguine; idem, quoad hanc quæstionem, de illo, ac de sanguine pronuntiandum est, vt patet. Si autem differt, idem nihilominus dicendum, quia, vt rationes alias omittamus, vbera nutriuntur lacte, quo haudquaquam nutriri possent, si eadem anima informaretur: cum nutritio sit aggeneratio, in qua necesse est alimentum corrumpi, & propria forma dimissa in rei viuientis substantiam conuerti.

De lactis vi.

Iustinus de
Habside in-
fante.

Illud hic postremò admonendum censuimus, esto lac neque animã, neque virtutem formatricem obtineat; sæpe tamen ob qualitatum cognitionem infantibus affectiones, propensionesque nutricum imprimere. Cuius rei celebre est exemplum, quod Iustinus lib. 44. suæ historiæ scripsit, videlicet in ea Hispaniæ parte, quæ Callectia vocatur, Habside infantem feris expositum, & ceruæ vberibus educatum, tanta fuisse pernitate pedum, vt, montium iuga, saltusque inter cervorum greges non inferior velocitate peragraret. Neque verò lactis interuentu aliæ tantum proprietates communicantur, sed interdum etiam inclinatio ad vitia, aut virtutem. Vnde Favorinus apud Gellium lib. 12. Noct. Attic. cap. 1. inuehitur in matres, quæ infantes foemina barbaro, & agresti ingenio præditis nutriendos tradunt; cum constet illos nō carū

earum tantum lac, sed mores etiam vnà cum lacte fugere. Quò alludens Mithridates apud Iustinum lib. 38. de Romanis loquens, ait vt ipsi ferunt conditores suos lupæ vberibus alitos; sic omnem illum populum luporum animos habere inexplebiles sanguinis, atque imperij, diuitiarumque auidos. Addit quoque loco citato Fauorinus nō in hominibus duntaxat, sed in pecudibus quoque animaduersam lactis efficacitatem. Nam si ouium lacte hædi; aut caprarum, agni alantur; constat ferme in his lanam duriolem, in illis capillum gigni teneriolem. Columella etiam lib. 7. de re rustica. Nec eos, inquit, canes, quorum generosam volumus indolem conseruare, patiemur alienæ nutricis vberibus educari: quoniam semper & lac, & spiritus maternus longè magis ingenij, atque corporis incrementa auget. Lege Plutarchum in lib. de educandis liberis.

Iustinus.

Columella.

ARTICVLVS II.

SEMEN POTESTATE,
non actu viuere.

Circa alteram controuersie partem, aduertendum primò est ex Aristotele lib. 1. de generatione animalium cap. 17. & 18. semen esse recrementum quoddam, siue superfluum alimenti, hoc est effici ex parte quadam sanguinis ad tertiam, exactissimamque decoctionem perducti, quæ relinquitur à natura vt superflua nutritioni, sed tamen vt necessaria generationi. Cùm enim quodlibet viuens nitatur & se, & suam speciem conseruare: ad se conseruandum conuertit alimentum in propriam naturam; ad perpetuandam speciem, partem quandam alimenti seponit ad generationem; quæ pars in loco ad id destinato accipit vim generandi, perficiendique aliud individuum simile in specie; eaque semen dicitur. Quod autem seminis ratio ita se habeat, hoc est, quod semen sit ex superfluo alimenti probat Aristoteles loco citato aliquot indicijs, quæ inibi legi possunt. Eandemque sententiam amplexus est Pythagoras teste Plutarcho libro 5. de placitis Philosoph. cap. 3. Galenus lib. 2. de semine cap. 4. D. Thomas 1. part. quæst. 119. art. 2. M. Albertus lib. 15. de animalibus tract. 2. cap. 5. & 6. Soranus Ephesius in Isagoge cap. 16. Durandus in 2. sent. dist. 30. quæst. 5. Scotus dist. 20. quæst. 2. Maior dist. 13. quæst. 6. Bassolius dist. 33. quæst. vnic. art. 3. Abulensis in Exodum cap. 12. quæst. 24. & plerique alij.

Appetitus viuenti ad se, suamque speciem conseruandam.

Semen ex superfluo alimenti.

His animaduersis; quòd semen actu uiuat credidit Plato in Timæo, Themistius 1. de anima cap. 21. Galenus in lib. de Marasmo cap. 5. & recentium medicorum non nulli, vt Peramatus in lib. de semine, Vallesius lib. 2. controu. cap. 9. Theophilus Zimara 2. lib. de anima ad text. 43. Nituntur autem hisce potissimum argumentis. Sanguis per nutritionem non conuertitur in partem rei viuentis, nisi à viuente alteretur,

Semen actu viuere opinio Plat. Themist. Galen.

Primū arg.

Lege Ferne. lib. 7. Physi. ol. c. 2.

Item Forli. uicnsis super 32. can. Auic.

2. teretur, & decoquatur; ergo multo minus sanguis, seu quæcūque alia materia in integrum animal efformari poterit, nisi semen, cuius opera efformatur, viuum sit. Præterea stirpium semina, dum matri inhærescunt, nutriuntur; atqui nutriri viuere est, igitur viuunt. Item folius viuentis est determinatam habere figuram: hanc habent semina; sunt igitur viuentia. Rursum tamen in artis, quàm in naturæ operibus nihil fit actu, nisi ab eo, quod actu tale est: atqui semen componit materiam foet⁹ in effigiē viuentis, eamque membris delineat; est igitur viuēs actu.
3. Denique semen habet in se vim generatiuam; siquidem genitor eius interuentu factum producit, & viuificat. Negari igitur nō potest semen re ipsa animatum esse.

Cōclusio ex sententia. Aristotelis. D. Thom. Scoti. M. A. b.

Vera tamen est Aristotelis sententia lib. 2. de anima cap. 1. text. 10. & lib. 2. de gener. anim. cap. 1. vbi de hac re expressè quæstionē mouet, itemque cap. 3. eiusdem libri, quam secuti fuere D. Thomas lib. 2. contra gent. cap. 89. Scotus in 4. dist. 44. quæst. 1. Magus Albertus. 2. p. sum. de homine, Thomas Garbius lib. 1. tract. 5. quæst. 5. Ianduanus 7. Metaphy. quæst. 19. Conciliator differ. 48. Ferneli⁹ lib. 7. suæ physiologiæ cap. 13. & alij: nimirum semen non viuere. Quod sic intelligendū est, vt n̄ viuatactu; viuat tō potētia: quia quādiu propriam formam retinet, non constat actu anima, habet tamen proximam aptitudinem, vt animetur; quod obtinebit, vbi primū ex eo, & reliqua materia, fetus coaluerit; perinde atque sulphur potestate ignis dicitur, quod suo pte ingenio facillimè ignescat.

Valleriola lib. 1. loc. cōmun. c. 17. Thomas à Vega lib. artis med. c. 47. Christophorus 2. de an. c. 102. Ferrar. 2. contr. gēt. cap. 57.

Prima ratio.

2. Non habere igitur semen actu animam ex eo primū ostenditur, quia semen, vt superiori articulo probauimus, est superfluum alimentum, quod vita caret. Deinde, quia si anima præditum esset, vel haberet eandem animam, quam totum viuens, cuius est semen, vel aliam sibi peculiarem: si eandem, oporteret toti continuatum esse, quod non ita est. Si aliam, iam esset per se integrum viuens, atque ita vel animal, vel planta, quod absurdum videtur. Præterea omne viuens nutritur; semen autem non nutritur, cum non augetur nisi solo accessu, & appositione partium absque attractione, & conuersione: Non ergo viuunt.
3. Adde, quod experientia ipsa manifestum videtur, herbarum, & stirpium semina domi seruata non frui vita, cum minimè nutriantur; quæ nihilominus veram obtinere seminis rationem inde patet, quod si ferantur, herbas, & stirpes gignent.

Solutio arg. partis contrariæ.

Solut. 2.

Ad primum verò eorum, quæ pro aduersaria parte adduximus, respondendum est, etsi nihil tanquam præcipuum agens vllam substantiam conuertere possit in rem viuentem, nisi ipsum etiam viuat; posse tamen id præstare tanquam agentis instrumentum, quo etiam modo calor animalis cibum in eius substantiā mutat. Ad secundū concedendū est herbarū, & stirpiū semina, quæ ita semina sunt, vt fruct⁹ quoque sint; (semina enim dicuntur, vt sunt id, quod aliud; fruct⁹, vt sūt quod ex alio) dū matri adhærēt, viuere; non quia semina, sed quia fructus, partesque viuentium, At animantium semina, cum istiusmodi differentiam non subeant, haudquaquam oportere actu viuere. Ad tertium dicendū est

Solut. 3.

est non omnia semina vindicare certam figuram, sed ea, quæ duriora existunt, idque non ex se; sed ratione viuentium, è quibus, orta seu quæ in ipsa conuersa fuere; sicuti etiam cadauer, merito viuentis demortui, certam effigiem retinet. Ad quartum dic tam in operibus artis, quæ naturæ posse quidpiam fieri tale per instrumentum, quod non sit actu tale: quandoquidem per asciam, quæ mensa non est, mensa fit; & per calorem, qui caro non est, gignitur caro: semen autem instrumentum est, per quod generans factum delineat. Imo nec agens præcipuum necessariò debet esse in actu formali tale, qualis est eius effectus, vt patet in ijs, quæ per æquiuocam generationem producuntur, vt cum à sole coitu radiorum ignis efficitur; fat ergo est habere agens actu vim producendi talem effectum. Vltimi verò argumenti solutio ex ijs, quæ proxima quæstione dicenda sunt, patebit.

Solut. 4.

Solut. 1. in sequenti quæstione.

QVÆSTIO XXVI.

VTRVM IN SEMINE GENERATIUA, & formatrix virtus infideat.

ARTICVLVS I.

QVID IN PROPOSITA difficultate sentiendum sit.

Voniam huc nos disputationum cursus prouexit, adhuc quæstiones nonnullas pertractabimus ad viuentium generationem spectantes, quarum explanatio ad vberiore intelligentiam eorum, quæ dicta sunt, & progressu dicentur, necessaria est. Quod ad præsens dubium attinet, sciendum primò virtutem gignentem, & formatricem (siue sint re ipsa

vna, eademque facultas, siue non, qua de re suo loco) diuersa obire munia: namque ad gignentem facultatem pertinet introductio formæ in materiam: ad formatricem congrua foetus delineatio, & partium eius in situ, cavitare, connexu, & ordine ad cuiusque usum, & dignitatem compositio. Est ergo quæstio num istiusmodi vis re vera in semine resideat, vel in solo generante, an alibi.

Quidam præcipuæ auctoritatis philosophi viuentium corporum structuram, & artificium admirati in eam sententiam venere, vt dicerent nec in generante, nec in semine talem facultatem inueniri, nec esse hoc naturæ opus, sed principij cuiuspiam nobilioris. Non enim fieri posse existimabant, vt causa citra rationis ductum agens, id moliretur, quod magnæ

Lege Arist. lib. 1. de gen. an. c. vlt. & 12. Metaph. c. 6. text. 30.

De hac re luculè. Cic. 2. de nat. Deor. Lactantius in lib. de opific. Dei. Tris megistis in lib. de potentate & sap. Dei dial. 3.

Diuersa officia gignentis, & formatricis facultatis

magnæ artis consilium, ac solertiam deposcit; id, inquam, opus, quod tam admirabili partium contextu, varietate, consensu, & apparatu constat, ut nihil vel ad usum accommodatius, vel ad speciem elegantius spectetur. Atque insuper, cum foetus maturitatem, & absolutionem prolixam, indefectamque serie tot motus præeant; necessarium iudicabant, ut ijs obeundis causa aliqua superior assisteret, ac præesset.

Sententia Arabum de virtute formatrici.

Igitur Arabes, ut legere est apud Auerroem 7. Metaph. com. 31. formatricem virtutem diuinam appellant, eamque rationis, & intelligentiæ compotem faciunt. Galenus verò in libro de formatione foetus nondum sibi constare inquit an mundi anima per se ipsam corpora viuientia architectetur; tametsi dignam censeat, cui id muneris demandandum sit. Ex altera verò parte minimè decere ait, ut ea anima, quæ cæteris dignitate præluet, in effingendis muscis, & formicis, alijsque id genus bestiolis occupetur. Itaque statuit satius esse in tam ardua, & ancipiti quæstione nihil asseuerare, etsi ratum esse iubeat vim formatricem, quæcunque ea sit, summam esse sapientiam.

Lego Auic. Fen. 2. pr. doct. 6. c. 2.

Auicenna finxit intelligentiâ corporum formatricem.

Verum quod istiusmodi artificium non possit attribui mundanæ animæ constat ijs argumentis, quibus eam lib. 2. de celo cap. 1. quæst. 1. art. 3. vanam, fictitiâque esse demonstrauimus. Quod verò nec alicui intelligentiæ ascribendum sit, ostensum à nobis est lib. 1. Physi. cap. 9. quæst. 12. art. 3. vbi reiecta Cholcode, quam Auicenna sublunarium formarum effectricem prædicabat, probauimus nullam substantiam creatam à materiæ societate abiunctam sua vi aliquam formam in materiam inducere. Sed quod neque ad primam causam, ut ad particularem, integrumque eius opificem referri debeat, ex eo conuincitur; quia non assolet Deus opera naturæ absque secundarum causarum interuentu per se efficere; esto, si vellet, posset. Deinde, quia cum Deus à summæ artis regula, & præscripto nunquam aberret; omnemque materiam sibi obsequentem habeat, si ipse esset per se corporum formator, nullus vnquam in ijs error, aut monstrum eueniret, quod experientiæ repugnat. Adde quod si corporum formatio non fieret ministerio virtutis à parentibus deriuatæ, nulla esset ratio, cur filij parentes suos similitudine referrent.

Vim formatricem, & generantem in genere ante.

Qua propter reliquum est, ut virtus formatrix, & generatiua insit in generatæ, à quo ut à principali causa factus producit; insit, inquam, in eo primaria ratione, ut & cæteræ potentiæ vitales. Deinde ab illa deriuetur, imprimaturque in semen alia consimilis virtus, eius quasi vicaria, quæ materiam foetus tractet, & confingat. Nec existimandum est viuientium corporum fabricam ultra naturæ vim esse. Quin potius mirari par est infinitam potentiam diuini artificis, qui ad eam perficiendam concretæ, materiali que naturæ facultatem attribuit. Nec item ut semen recta ordinis constantia in opus incumbat, & seriem illam generationis obeat, atque ad certum perueniat finem; rationis aut consilij eget: sat enim est quibusdam veluti numeris, & mensuris dirigi ab auctore naturæ, à quo ad id propensionem accepit, & virtutem quodammodo vim artis habentem. qua de re plura diximus in physicis.

Consule M. Alb. 2. p. sum. de hom. D. T. lib. 2. cõtra gent. c. 80 Alb. lib. ib. de an. c. 8. & 11. lib. à cap. 3. ad 8. Fern. lib. 1. de abditis reru cau. c. 6. & 7. De feminis vi D. Aug. lib. 22. de ciuit. c. 14. D. Gro. Nyss. orat. 3. & refat. Christi, & Theof. ferm. 9. de pœuid.

Porro

Vim feminis dirigi ab auctore nature.

Porro virtus formatrix ideò tantam vim obtinet, quia per illam vivens se se quodammodo repræsentat in semine, quod ad id præstandum vivifico spiritu, & calore perfundit; cum ei insuper accedat calor ætherius, à sole præsertim dilapsus, magnam cõferens efficacitatẽ gignendis rebus. Quo pertinet illud Aristotelis lib. 2. Phys. cap. 2. text. 26. fol, & homo generant hominem; & illud Latini poetæ, Igneus est ollis vigor, & cælestis origo feminibus.

Cur tanta vis insit in virtute formatrice.

6. Aen.

ARTICVLVS II.

DILVTIO VLTIMI ARGVMENTI

superioris controuersia; & aliarum quarundam dubitationum explicatio.

VRget tamen difficultas eius argumenti, cuius solutionem ex superiori quaestione in hunc locum reseruauimus, nimirum qui fieri possit, vt semen gignentem, & formatricem facultatem, quæ viuentium propria esse videtur, obtineat, nec tamen viuat. Sed occurrendum istiusmodi virtutem semini inhaerentem non esse de numero earum, quæ à viuentium formis, vt earum proprietates manant, quæq; propriè vitales dicuntur; sed esse alterius rationis, nec propriè vitalẽ, nec eiusdẽ speciei cõgeneratiua, & formatrice, quæ in patre remanet.

Iege D. Th. de potent. q. 3. a. 11. ad 7. & 1. p. q. 118. a. 1. M. Alb. 2. p. sum. de hom. q. de nutrim. art. 3.

Si quis verò obijciat productionem viuentis, quæ fit interuentu seminis, omniũ cõsensu esse operationẽ vitalẽ, p̄indeq; debere à potetia vitali proficisci, atque adeò potetia, generatiua, quæ est in semine, à qua generatio viuentis immediatè oritur, oportere propriè vitalẽ esse. Respõdendũ ad rationẽ vitalis operationis sat esse proficisci à principio vitæ coniuncto ad eum modum, quem supra exposuimus; licet proximè non oriatur à potetia, quæ sit propriè vitalis, quæ tamen propriè vitali cognata sit, eiusque vicem subeat.

Obiectio.

Refutatio.

Quærit etiam solet nũ virtus, quæ mēbra foetus generat, & delineat, in foetu permaneat. Ratio dubitandi est, quia si maneret, nulla esset causa, cur mēbra solida præcisa ñ possent regenerari, & in priorẽ formam restitui. Quod tñ negat Hippocrates multis in locis, præsertim 6. Aphorismorũ cap. 19. alijq; auctores, & philosophiæ magistra experiẽtia. Si enim os cõfrigatur, ñ solet nouæ partis generatiõe coire, & coalescere; sed callo vniuntur partes dissociatæ. Ad hãc dubitationẽ sunt qui respondeant prædictam virtutem, vbi semel formationis munere perfuncta est, non manere in prole. Alij dicunt manere in membris, vt eorum necessitati possit occurrere.

Dubium.

Quorũdam responsio.

Asserendũ tñ in primis est post cõpletã foetus generationẽ dari in eo potetia, quæ mēbra generatione partiali generet, effingatq; & esse eã eiusdẽ speciei cũ illa, q̄ in generatẽ est, non tñ cũ, ea quæ fuit in semine: (hec enĩ, sicuti dixim⁹, ñ est potetia vitalis, nec à forma rei viuẽtis tãquã

Solutio dubij.

eius proprietates oritur, ut illæ). Est autem prædicta facultas, quæ videlicet generanti, & genito inhæret, ut in libris de anima ostendimus, eadem re cum nutriente: quia una eademque virtus sufficit ad præstandam generationem totalem, cum foetus denuò gignitur, & ad continuandam partialem ministerio nutritionis, atque ad partes, quæ de nouo accedunt, apta compositione, situque agglutinandas; cum eiusdem sit facere, & reficere.

Cur solida non regenerentur.

Aristoteles.
Hippocrates.

Galenus.

Cur autem solida non regenerentur, nonnulli causam esse volunt, quia membra illa ex feminis materia coalescunt, atque ita si perierint, ob materiæ defectum redintegrari nequeunt. Sed hi non satisfaciunt: nam si, ut Aristoteles lib. 8. de hist. anim. cap. 1. & lib. 4. de generatione anim. cap. 8. post Hippocratem docuit, ex eisdem sumus, ex quibus nutrimur, membraque omnia ex similibus aluntur, & generantur, cur si virtus nutriens potest ex sanguine in medullam verso ossa nutrire, non possit quoque ex eadem materia, præcisa ossa reparare? Adde quod in adultis membra solida interdum regenerantur, & in infantibus non rarò. Vera igitur, & germana causa est, quam tradidit Galenus lib. de semine cap. 17. quia virtus illa non tam vehemens est in prole genita ad eius membra, præsertim solida, quæ plus operæ exigunt, reficienda, quam extitit in semine ad illa de integro coagmentanda, ideoque nihil mirum si quæ ante generare valuit, postea regenerare non possit.

Q V Æ S T I O XXVII.

AN VTERQVE PARENS PER
vim seminariam actiuè concurrat
ad generationem.

A R T I C V L V S I.

QVÆSTIONIS IN VTRAMQVE
partem disputatio.

Ontroversiam hæc pertractant non solùm medicæ artis professores tum alibi, tum apud Hippocratē in libello de genitura, & Galenū præsertim lib. 6. de locis affectis, & in lib. de semine; sed etiã Physiologi varijs in locis, & Theologi cum de admirabili diuini Verbi in vtero Virginis conceptione differunt.

Questionis
difficultas in
quo præcipue

Aduertendū primò totā ambiguitatē versari circa concursū foemine. Nam quod vir actiuè concurrat, inter omnes cōstat. Nec est etiam dubiū, quin foemina ad nonnulla officia generationem antecedentia per vim actiuam influat; qualia sunt decoctio, & cōfectio sanguinis, è quo foetus, saltē partiatim, componi debet, item euocatio eiusdem sanguinis
ad

In 3. dist. 3.

Leg.
lib.
Pie.
27.

D. Th. in 3.
d. 3. q. 2. art.
1. Rich. q. 2.
circa 2. p. sic.
Sonc. 8. Me-
taph. q. 16.

ad locum generationi destinatum, & concalefactio, conseruatioque illius, atque alia eiusmodi. Tota ergo quæstio est, vtrum foemina actiue concurrat ad ipsam introductionem formæ: & quia eiusdem est materiam vltimò disponere, & formam introducere, atque vna ex vltimis, & præcipuis dispositionibus est membrorū conformatio, quam exequitur vis formatrix in semine residens: qui negant foeminam actiue concurrere ad introductionem formæ, negant quoque disponi ab illa vltimò materiam, aut delineari per vim semini in hærentem: & qui hoc cōcedunt, illud etiam admittunt.

Item idem
Auer. 5. Me-
taph. c. 1. &
lib. 8. Eth. c.
12. S. Thom.
in 3. d. 4. q.
2. a. 1.

Igitur in hac disceptatione negatiuam partem quæstionis amplexi sunt Auerroes 2. Collect. cap. 10. Auicenna lib. 9. de anim. cap. 3. D. Thomas 3. p. quæst. 32. art. 4. Caietanus ibidem, & in 2. 2. quæst. 154. art. 12. Durandus in 3. dist. 3. quæst. 1. Capreolus dist. 4. quæst. vnic. art. 3. Paludan⁹ quæst. 2. Marsilius quæst. 5. art. 2. Alensis 5. Metaph. text. 29. si eius est illud opus, Soncinas 8. met. quæst. 16. Heruæus in tractatu de vnitae formarum quæst. 18. Magnus Albertus lib. 15. de animalibus cap. 11. tractatu 2. & lib. 16. tract. 1. cap. 14. alijque nonnulli, secuti Aristotelem lib. 1. de gener. anim. cap. 19. & 20. sæpeq; alibi. Præcipuum Aristotelis fundamentū est, quòd pro certo habeat foeminas non conferre verum semen, in quo, vti diximus, inest facultas ad procreandum, sed materiam duntaxat. Omisissis autem hoc loco cæteris argumentis, quibus ipse fundamentum hoc stabilire conatur, illud è potioribus vnum est, quod oporteat officium agendi, & patiendi, quod ad generandam sobolem exhibetur, subiecto distinguui. Quare cum masculi sit agere, vt omnes fatentur, foeminæ erit tantū pati. Nec obstat, quod vtrumque in fruticibus, & arboribus indiscerto sexu inueniatur. Id enim ob earum imperfectionem accidit; in animalibus autem, quæ dignitate longè præstant, alia ratio est. Secundò idem ex eo ostenditur, quia cum foemina generationi materiam subministret, si eadem agendi haberet facultatem, posset vtiq; per se citra viri opem concipere. Quod negat experientia, non solum in homine, sed etiam in piscium genere, teste non solum Aristot. 1. de gener. anim. cap. vlt. sed etiam Plinio lib. 9. cap. 50. & Rodeletio lib. 4. cap. 3. quādoquidem foeminæ oua, quæ masculum semen nō attigit, irrita manēt, atque infæcunda; videlicet quia masculum duntaxat actiuam facultatem ad generandum possidet. Hoc tamen, quod de piscibus dicitur, non ita accipiendum est, quasi in vniuersum ita se habeat, sed vt plurimum, & ordinariè. Nam in ijs, quos rubeliones vocant, mas nullus adhuc visus est, sed foeminæ omnes fœtu plenæ inueniuntur, similiterque hiatulæ. Quare vtrum in ijs mas detur ambiguum esse ait Aristoteles lib. 6. de hist. anim. cap. 13. Rodeletius quoque loco citato affirmat Erythrinus, & Chānos, qui ex ouis gignunt, õnes esse foeminas. Sed nihil mirum accidere hoc in quibusdam animantibus minus perfectis, quod in fruticibus, & arboribus ordinarium est. Nam quod D. Ambrosius lib. 5. Exameron cap. 20. D. Basilus homil. 8. & orat. 19. de prouidentia, Origines contra Celsum lib. 1. Suetonius

Affertores
partis negati
uæ.

Occurritur
obiectioni.

Lege Isidorū
lib. 12. cap. 7.
Pterium lib.
27.

lib. 2. cap. 95. Blondus Flavius lib. 1. alijsque referunt, nempe vultu res absque mare concipere, iure optimo Aegyptiorum fabulam appellat Plutarchus. Nec verò id patres ut certum, sed ut vulgatum apud auctores, memorant.

Defensores
affirmatiuæ
partis.

Eorum fun-
damentum.

Oppositam sententiam, nimirum quod foeminae concurrunt actiue ad generationem, tuentur Medici duce Hippocrate in libello de genitura, & Galeno lib. 6. de locis affectis cap. 5. alijsque in locis; neque Medici tantum, sed & Theologorum complures, ut Scotus in 3. dist. 4. quaest. vnica D. Bonaventura quaest. 1. num. 31. Maior quaest. 3. art. 4. Ocham⁹ q. 3. Lichet⁹, Gabriel, 91. Bassol. Mairones, quibus ad stipulatur quoque; Auicenna Can. 3. p. 20. etsi 9. de animalibus Galeno repugnarit. Idemque censuisse Democritum, Pythagoram, & Hipponem refert Mirandula lib. 1. de examine vanitatis cap. 16. Nititur autem hæc sententia contrario fundamento, nempe etiam foeminas verum semen edere; etsi minus perfectum, minusque efficax. Hoc verò citati auctores, præsertim Medici, multis manifestis indicijs ab anatomica experientia ductis conuincunt, quæ in hunc locum afferre nolimus. Ea tamen scriptis mandarunt Galenus lib. 2. de semine cap. 4. & è iunioribus, qui eandem opinionem defendunt, Fernelius cap. 6. lib. 7. suæ Physiologiæ, Leuinus cap. 6. libri primi de occultis naturæ miraculis, Thomas à Vega in 6. librum Galeni de locis affectis, Vesalius lib. 5. de fabrica corporis humani cap. 15. Vallesius lib. 2. controu. medic. & Phil. cap. 7. Valleriola 1. lib. locorum communium cap. 17.

Prima ratio.

Secunda.

Tertia.

Ut igitur argumenta à dissectionibus, & quarundam affectionum experimento desumpta omittam⁹; quod etiam foemina ad generationem actiue concurrat, hunc in modum ostenditur. Formas eiusdem speciei consequi solent potentia eiusdem rationis; sed mas, & foemina habent formas conuenientes in eadem specie, ut satis constat, docetque Aristoteles libro 10. Metaphysic. cap. 12. text. 25. & lib. 2. de generat. anim. cap. 2. item mas habet potentiam generandi, quæ ad producendam sobolem actiue concurrat: ergo eandem obtinebit etiam foemina, & eundem cõcursum præstabit, licet minus perfecte. Secundo, proles non solum patrem, sed matrem similitudine refert: Ea verò similitudo oritur à virtute formatrice: ergo non tantum pater; sed mater quoque eam virtutem obtinet, eamque semini indit. Tertiò, foemina in isto calore agit in materiam, in quam introducenda est forma foetus, eiusmodi autem calor est vna è dispositionibus, quæ formæ introductionem efficienter attingunt; igitur foemina per calorem à se productum attingit actiue introductionem formæ; atque adeò productionem foetus. Quod quid aliud est, quam actiue concurrere ad generationem? Corroboraturque argumentum. Nam si sol dicitur vnà cum homine hominem generare, atque adeò ad generationem actiue concurrere, idque non ob aliã rationem, nisi quia materiam foetus cælesti calore imbuat, promouetque ad recipiendam formam: non est cur mater, quæ in vtero eandem materiam calore animali, id est suo afficit, eoque illi fomentum diu præbet, non censeatur ad eandem generationem actiue concurrere.

A R.

ARTICVLVS II.

QVÆSTIONIS CONCLUSIO.

Explanatio argumentorum vtriusque partis.

QVI alicuius philosophi, quantumuis excellenti ingenio, & doctrina præditus sit, ita sententijs inhæret, vt ab eis nec latum discedat vnguem, is occasionem præbet existimandi ipsum nõ tam veritatem doctrinæ, quàm præiudicatam doctoris auctoritatem sequi. Quod à vero Philosopho, id est, veræ sapientiæ studioso, cui veritas amicior esse debet, quàm Plato, vel maximè alienum est. Eam ob causam fas erit nobis tum in hac controuersia, tum in aliquot earum, quas infra subiiciemus, interdum Aristotelem relinquere, vbi id per suaserit experientia, maximè artis anatomicæ, quæ post Aristotelis tēpora plus viguit, magisque in vsu fuit. Quia igitur argumenta, quæ à membrorum dissectionibus medici afferunt, planè comprobant gigni verum perfectumque semen à foeminis, etsi minus perfectum, quàm à viris: quia item verum semen, actiuum est, vt fatetur Aristoteles lib. 1. de partibus anim. cap. 1. non videtur negandum; matrum semen actiuè concurrere ad generationem; ita vt ex vtroq; semine, tanquã ex duab⁹ causis instrumentarijs, partialib⁹, altera magis, altera minùs perfectã; quarum tamen vtraque alterius consortium, & operam ad generationem proles necessariò requirat, fiat vna causa totalis instrumentaria. Nec placet nobis sententia Caietani in secunda secundæ ad quæst. 154. art. 12. qui post longã disputationē conuictus argumentis partim ab anatomie, partim etiam à morali consideratione petitis, concedit contra Aristotelem necessariò edi à matribus verum semen, sed negat habere id vim actiuam, propterea quod foetus componatur tanquam ex subiecto ex materno semine, fierique non possit, vt agens, & patiens siue subiectum, idem sint. Quæ ratio si vim haberet, probaret etiam non cõstitui foetum ex paterno semine, cuius contrarium medici planè ostēdunt, vt patebit proxima quæstione, vbi hæc ratio à nobis diluetur.

Igitur ad fundamentum Aristotelicæ opinionis dicendū est id, quod circa generationem agit, & id, quod patitur, distingui inter se. Nam quod primò patitur est materia, è qua semen conficitur, videlicet superfluum alimenti, in quod vterque parens agit decoquendo ipsum, ei que seminalem virtutem imprimendo: quanuis postea ipsum quoque semen agat per virtutem sibi à genitoribus inditam. Patitur quoque subinde materia, ex qua formatur foetus, in quam similiter agit vterque parens eam delineando, cæterisque idoneis qualitatibus imbuendo. Item in ipso semine, vt sequenti quæstione exponemus, quædã partes agunt, aliæ patiuntur. Postremò id, quod patitur, est proles, quæ

Philosopho
charior veri-
tas, quam Pla-
to.

Improbatur
Caietani sen-
tentia.

Euertitur Ari-
stotelicæ opi-
nionis funda-
mentum.

cum gignitur pati dicitur, quia generari est pati: agit verò uterque parens, quia generare, agere est. Quo liquet officium agendi, & patiendi distingui subiecto, nec probari ab Aristotele sequi ex opposita sententia idem eodem modo sumptum simul agere, & pati. Quo pacto intelligendū est philosophicum illud theorema, Non potest idem simul esse agens, & patiens.

Cur sola mater non gignat.

Ad secundum, & tertium argumentum respondemus licet mater concurrat actiue, non posse tamen per se solam generare; quia eius virtus imperfecta est, uti diximus. Quod si quis urgeat cum duæ causæ eiusdem speciei ad eundem effectum concurrunt, nihil repugnare quominus virtus eius, quæ imperfecta est, adeo crescat, ut eundem effectum per se solam queat producere, ut si duo saxū vehant impulsu decem graduum, quem ambo partialiter integrant, nullam esse repugnantiam, quominus impulsus vnus vsque ad decimum gradum intendatur, sic ut absque ope alterius lapidem possit impellere. Quare similiter vim actiuam matris, si eam habeat, perfici posse, ut per se solam procreet. Occurrendum non posse dari eiusmodi virtutis incrementum in causis partialibus instrumentarijs, quarum vna necessario, & ex naturæ lege quoad suum concursum ab alterius consortio, & virtute dependet: quo modo se habent vis actiua vtriusque parentis, ut supra monuimus.

Solutio argumenti pro parte negatiua.

Quia tamen Aristotelis sententia suam habet probabilitatem, eamque magni nominis philosophi, Theologi que defendunt, quo pacto in contrariæ partis argumenta diluere nitantur, exponemus. Ad primum respondet S. Thomas 3. p. quæst. 32. art. 4. & Capreolus in 3. dist. 4. quæst. vnica art. 3. formas eiusdem speciei consequi potentias eiusdem rationis, hoc est, eiusdem naturæ specificæ, non semper tamen eiusdem perfectionis. Itaque etiam foemina conuenire facultatem generandi; sed quæ imperfecta sit in genere potentia actiua (sicuti foemina est quid imperfectum in specie humana) & quæ non concurrat efficienter ad ipsam formæ introductionem, licet ad eam remotè præparet. Nāque ut in artibus ars inferior disponit materiam, superior verò formam inducit, uti Philosophus 2. Physic. cap. 2. text. 24. ait, ita virtus foeminae præparat materiam, ut loco citato D. Thomas ait, quod intellige non de integra, sed de partiali præparatione; ut in progressu ostendemus: virtus autem maris format materiam præparatam. Itaque actus, ad quos per vim actiuam mater influit, sunt illi, quos initio quæstionis retulimus, nempe concoctio sanguinis, eius euocatio ad locum generationis &cæt. non autem organizatio, quæ est proxima, præcipuaque dispositio ad formam.

Ferrariensis lib. 3. contr. gent. cap. 11.

Ars inferior materiam præparat, superior formam inducit.

De similitudine inter matrem, & sobolem.

Ad secundum respondent similitudinem inter matrem, & prolem remotè nasci ex illa vi actiua, quam dicimus matri erga materiam conuenire, qua nimirum per antecedentes dispositiones sic afficit materiam, ut talia sortiatur lineamenta, à virtute formatiua patris, cum hæc ad sobolem ipsi patri magis assimilandam non præualet, uti frequenter accidit. Itaque fatendum est similitudinem provenire immediatè à virtute formatrice, non tamen foeminae, cum hæc illi non competat, sed viri

viri, quæ tamen à dispositionibus materiæ variè inflectitur, & modificatur ad hanc potius, quàm illam effigiem exprimentam. Sed hæc ex occurſu dicta. Nam de causa adæquata prædictæ similitudinis inferius agemus.

Ad tertium dicendum licet fœmina per suum calorem agat in materiam, ex qua fœtus componitur; non tamen concurrere ad membrorum delineationem, nisi remotè, vti nunc exposuimus. Itaque eo argumento solùm ostenditur concurrere fœminam aliquo modo actiue ad generationem; sicuti & Sol, vt causa vniuersalis, ad eandem actiue concurrat: non tamen probat exhiberi à fœmina eam actiuitatem, de qua controuersia est.

Postremò ad experimenta, quibus Medici nituntur, dicendum ijs tantùm conuinci edi à fœminis quidpiam semini admodum afine, non tamen verum semen, quod duntaxat prolificum est.

Aduerte circa opinionem hanc, eius defensores existimare relationem, qua pater refertur ad filium, & eam, qua mater eundem respicit, distinguere specie inter se, vt expressè asserit D. Thomas 3. p. quæst. 35. art. 5. ad 3. Eorum ratio est, quia cum mater non concurrat actiue, nequit eius, & patris relatio idem habere fundamentum proximum; proindeque oportet inter illas speciei discrimen dari. Sed non videtur ijs auctoribus, si probabiliter loqui velint, hac via necessariò incedendum. In primis enim cum mater contineatur in diuisione illa relationum, quam tradidit Aristoteles lib. 5. Metaphysicæ. cap. 15. & non in alio membro, quàm in eo, ad quod pertinent relata, quæ fundantur in actione, vel passione, vt consideranti planum erit: negari non potest relationem maternitatis fundari in aliqua actione: nec enim fundatur in generatione passiva; cum mater, quæ mater, non generetur. Et verò non est cur non dicant fundari in actione ipsa generandi, ad quam, etsi mater non concurrat proximè, organizando materiam per vim formatricem semini insitam; concurrat tamen remotè; ita vt ad eam suo modo talis actio pertineat. Quare etiam relatio maternitatis in ea fundabitur, eritque eiusdem speciei cum relatione paternitatis, accidentario tantùm discrimine ab ea differens. Quod si prædicti auctores omnem actiuitatem matri denegent ad actionem generandi; admodum improbabilis manet eorum sententia.

Quod fundamentum proximum habeat relatio maternitatis.

Q V Æ S T I O XXVIII.

E X Q V A M A T E R I A

coagmentetur fœtus,

ARTI;

ARTICVLVS I.

PROPONITVR DVPLEX

sententia, vna Aristotelis: altera Medicorū, quæ verior, communiorq; habetur.

Opinio Aristotelis.

Aristoteles lib. 1. de gener. anim. cap. 20. & lib. 2. eiusdē operis cap. 3. docet materiam, ex qua foetus componitur, esse foemineum sanguinē; masculum verò semen quasi artificem sanguini occurrere, ei que vim, & energiam conferre, ac demum ex eo singula membra efformare; quod munus vbi præstiterit, censet euanescere illud in spiritum, flatumue, aut aliò dilabi, nec aliquid ex eo magis in rei genitæ substantiam abire, quàm ex fabro quicquam secedit ad statuæ materiam.

Refellitur à medicis.

Huic sententiæ acerrimè contradicit Medicorum schola firmissimis argumentis ab experimento ductis, quæ apud eos legi possunt; quibus etiam ostendunt non resolui paternum semen eo modo, quem Aristoteles tradidit. Itaque ex Medicorum, & aliorum complurium doctrina, quæ verior, communiorque habetur, vtriusque parentis semen vnà cum sanguine foemineo in materiam foetus transit: ita tamen, vt ex semine fiant solidæ corporis partes, vt ossa; ex sanguine autem carnosæ partes. Sicut enim post formationem, & animationem foetus, eius ossa magna ex parte nutriuntur sanguine conuerso in medullam, quæ sanguine densior, & spissior existit; ita consentaneum videtur, vt ex compactiori, & densiori parte materiæ, coalescant ossa, ex tenuiori verò partes carneæ.

Ex quo sanguine foetus materia coalescat.

Aduerte autem foemineum sanguinē, ex quo foetus partiatim componitur, non esse impurum, & incoctum; sed optimæ notæ, qualem conuenit suppeditari à natura nouæ proli generandæ. Licet hic idem sanguis, cum non impenditur ad procreationem, sed stans, definitisque temporibus expellitur, deterior fiat, & ad corruptionem tendat; in quo statu cum est, menstruus appellari consuevit. Aduerte etiam cum dicimus foemineum sanguinem, & vtriusque parentis semen in materiam foetus venire, non esse id intelligendum in ortu animantium, que sponte absque maris, & foeminæ congressu nascuntur, cuiusmodi sunt anguillæ in genere aquatiliū, & in genere terrestriū lumbrici, aliaque plurima. Non enim hæc materno sanguine consistere possunt, cum matre careant; nec semine, cum ex putredine oriantur. Est ergo illis pro materia potissimum cōcretio terrea, & aquea, pro facultate autem formatrice, quam parentes semini imprimunt, virtus elementaris, & cælestis, maximè à sole, & luna tum luminis, tum aliarum latentium qualitatum influxu deriuata. Similiter nec omnia animalia, quæ à mare,

Lege D. Aug. lib. 83. quest. q. 56. D. Th. 3. p. q. 31. ar. 3. Cai. 2. 2. q. 154. a. 12.

Hippoc. lib. de nat. hum.

Lege Arist. lib. 3. de hist. ani. cap. 20.

Arist. lib. 2. de gener. ani. c. 4. Abulen. in cap. 12. Leuit. quest. 14. & Matth. c. 1. q. 51.

&

& fœmina procreantur, sanguinem in sua prima formatione pro materia habent; liquidem ea tantum ex sanguine formantur, quæ postea sanguine aluntur; liquet autem multa esse in omni genere exanguia, de quibus Aristoteles lib. 4. de histor. animalium cap. 1. Tribuit nihilominus ijs natura aliquid sanguini proportionem respondens, ut sepia atrium liquorem: quemadmodum & ijs, quibus cor, aut hepar negavit, aliud quid, quod harum partium vices obiret, elargita est.

Materia animalium exanguia.

ARTICVLVS II.

DVBI A QVÆDAM

Soluuntur.

DVO se se in præsentibus offerunt, quæ explicationem desiderant. Alterum est, quomodo fieri possit, ut fœtus ex toto semine tanquam ex materia, licet partiali, constet; si semen per virtutem formatricem sibi inhaerentem agit in totam materiam, & efficiens necessario à materia, subiectoque distinguitur, nec potest idem secundum eandem partem in se ipsum agere.

Primum dubium

Alterum est cum in productione humanæ sobolis, ut docet Aristoteles lib. 2. de gener. animal. cap. 3. fœtus primò obtineat vitam plantæ, deinde animalis, tandem hominis, quoniam pacto semen in materiam illius plantæ transire queat. Si enim ita sit, oportet ortu plantæ semen ipsum corrumpi, atque adeò vim formatricem, quæ in eo insidet, pariter interire. Quo dato non iam supererit facultas, quæ alterius materiæ delineet, accommodetque ad receptionem subsequentiū formarum, quæ tamen ut specie differunt à prioribus, ita aliud membrorum officium, aliaque organa requirunt.

2. Dubium

Ad primum horum respondet Ferrariensis capit. 57. libri 2. contra gentes conuenienter ijs, quæ tradit S. Thomas in eodem libro cap. 89. & de potentia quæst. 3. art. 9. & 11. in semine alias esse partes concretæ, crassæque substantiæ, alias spirituosas, & tenues; in his tantum esse vim formatricem, non in illis; has, non illas cedere in materiam fœtus; denique has solum agere, illas pati. Quo fit, ut non idem adæquatè sit subiectum, & efficiens; nec idem secundum eandem partem, sed ratione diuersarum agat, & patiatur.

Responsio ad 1. dubium

Iuxta hanc partium seminis differentiam censet Fernelius in libro de hominis procreatione cap. 13. interpretandum esse Aristotelem, dum ait non componi fœtum ex materia seminis; nimirum loqui illum de semine non quoad omnes eius partes, sed quoad eas, in quibus inest virtus formatiua. Quæ interpretatio ex eo potest suaderi, quia Aristoteles lib. 2. de generat. anim. capit. 4. affirmat ossa in prima constitutione gigni à re siduo seminis, & paulo post, nervos eodem pacto, quo ossa, & ex eodem seminis recremento constitui. Itaque non omnino excludit Aristoteles semen à compositione fœtus nisi cum de

Interpretatio Fernelij in sententia Aristotelis.

illo loquitur præcisè secundum illam considerationē, quam diximus. Ad secundum respondetur ex D. Thoma quæst. 3. de potētia art. 9. in solutione 16. argumenti & 1. p. quæst. 118. art. 1. & lib. 2. contra gent. cap. 89. & Ferrariense in cōmentarijs eiusdem capituli, partes feminis subtiliores, in quibus est virtus formatiua, vt diximus, post introductionem formæ vegetātis adhuc superstites manere, in ijsque seruari eiusmodi virtutē, quæ progrediente tempore materiā paulatim effingit, distinguitque organis ad formas, quæ post inducuntur, accommodatis. Aduertit autē S. Thomas loco citato contra gentes mēbrorū delineationē non esse à virtute formatrice, vt à principe causa, sed vt ab instrumento animæ generātis; itē eam virtutē, vbi suo munere perfūcta est, euanescente spiritu desinere. Quod non repugnat ijs, quæ tradiderat quæst. 3. de potentia art. 9. in solutione 16. argumēti, vbi docuit virtutē, quæ est in semine, remanere etiam post aduentū animæ rationalis; in priori enim loco intellexit non manere eandem numero; in posteriori manere aliam, quæ in eius locū succedat. Non placet autē quod Caietanus annotauit ad articulum primum quæstionis 118. primæ partis, nempe virtutē illam, quæ succedit, esse eiusdem speciei cum ea, quæ in semine fuit. Nam quod alterius speciei sit, ex eo conuincitur, quia virtutes generantis, & geniti sunt vitales, & ab essentia viuientium, vt eorum proprietates fluunt, quod virtuti in semen deriuatæ, ei que inhærenti non competit, vt superius diximus.

Monet quoque S. Thomas non esse mirandum, quod hominis corpus & tam longa præparatione, & ante ortū aīæ rationalis delineetur; primum quia quo forma est excellentior, eo maiorem organorum apparatus, qui non nisi sensim perficitur, requirit. Deinde quia minime inconueniens est, vt corpus, seu materia, quæ est in potentia ad formā, eiusque gratia disponitur, tēpore formam antecedit; licet nequeat prius tempore existere, si sumatur vt est actu formæ perfectæ: sic enim est simul cum forma. Quare nec antequam informetur anima, dicitur corpus humanum actu, sed potestate solum; quia corpus humanum actu appellatur id, quod iam re ipsa per animam rationalem perfectum est.

Obijciēt tamen aliquis. Id, quod configuratur alicui, constituitur actione eius, cui configuratur, vt cera, cui sigillum imprimitur, accipit effigiem ex impressione sigilli. Liquet verò corpus humanum, & cuiuslibet alterius animalis, esse propriæ animæ configuratum: talis est enim organorū descriptio, qualis ad animæ functiones administrandas conuenit: vnde Aristoteles lib. 2. de anima cap. 4. text. 36. ait animam esse corporis sui causam: ergo anima humana efficit proprium corpus, nec id ante eius creationem existit. Huic obiectioni occurrendum est animæ configurari corpus, ei que accommodari; non tamen ab anima geniti, sed ab anima generantis per vim semini demandatam, vt in superioribus declaratum fuit.

QVÆSTIO XXIX.

AN COR ANTE ALIA

membra efformetur.

ARTICVLVS I.

REFVTANTVR, QVI OMNIA

membra æquè primò confingi credidêre.

Varias de hac
re opiniones
refert. Ar. lib.
3. Metaph. c.
1.

IN hac dubitatione occurrit in primis eorum sententia, qui (referente Galeno in lib. cui titulus est, an omnes particulæ animalis, quod in vtero est, simul fiant) nullum corporis membrum cæteris prius gigni arbitrati sunt eo potissimum argumento, quod, vt aduertit Hippocrates ad initium libri de alimento, membra omnia indissolubili nexu inter se cohareant,

& ad mutuam opem consentiant, ac veluti gubernatione quadam politica in commune totius corporis bonum conspirent. Quod si his opponas aborsu, & dissectione parturientium exploratum esse quædam membra prius consistere, videlicet hepar, cor, cerebrum. Respondent prius quidem horum delineationem conspiciendam exhiberi, non tamen re vera priorem esse. Alioqui, cum hepar cordi, & cerebro alimentum; cor cerebro, & hepatis vitam; cerebrum, hepatis & cordi sensum impertiat; si horum aliquod prius extaret; id interim otiosum esset contra naturæ decretum, quæ nihil magis, quam inertiam, odit.

Hæc opinio parum verisimilis est. Primum, quia à communi Philosophorum sensu abhorret, vt constat ex ijs, quæ scribit Plutarchus lib. 5. de placitis cap. 17. Deinde quia, vt docet Aristoteles lib. 2. de generat. anim. cap. 1. cum per initia conformationis foetus, quorundam membrorum effigies perspicuè visatur, aliorum non; futile est contra oculorum fidem asserere orta iam esse omnia; sed latere. Item quia in stirpium procreatione non omnes partes simul expressam figuram accipiunt; sed ex concepto visceribus terræ semine, vbi id cõputruerit, iaciuntur primum huc illuc fibræ, & radices; deinde assurgit truncus, explicantur rami, frondes, folia, ac tandem fructus. Quare cum stirpes, & animantes altricem animam cõmunem habeant; verisimile est talem progressum in animantium descriptione seruari.

Deinde, quia sicut naturæ consuetum est totum animantis corpus sensum prouehere, & elegantiori in dies artificio expolire, donec ipsum

Prima opinio.

Vt membra stent mutuis auxilijs.

Confutatio superioris sententiæ.

Progressus in procreatione stirpium.

Ars naturæ
emulæ.

ad perfectam absolutionem deducat; ita consentaneum videtur, ut quædam membra citius, alia tardius conformentur; uti etiam facere videmus artem naturæ æmulam, quæ in ædibus primò fundamentum, in naui carinam effingit, in pictura prius lineas rudes, & umbratiles ducit, & dum statuam ex ære conficit, non omnes simul partes elaborat, sed membratim eam coaptat à capite v. g. ducto exordio.

Politia mem-
brorum.

Nec propterea natura inertiae incusari poterit, quod aliquod membrum existat, antequam alijs, ut pote nondum genitis, quorum tamen causa gignitur, utilitatem afferat. Quin potius providentiæ nomine commendanda erit, quòd ne præsentì necessitati desit, futuram antevertit. Nec necesse est, ut omnia membra statim à principio politicam gubernationem repræsentent; sed postquam omnia iam producta in unum corpus coaluerint. Ita scilicet, ut inter conformationis exordia, prout unumquodque primò genitum fuerit, ita alteri profit; postea verò, ubi omnia simul apta, & connexa erunt; omnibus singula, singulis omnia officij vicem præstent, uti ciues in Republica, & in concen-
tu fides.

ARTICVLVS II.

SENTENTIA HIPPOCRATIS, & Aristotelis, quorum ille hepar, hic cor primò effingi putat.

Deceuimus articulo superiori non omnia animalium membra simul oriri; sed alia alijs prius. Nunc cuiusmodi primatum deferre oporteat, videamus. Est igitur hac de re, ut pote, quæ in obscuro causam habeat, magna dissensio, ut præter alios Aristoteles lib. 5. Metaphysic. cap. 1. Lactantius in libro de opif. Dei cap. 12. & Plutarchus lib. 5. de placitis Philosophorum cap. 15. referunt. Empedocles teste Galeno in lib. de histor. philos. cap. 122. existimauit spinam primò quasi carinam in naui construui. Democritus, referente Plutarcho in libro de amore parentum erga liberos, credidit umbilicum primò formari modo anchoræ ne iactetur foetus in vtero; Alchmeon primò caput; alij magnum pedis digitum.

Sententia Hip-
pocratis, &
aliorum me-
dicorum.

Sed iam tota fere controuersia ad duo membra, cor videlicet, & hepar deuoluta est. Plerique medicorum secuti Hippocratem in lib. de natura pueri, & Galenum lib. de foetuum formatione cap. 3. primam delineationem hepatis ascribunt, docentque primis statim diebus con-
flari in vtero tres quasi bullulas; tum à septimo die vim formantem se-
mini insitam rudimentum quoddam viscerum exhibere. Deinde ex
crassiori materia primò iecur conflari; ex paulò tenuiori cor: denique
ex humore, qui altiorem locum obtinet, cerebrum coalescere. Addunt
quoque medici huius sententiæ auctores licet eæ tres principes partes

Pro hac sen-
tentiæ lege Fer-
lib. 7. sup. Phy-
sicol. c. 10 Do-
natum c. 2. de
vtero genera-
tibus.

cor,

De ne-
te cor-
lib. 3.
an. c.
j. de
an. c.